

MPANGO MKAKATI JUMUISHI WA JINSIA KATIKA MICHEZO ZANZIBAR

2024/25 – 2028/29

Yaliyomo

DIBAJI	iii
SHUKRAN	iv
MUHTASARI	v
VIFUPISHO	vi
MAANA YA MANENO	vii
SEHEMU YA KWANZA: UTANGULIZI	1
1.1. Utangulizi Kuhusu Michezo Zanzibar	1
1.2. Sababu za Kuandaa Mpango Mkakati Jumuishi wa Jinsia Katika Michezo	1
1.3. Lengo Kuu na Malengo Mahsusi	2
1.4. Njia Za Uandaaji wa Mkakati	3
SEHEMU YA PILI: TATHMINI ZA KIMKAKATI	4
2.1. Uchambuzi wa Hali ya Jinsia na Michezo Zanzibar	4
2.2. Mambo Mazuri Yaliyofanyika, Mapungufu / Udhaifu, Fursa na Changamoto	5
2.3. Mapitio na Uhusiano wa Mkakati wa Jinsia na Sera Zilizopo	7
2.3.1 Wadau Wakuu katika Utawala wa Michezo Zanzibar	7
2.3.2 Mapitio ya Sera ya Kitaifa, Kikanda na Kimataifa	8
2.3.3 Sera Zilizopo Kuhusiana na Michezo Jumuishi na Jinsia	8
2.3.4. Uwiano wa Mkakati na Sera ya Michezo ya Zanzibar 2018	8
2.4. Uchambuzi wa Wadau	9
SEHEMU YA TATU: MKAKATI SHIRIKISHI WA JINSIA KWA MICHEZO	10
3.1 Dira, Dhamira na Nguzo	10
3.1.1 Dira	10
3.1.2 Dhamira	10
3.1.3 Nguzo/Misingi	10
3.2 Mfumo wa Kimkakati wa Mpango wa Jinsia Jumuishi	11
3.3. Maeneo ya Kimkakati ya Mkakati Jumuishi wa Jinsia katika Michezo	13
3.3.1 Mkakati Jumuishi wa Jinsia katika Michezo	13
3.2.2 Maeneo ya Kimkakati ya Mkakati Jumuishi wa Jinsia katika Michezo	13
SEHEMU YA NNE: MFUMO WA UTEKELEZAJI, VIKWAZO NA RASILIMALI	20
4.1. Mfumo wa Utekelezaji	20
4.1.1. Uandaaji na Utekelezaji wa Mkakati	20
4.1.2 Majukumu na Wajibu wa Wadau wa Michezo	22
4.1.3 Mpango wa Utekelezaji	24
4.2. Hatari na Hatua za Kukabiliana Nazo	24
4.3. Rasilimali kwa ajili ya Mkakati Jumuishi wa Jinsia katika Michezo	27

SEHEMU YA TANO: UFUATILIAJI, TATHMINI NA UTOAJI WA TAARIFA	29
5.1. Utangulizi	29
5.1.1. Mfumo wa Tathmini na Ufuatiliaji wa Mpango Mkakati	29
5.1.2 Viashiria Vikuu vya Upimaji Utendajikazi wa Mpango Mkakati	30
5.2 Mtiririko wa Matokeo ya Utekelezaji wa Mkakati	30
5.3 Ukusanyaji wa Taarifa	31
5.4. Uhakikisho na Uthibitisho wa Ubora wa Takwimu	34
5.5. Mahitaji ya Takwimu na Matumizi ya Taarifa	34
5.5.1 Utaratibu wa Taarifa na Maoni	34
5.5.2. Mahitaji ya Takwimu na Matumizi ya Taarifa	34
5.5.3. Taarifa za Utendaji	34
5.6 Vyanzo vya Taarifa (Takwimu za Kawaida)	35
5.7 Tathmini na Mapitio ya Jinsia katika Mkakati wa Michezo	37
5.7.1 Tathmini ya Taatifa Zinazokusanywa kwa Wakati Maalumu	37
5.7.2. Tathmini ya Kati na Tathmini ya Mwisho	37
5.7.3. Mfumo wa Ufuatiliaji na Tathmini	37
5.8 Matokeo Yanayotarajiwa	37
MAREJEO	38
VIAMBATANISHO	39
KIAMBATISHO 1: UCHAMBUZI WA WADAU	40
KIAMBATISHO CHA 2: MPANGO WA UTEKELEZAJI	52
KIAMBATANISHO 3: MUONGOZO WA MFUMO WA UFUATILIAJI NA TATHMINI	56
KIAMBATISHO #4: ORODHA YA KIKOSI KAZI NA WATAALAMU WALIOSHIRIKI KATIKA UANDAAJI WA MKAKATI JUMUISHI WA JINSIA KATIKA MICHEZO ZANZIBAR	66

DIBAJI

Michezo ni chombo chenye uwezo mkubwa wa kuleta mabadiliko ya kijamii, kuimarisha mshikamano, na kuboresha ustawi wa mtu binafsi. Zanzibar, kama maeneo mengine duniani, inatambua mchango mkubwa wa michezo sio tu katika burudani na ushindani, bali pia kama njia thabiti ya kuleta maendeleo ya kijamii na kiuchumi. Hivyo, ni muhimu kuhakikisha michezo inakuwa jumuiishi, yenye usawa wa kijinsia, na yenye kuleta fursa sawa kwa wote.

Mpango Mkakati Jumuishi wa Kijinsia Katika Michezo – Zanzibar (2024/25 – 2028/29) unaakisi jitihada madhubuti za kutumia nguvu ya michezo kuleta mabadiliko ya kijamii kwa kuendeleza usawa wa kijinsia na ujumuishi. Mkakati huu umebuniwa kupitia ushirikiano wa wadau mbalimbali, wenye nia ya kuvunja vikwazo vilivyopo na kuweka fursa sawa kwa watoto, wanawake, wasichana, wanamichezo wenye ulemavu, na makundi mengine yaliyotengwa.

Mkakati huu unatoa dira ya pamoja na dhamira ya kukuza mazingira ya michezo ambayo yanashughulikia kwa kina tofauti za kijinsia. Umejengwa kutokana na mashauriano ya kina kati ya wadau wa michezo na jinsia, pamoja na uchambuzi wa changamoto zilizopo katika ushiriki wa michezo. Aidha, unapendekeza mikakati maalum inayolenga kuleta mabadiliko endelevu kupitia michezo.

Kwa kuanzia, tunatambua kuwa mafanikio ya mpango huu yanategemea sana ushirikiano wa wadau mbalimbali, ikiwemo serikali, mashirika ya kiraia, mashirikisho ya michezo, taasisi za elimu, sekta binafsi, na jamii kwa ujumla. Uwezo na uaminifu wao ndio msingi wa utekelezaji mzuri wa mpango huu, na utaalumu wao ni hazina kubwa katika kufanikisha malengo ya mpango mkakati huu.

Mkakati huu unajenga msingi imara wa matarajio yetu ya pamoja, ukieleza njia za kimkakati zitakazoongoza juhudi zetu kwa miaka mitano ijayo. Unasisitiza dhamira yetu ya kuunda utamaduni wa michezo jumuishi, ambapo umahiri wa kiakili na kimwili unathaminiwa, huku utofauti wa mahitaji, utu, heshima, na usawa vikipewa kipaumbele.

Kwa kupitia juhudi za pamoja na kujitolea kwa dhiti, tunalenga kuunda mustakabali ambapo michezo Zanzibar inakuwa mfano wa kuwawezesha watu na kichocheo cha haki za kijamii. Mpango mkakati huu unawakilisha hatua muhimu kuelekea kutimiza maono hayo, na tunawaalika wadau wote kuungana nasi katika safari hii ya mabadiliko. Kwa pamoja, tunaweza kuleta mabadiliko ya kudumu na kuimarisha michezo yenye usawa na ujumuishi kwa vizazi vijavyo.

.....
Mh. Tabia Maulid Mwita
Waziri wa Habari, Vijana, Utamaduni na Michezo,
Zanzibar.

SHUKRAN

Uandaaji wa Mpango Mkakati Jumuishi wa Kijinsia Katika Michezo – Zanzibar (2024/25 – 2028/29) umetokana na juhudi za pamoja za wadau mbalimbali waliodhamiria kuendeleza usawa wa kijinsia na ujumuishi katika sekta ya michezo. Tunatoa shukrani zetu za dhati kwa wote waliochangia utalamu, muda, na rasilimali zao katika kuunda mpango huu wa mabadiliko.

Kwanza kabisa, tunatambua msaada na ushirikiano muhimu wa Mradi wa Michezo kwa Maendeleo Afrika (S4DA) unaotekelezwa na Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH kwa niaba ya Wizara ya Ujerumani ya Ushirikiano wa Kiuchumi na Maendeleo (BMZ). Dhamira yao ya kutumia michezo kama chombo cha mabadiliko ya kijamii imekuwa muhimu katika kuelekeza mwelekeo wa kimkakati wa mpango huu.

Pia, tunatoa shukrani zetu kwa Wizara ya Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wazee, na Watoto (WMJJWW), Wizara ya Elimu na Mafunzo ya Amali (WEMA), Ofisi ya Makamu wa Pili wa Rais, na Tume ya Mipango ya Zanzibar kwa ushiriki wao wa dhati na michango yao katika mchakato wa kutengeneza mpango mkakati huu. Ushiriki wao na maoni yao yamehakikisha kuwa mpango mkakati unalingana na vipaumbele na sera za kitaifa za maendeleo kwa ujumla.

Aidha, tunatambua mchango muhimu uliotolewa na Baraza la Michezo la Zanzibar, mashirikisho ya michezo, na taasisi za kiraia (AZAKI). Ushiriki wao katika kujenga mifumo ya kisera, kupambania mbinu zinazozingatia misingi ya usawa wa kijinsia, na kukuza ujumuishi wa makundi mbalimbali ndani ya jamii katika michezo umekuwa muhimu kwenye mchakato wa utengenezaji wa mkakati huu na utekelezaji wake hapo baadaye.

Mwisho, tunatambua dhamira ya watu binafsi na taasisi zote zilioshiriki katika mashauriano, warsha, na mikutano ya wadau, wakitoa maoni na mrejesho wa kuthaminiwa ambao umeboresha mpango mkakati huu. Juhudi zao za pamoja zimeweka msingi wa mazingira ya michezo yenye usawa zaidi na yenye kuwawezesha watu wa Zanzibar.

Tukiendelea mbele, tunasimamia dhamira ya kutekeleza mpango huu kwa ufanisi mkubwa, kuhakikisha ufuatiliaji wa mara kwa mara, na kutathmini mafanikio ya Mpango Mkakati Jumuishi wa Kijinsia Katika Michezo. Pamoja, tutaendelea kufanya kazi kwa bidii kuelekea kufikia matokeo yanayoimarisha usawa wa kijinsia, ulinzi, na ushiriki jumuishi katika michezo kote Zanzibar.

.....
Fatma Hamad Rajab
Katibu Mkuu,
Wizara ya Habari, Vijana, Utamaduni na Michezo,
Zanzibar.

MUHTASARI

Mkakati Jumuishi wa Kijinsia Katika Michezo – Zanzibar ni mpango madhubuti uliobuniwa ili kuendeleza usawa wa kijinsia na ujumuishi katika sekta ya michezo. Mkakati huu ulitengenezwa kwa ushirikiano wa wadau muhimu wakiwemo Wizara ya Habari, Vijana, Utamaduni na Michezo (WHVUM), Idara ya Jinsia na Watoto ndani ya Wizara ya Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wazee na Watoto (WMJJWW), Idara ya Michezo na Utamaduni chini ya Wizara ya Elimu na Mafunzo ya Amali (WEMA), pamoja na Mradi wa GIZ 'Michezo kwa Maendeleo Afrika' (S4DA). Wadau wengine ni pamoja na Tume ya Mipango ya Zanzibar, Baraza la Taifa la Zanzibar la Watu wenye Ulemavu (BTZWU), Shirika la Msalaba Mwekundu la Tanzania, Jumuiya ya Mawakili wa Kike Zanzibar (ZAFELA), Shirika la Uwezeshaji Wanawake Zanzibar na Utetezi wa Haki za Binadamu (ZAWEHA), Chama cha Kupinga Matumizi ya Dawa za Kulevya Zanzibar (ZAIADA), na wengine wengi.

Mkakati huu unaongozwa na maono ya kuunda mazingira ya michezo ambapo usawa wa kijinsia sio tu unaheshimiwa, bali pia unatekelezwa kwa dhati. Serikali ya Zanzibar inatarajia kuwa na mustakabali ambapo watoto, wasichana, wanawake, na wanamichezo wenye ulemavu watapata fursa sawa za kushiriki, kuongoza, na kunufaika na michezo. Kwa kukuza ujumuishi, mkakati huu unalenga kuvunja vizuizi vinavyokwamisha ushiriki wa jinsia zote pamoja na kupambana na matendo yote ya kibaguzi kwenye michezo.

Mkakati huu unaweka malengo ya wazi yatakayofikiwa kupitia afua mahsusi kwenye maeneo kadhaa ya kimkakati. Haya ni pamoja na kuboresha sera na taratibu zinazozingatia jinsia ndani ya taasisi za michezo, kuhakikisha ulinzi na usalama kwa washiriki wa michezo, na kuimarisha usawa wa kijinsia katika uongozi wa michezo. Pia, mkakati unalenga kuendeleza miundombinu jumuishi, kuunga mkono uhamasishaji wa usawa wa kijinsia, na kujengea uwezo wadau ili kubadili mitazamo na tamaduni potofu zilizojikita katika jamii.

Utekelezaji wa mkakati huu utaongozwa na mfumo thabiti wa ufuatiliaji na tathmini, ambao utaimarisha uwajibikaji na kuboresha utekelezaji wa mara kwa mara. Wadau wa ndani na wa kimataifa, wakiwemo taasisi za serikali, balaza la michezo, mashirikisho ya michezo, na asasi za kiraia, watachangia kwa rasilimali na kuimarisha ushirikiano ili kufanikisha malengo ya mkakati huu.

Mpango Mkakati Jumuishi wa Kijinsia Katika Michezo – Zanzibar unawakilisha ramani ya mabadiliko kuelekea mazingira ya michezo yenye usawa na jumuishi zaidi. Kupitia juhudi za pamoja na dhamira endelevu, mkakati huu unalenga sio tu kufikia maboresho yanayopimika katika usawa wa kijinsia kwenye michezo, bali pia kuwa mfano kwa majukwaa mengine yanayolenga kuendeleza haki na usawa wa kijinsia kupitia michezo.

VIFUPISHO

AZAKI	Asasi za Kiraia
BMZ	Wizara ya Ujerumani ya Ushirikiano wa Kiuchumi na Maendeleo
BTWWU	Baraza la Taifa la Watu wenye Ulemavu
BTMZ	Balaza la Taifa la Michezo Zanzibar
CEDAW	Mkataba wa Kuondoa Aina Zote za Ubaguzi Dhidi ya Wanawake
GIZ	Shirika la Kijerumani la Ushirikiano wa Kimataifa
IOC	Kamati ya Kimataifa ya Olimpiki
KPIs	Viashiria vya Utendaji Muhimu
M&E	Ufuatiliaji na Tathmini
OCSG	Ofisi ya Mthamini Mkuu wa Serikali
SADC	Jumuiya ya Maendeleo ya Kusini mwa Afrika
SDGs	Malengo ya Maendeleo Endelevu ya Umoja wa Mataifa
SMZ	Serikali ya Mapinduzi Zanzibar
S4DA	Mradi wa Kanda 'Michezo kwa Maendeleo Afrika'
TAMISEMI	Mamlaka ya Serikali za Mitaa
TWG	Kikosikazi cha Wataalamu
UA	Umoja wa Afrika
UN	Umoja wa Mataifa
WEMA	Wizara ya Elimu na Mafunzo ya Amali
W/Elimu	Wizara ya elimu
W/Jinsia	WizarayaJinsia
W/Michezo	Wizara ya michezo
WHO	Shirika la Afya Duniani
WHVUM	Wizara ya Habari, Vijana, Utamaduni na Michezo
WMJJWW	Wizara ya Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wazee na Watoto
ZADEP	Mpango wa Maendeleo Zanzibar
ZAFELA	Jumuiya ya Mawakili wa Kike Zanzibar
ZAIADA	Chama cha Kupinga Matumizi ya Dawa za Kulevya Zanzibar
ZAWA	Mamlaka ya Maji Zanzibar
ZAWEHA	Shirika la Uwezesaji Wanawake Zanzibar na Utetezi wa Haki za Binadamu
ZDV 2050	Maono ya Maendeleo Zanzibar 2050
ZECO	Shirika la Umeme Zanzibar

MAANA YA MANENO

Utetezi: Juhudi za kuongeza ufahamu, kushawishi maoni ya umma, na kuongeza ushiriki wa jamii katika jitihada za kufikia usawa wa kijinsia na ushiriki wa makundi tofauti tofauti katika michezo kupitia kampeni, mipango ya kielimu, na ushirikishwaji wa jamii.

Ujenzi wa Uwezo: Shughuli au michakato inayolenga kuboresha maarifa, ujuzi, na uwezo wa watu binafsi na taasisi zinazojihusisha na michezo ili kukuza uelewa wa masuala ya kijinsia, ujumui-shi na kuleta mabadiliko chanya kwenye jamii.

Idara ya Michezo: Kitengo cha serikali kinachosimamia na kuendesha shughuli zinazohusiana na michezo, vifaa, miundombinu na miradi. Inachukua jukumu muhimu katika kukuza maendeleo ya michezo na kuhakikisha upatikanaji sawa wa fursa za kushiriki katika michezo kwa wote.

Kitengo cha Jinsia: Idara au kitengo ndani ya wizara ya serikali kinacho hughulikia masuala ya kijinsia, ukukuza usawa wa kijinsia, na uingizwaji wa mitazamo ya kijinsia katika sera, mipango, na taratibu.

Usawa wa Kijinsia: Kanuni inayoeleza kwamba wanawake na wanaume, wasichana na wavulana, wanapaswa kuwa na haki, fursa, na matokeo sawa katika nyanja zote za maisha, ikiwemo michezo.

Ujumuishaji wa Kijinsia: Mbinu ya kuhakikisha kuwa mazingira ya michezo, shughuli, mipango, na sera zinapatikana na zinakidhi mahitaji ya watu wa jinsia zote, kwa kuondoa vikwazo na kukuza ushiriki wa kila mtu.

Mitazamo ya Kijinsia: Ni maoni au dhana potofu na za jumla kuhusu majukumu, tabia, uwezo, na sifa zinazotarajiwa kwa watu kulingana na jinsia zao. Mifumo/dhana hizi hupunguza fursa za watu na kuendeleza ukosefu wa usawa katika michezo na jamii kwa ujumla.

Jinsia: Inahusisha majukumu, tabia, shughuli, na sifa ambazo jamii fulani inadhani ni sahihi kwa wanaume/wavulana na wanawake/wasichana. Inahusisha matarajio na viwango vinavyohusiana na kuwa mwanaume au mwanamke.

Ukatili wa Kijinsia: Kitendo chochote au tishio la kimwili, kingono, kisaikolojia, au kiuchumi kinachomlenga mtu kulingana na jinsia yake. Katika michezo, hii inajumuisha dhuhaka, dhuluma, kukataliwa, mateso, unyanyasaji, udhalilishaji, au ubaguzi.

Mwitikio wa Kijinsia: Hali ya kuweza kukabiliana na ukosefu wa usawa wa kijinsia kwa kuweka mikakati ya kupunguza tofauti na kuendeleza usawa kwenye maisha ya watu.

Uzingatiaji Jinsia: Ni kutambua na kukiri utofauti na ukosefu wa usawa kati ya wanaume na wanawake kutokana na mahitaji, fursa na changamoto za kijinsia pamoja na athari zake kwenye maisha ya watu. Hii inajumuisha kushughulikia vikwazo bila kuwa na upendeleo wa kijinsia.

Ubadilishaji wa Mitazamo ya Kijinsia: Mbinu zinazolenga kubadilisha mifumo ya kijamii, mitazamo, na mahusiaono yanayosababisha tofauti za kijinsia. Mbinu hizi zinapinga na kutafuta suluhu ya sababu za msingi za ubaguzi wa kijinsia ili kukuza mabadiliko ya kijamii, kiseru na kiutamaduni kuelekea usawa wa kijinsia.

Miundombinu Jumuishi ya Michezo: Miundombinu kupangiliwa na kujengwa ili kufikia makundi mbalimbali ya watu, ikijumuisha watoto, wanawake, wasichana, watu wenye ulemavu, na makundi mengine yaliyoachwa nyuma.

MAANA YA MANENO

Ujumishi: Dhana ya kuhakikisha kwamba shughuli za michezo, miundombinu, na fursa zinapatikana na zinakaribisha watu wote, bila kujali jinsia, hali ya kijamii, uwezo, au sifa nyingine.

Uongozi: Kitendo cha kusimamia au kuelekeza kundi au taasisi kuelekea kufikia malengo maalum. Katika muktadha wa michezo, uongozi unahusisha watu wanaosimamia, kudhibiti, au kuathiri maamuzi yanayohusiana na mipango, sera, na juhudi za michezo.

Ufuatiliaji na Tathmini: Mchakato wa kimfumo wa kukusanya, kuchanganua, na kutumia taarifa kufuatilia maendeleo, kupima athari, na kuboresha maamuzi katika mipango inayohusiana na usawa wa kijinsia katika michezo.

Watu wenye Ulemavu: Watu wenye ulemavu wa kimwili, kiakili, au hisia ambao, kwa kutokana na vizuizi mbalimbali, wanaweza kushindwa kushiriki kikamilifu na kwa ufanisi katika jamii kama ilivyo kwa wengine. Hii inajumuisha hali mbalimbali kama vile ulemavu wa kutembea, ulemavu wa kuona na kusikia, ulemavu wa akili, na hali za afya ya akili, na kadhalika.

Utafutaji Rasilimali: Michakato inayolenga kupata rasilimali za kifedha, kiufundi, na za kibinadamu ili kusaidia utekelezaji wa mipango na juhudi zinazozingatia jinsia katika michezo.

Ulinzi na Usalama: Hatua na mbinu zinazolenga kulinda washiriki katika michezo toka aina zote za hatari, ikiwa ni pamoja na madhara ya kiafya, ukatili wa kijinsia, unyonyaji, utekelezaji na unyanyasaji.

Shehia: Kitengo cha kiutawala cha mitaa Zanzibar kinachowakilisha ujirani au jamii ndogo. Kina jukumu katika utawala wa mitaa na maendeleo ya jamii, ikijumuisha shughuli na mipango ya michezo.

Ujuzi: Inajumuisha uwezo na umahiri unaohitajika kutekeleza kwa ufanisi shughuli za michezo. Inajumuisha ujuzi wa kiufundi (kwa mfano, mbinu za michezo), ujuzi wa kimkakati (kwa mfano, mikakati ya mchezo), na ujuzi wa kijamii (kwa mfano, ushirikiano, mawasiliano).

Michezo: Shughuli yoyote ya kimwili au kiakili unaofanywa kwa lengo la burudani, ushindani, au mazoezi inayohusisha ujuzi. Inajumuisha shughuli za mtu mmoja na za timu, zilizo chini ya kanuni na mwongozo unaotambulika.

Kituo cha Michezo: Eneo la kuendeshea shughuli mbalimbali za michezo na burudani kwa watu binafsi na jumuiya. Kituo hiki kwa kawaida kinajumuisha maeneo ya ndani na nje yaliyopangwa kwa shughuli mbalimbali za michezo, mazoezi, na ustawi.

Baraza la Michezo: Ni taasisi au chombo cha serikali kinachosimamia, kukuza, na kudhibiti shughuli za maendeleo ya michezo Zanzibar. Baraza hili linaendeshwa chini ya wizara inayohusika na michezo, na linatafsiri ushirikiano kati ya taasisi, vilabu, na vyama vya michezo kuhakikisha utekelezaji mzuri wa sera na mipango ya michezo.

MAANA YA MANENO

Mashirikisho ya Michezo: Taasisi zinazohusika na kudhibiti na kupanga shughuli za michezo husika katika ngazi ya kitaifa, mikoa na wilaya. Yanadhibiti nidhamu maalum za michezo, kuweka kanuni na taratibu, na kukuza ushiriki na maendeleo ndani ya michezo yao husika.

Uongozi Katika Michezo: Mfumo na michakato ya jinsi mashirika ya michezo yanavyosimamiwa na kudhibitiwa. Hii inajumuisha miundo, sera, na mbinu zinazongoza maamuzi, uwazi, na uwajibikaji ndani ya mashirikisho na vyama vya michezo.

Ushirikiano wa Wadau: Juhudi za pamoja zinazohusisha mashirika ya serikali, taasisi za michezo, asasi za kiraia, sekta binafsi, na jumii kwa ujumla ili kusaidia na kuendeleza malengo ya usawa wa kijinsia katika michezo.

SEHEMU YA KWANZA: UTANGULIZI

1.1. Utangulizi Kuhusu Michezo Zanzibar

Michezo ina nafasi muhimu sana katika kujenga jamii, kuimarisha afya, na kukuza mshikamano wa kijamii. Mbali na hayo, michezo ni jukwaa bora la kukuza ujuzi wa uongozi, ushirikiano, na kujiamini miongoni mwa washiriki. Aidha, michezo hutoa nafasi ya kipekee ya kupinga dhana potofu za kijinsia, kukuza ujumuishi wa makundi mbalimbali, na kuimarisha utamaduni wa kuheshimiana na usawa. Hata hivyo, Zanzibar, kama ilivyo katika maeneo mengi duniani, faida za michezo bado hazijafikiwa kwa usawa na makundi yote. Kihistoria, michezo imetawaliwa zaidi na wanaume, huku wanawake wakikabiliwa na changamoto za kimfumo kama vile upungufu wa miundombinu, rasilimali, na vikwazo vya kitamaduni vinavyotokana na dhana potofu zinazozuia ushiriki wao. Vilevile, watu wenye ulemavu mara nyingi hukumbana na vikwazo vya kimazingira, kiutendaji, na kijamii vinavyowazuia kushiriki katika mazoezi ya mwili na michezo.

Ingawa kumekuwa na juhudi za kukuza michezo kama nyenzo ya maendeleo ya kijamii na kiuchumi na njia ya kuimarisha mshikamano wa kijamii, tofauti za kijinsia zinaendelea kuathiri usawa wa fursa katika jamii. Wanawake, wasichana, na watu wenye ulemavu wanabaki kuwa wachache katika nafasi za uongozi na usimamizi wa michezo. Wanakabiliwa na unyanyapaa, ubaguzi, na ukosefu wa mifumo ya msaada inayohitajika ili kufanikiwa katika mazingira ya michezo ya ushindani. Zaidi ya hayo, kuna ongezeko la matukio ya ukatili wa kijinsia, unyanyasaji, na ubaguzi katika mazingira ya michezo, jambo linaloonyesha hitaji kubwa la sera jumuishi na hatua za ulinzi ili kuunda mazingira salama kwa washiriki wote. Mkakati huu unalenga kuondoa vikwazo hivi kwa kukuza mazingira ya michezo jumuishi na yenye usawa. Unalenga kuunda fursa kwa watoto, wanawake, wasichana, na watu wenye ulemavu kushiriki kikamilifu katika michezo, iwe kama wanamichezo, makocha, wasimamizi, wataalamu wa afya, wafanyakazi wa vyombo vya habari, au wajasiriamali. Kwa kupitia sera na mbinu zinazozingatia jinsia, mkakati huu unalenga kuondoa kanuni zenye ubaguzi, kuhakikisha upatikanaji sawa wa miundombinu na rasilimali, na kuongeza usalama na ustawi wa washiriki wote katika michezo.

1.2. Sababu za Kuandaa Mpango Mkakati Jumuishi wa Jinsia Katika Michezo

Michezo ina uwezo mkubwa wa kukuza mshikamano katika jamii, kuboresha afya ya mwili na akili, na kutoa fursa za maendeleo ya binafsi na kitaaluma. Hata hivyo, Zanzibar kuna haja kubwa ya kuunda mazingira ya michezo yenye usawa, ambayo inatoa fursa sawa kwa kila mmoja bila kujali jinsia, umri, au hali ya ulemavu. Hii imefanya iwe muhimu kuandaa Mpango Mkakati Jumuishi wa Jinsia katika Michezo ili kushughulikia vikwazo vya kimfumo na changamoto ambazo watoto, wanawake, wasichana, na wanamichezo wenye ulemavu wanakumbana nazo katika sekta ya michezo.

Mkakati huu unalenga kuondoa ukatili wa kijinsia, kushughulikia masuala ya usalama, na kukuza usawa wa kijinsia katika ngazi zote za ushiriki na usimamizi wa michezo. Kwa kuendana na sera za kitaifa na kikanda, na kutumia mashirikiano ya wadau mbalimbali, mkakati huu unalenga kuhakikisha matokeo endelevu na kuleta mabadiliko ya kudumu ya kimitazamo, kikanuni, na fursa ndani ya sekta ya michezo. Utekelezaji wa mkakati huu utaleta mazingira ambapo watoto, wanawake, wasichana, na watu wenye ulemavu wanaweza kushiriki kikamilifu katika michezo na mazoezi ya mwili, kukuza ujuzi wa uongozi, na kufanikiwa katika mazingira yasiyokuwa na ukatili wa kijinsia na unyanyasaji. Pia, utaboresha ubora na upeo wa shughuli za michezo, na kuchangia katika malengo mapana ya maendeleo ya kijamii na kiuchumi ya Zanzibar. Zaidi ya hayo, kupitia ujumuishaji wa mbinu za michezo kwa maendeleo, na mazoezi yanayolenga usawa wa kijinsia na ujumuishi, mkakati huu utahakikisha kuwa mabadiliko ya mitazamo ya kijinsia yanasimamiwa katika ngazi zote za taasisi za kielimu, na hivyo kuongeza ufanisi wa shughuli za michezo na maendeleo kwa ujumla.

1.3. Lengo Kuu na Malengo Mahsusi

Mkakati Jumuishi wa Kijinsia katika Michezo unalenga kuweka mfumo wa kimkakati unaoshughulikia nyanja mbalimbali za ukosefu wa usawa wa kijinsia na vikwazo vinavyokabili michezo. Lengo hili linakusudia kuimarisha ushiriki wa wanawake na wanaume, wasichana na wavulana, watoto, na watu wenye ulemavu katika michezo, kuanzia ngazi ya chini katika jamii hadi katika ngazi za kitaalamu.

Malengo Mahsusi

1. Kuandaa na kutekeleza sera na mbinu zinazozingatia jinsia ambazo zitaondoa ubaguzi, kukuza ujumuishi, na kuhakikisha upatikanaji wa rasilimali, miundombinu, na fursa za michezo kwa usawa.
2. Kukuza na kuunga mkono uwakilishi wa wanawake na watu wenye ulemavu katika nafasi za uongozi na maamuzi ndani ya mashirika na taasisi za michezo katika ngazi zote, hii ni pamoja na kuhakikisha sauti zao zinasikika na michango yao inathaminiwa.
3. Kuimarisha utekelezaji wa hatua za ulinzi katika michezo kwa ajili ya ustawi na ushiriki salama kwa makundi yote, kwa kushughulikia masuala ya ukatili wa kijinsia, unyanyapaa, ubaguzi, dhana potofu, na unyanyasaji katika mazingira ya michezo.
4. Kuimarisha ushirikiano na ubia na taasisi za serikali, vyama vya michezo, asasi za kiraia, mashirika ya kijamii, sekta binafsi, na wadau wengine ili kutumia rasilimali, utaalamu, na mitandao yao katika kuendeleza usawa wa kijinsia na ujumuishi katika michezo.
5. Kuimarisha utoaji wa mafunzo ya kujengeana uwezo na uhamasishaji ili kuwezesha wadau wa michezo wakiwemo wanamichezo, mashabiki, makocha, wasimamizi, wazazi/walezi na viongozi kwa kuwa na ujuzi na maarifa ya kukuza usawa wa kijinsia na ujumuishi, pamoja na kupinga tabia na dhana potofu zinazoathiri usawa.
6. Kuongeza na kurahisisha ugawaji wa rasilimali kwa ajili ya shughuli za michezo na masuala ya usawa kwa washiriki wote bila kujali jinsia au uwezo wao.
7. Kuanzisha mifumo madhubuti ya ufuatiliaji na tathmini ili kufuatilia maendeleo kuelekea malengo ya usawa wa kijinsia, kupima athari za hatua mbalimbali, na kutoa taarifa kwa ajili ya maamuzi yanayotegemea ushahidi wa kitakwimu.
8. Kukuza utafiti na kuingiza teknolojia katika michezo ili kuboresha ujumuishi wa kijinsia kupitia ufahamu unaotokana na takwimu na zana bunifu.

1.4. Njia Za Uandaaji wa Mkakati

Mkakati huu uliandaliwa kwa kutumia mbinu za kina na shirikishi zilizohusisha wadau muhimu kutoka wizara za serikali, kama vile Idara ya Michezo, Idara ya Jinsia chini ya Wizara ya Maendeleo ya Jamii, Jinsia Wazee na Watoto, Baraza la Taifa la Michezo Zanzibar, mashirikisho ya michezo, Idara ya Michezo na Utamaduni chini ya Wizara ya Elimu na Mafunzo ya Amali, Baraza la Taifa la Watu Wenye Ulemavu, Tume ya Mipango ya Zanzibar, Shirika la Msalaba Mwekundu la Tanzania, mashirika ya kiraia, na jamii kwa ujumla.

Hatua ya kwanza ilihusisha tathmini ya kina ya hali ya sasa, ikiwa ni pamoja na mapitio ya sera zilizopo, taarifa za tathmini za kijinsia, na mashauriano na wataalam na watendaji katika sekta ya michezo na usawa wa kijinsia. Katika awamu zote, kulikuwa na mchakato wa mara kwa mara wa kutoa mrejesho kutoka kwa wadau ili kuboresha na kuthibitisha mkakati huu.

Mbinu bora na mafunzo yaliyopatikana kutoka katika mipango na mikakati ya kimataifa na kikan-da yalisaidia kutengeneza mikakati na mbinu madhubuti ambazo zingeweza kubadilishwa kulin-gana na muktadha wa Zanzibar. Mchakato huu shirikishi ulihakikisha kwamba mpango mkakati unakuwa jibu sahihi kwa changamoto na fursa zinazojitokeza katika sekta ya michezo.

SEHEMU YA PILI: TATHMINI ZA KIMKAKATI

2.1. Uchambuzi wa Hali ya Jinsia na Michezo Zanzibar

Zanzibar inafanya kazi ndani ya mfumo wa kisheria unaounga mkono usawa wa kijinsia na ujumui-shi, kama ilivyoainishwa katika katiba yake, ili kuhakikisha haki sawa kwa raia wote, ikiwa ni pamoja na sekta ya michezo. Sera ya Michezo ya Zanzibar ya mwaka 2018, inayojulikana kwa kauli mbiu yake ya "*Michezo kwa Wote*," inasisitiza maendeleo ya michezo kwa Wazanzibari wote, bila kujali jinsia au uwezo. Kuanzishwa kwa Ligi Kuu ya Wanawake Zanzibar ni ushahidi wa hatua zilizo-pigwa, zikitoa fursa kwa wanawake wa Zanzibar kushindana kitaifa na kimataifa. Aidha, Ilani ya CCM (Chama cha Mapinduzi) inahitaji serikali kuanzisha vituo vya michezo katika kila wilaya, kwa lengo la kuboresha upatikanaji wa miundombinu ya michezo kwa watoto, wasichana, wanawake na wanaume, pamoja na wanamichezo wenye ulemavu.

Ripoti ya Tathmini ya Jinsia katika Michezo ya mwaka 2023, iliyozalishwa na Mradi wa GIZ "*Michezo kwa Maendeleo Afrika*" kwa kushirikiana na Idara ya Michezo ya Zanzibar, inaonyesha kwamba maadili ya kitamaduni na kidini huleta vikwazo kwa jamii vinavyopunguza mwingiliano kati ya jinsia ya kiume na ya kike katika michezo. Misingi ya kijamii iliyokita mizizi, inayoathiriwa na imani za kitamaduni na kidini, mara nyingi huwazuia wasichana kushiriki katika shughuli za mazoezi ya mwili na michezo, huku zikisisitiza wanawake na wasichana kuzingatia shughuli nyingine zaidi badala ya michezo. Wanawake na wasichana wanakabiliwa na mitazamo ya ukosefu wa maadili na ukaidi wanaposhiriki katika michezo, kwani sheria za mfumo dume mara nyingi zinahitaji ruhusa rasmi kwa ushiriki wa wanawake, hali inayozidisha vikwazo vya kimfumo.

Ripoti inaonyesha kuwa nafasi za uongozi ndani ya taasisi za michezo za Zanzibar zinashikiliwa zaidi na wanaume, jambo linalozuia ushiriki wa wanawake katika maamuzi na fursa za uongozi. Licha ya ahadi za kiseria, changamoto za kiutendaji zinazojitokeza katika sekta ya michezo Zanzibar ni pamoja na upungufu wa elimu kuhusu tofauti za kijinsia, ukosefu wa ujuzi wa ukufunzi ujumuishi, utekelezaji hafifu wa misingi ya usalama, na ukosefu wa maafisa wa jinsia katika taasisi muhimu za michezo. Hali hii inazidisha ugumu katika juhudi za kuhakikisha jinsia zinajumuishwa ipasavyo, hasa kwa wanawake, wasichana, na wanamichezo wenye ulemavu. Uwekaji wa viwanja vikubwa vya michezo katika maeneo ya mijini, pamoja na hali duni katika wilaya nyingine, unakan-damiza upatikanaji wa wanamichezo wanaochipukia, hususan wanawake na wale wenye ulemavu, hali inayozidisha tofauti za kijinsia katika viwango vya ushiriki kutokana na ukosefu wa miundombinu inayojumuisha wote.

Ili kushughulikia masuala haya, ripoti ilitoa mapendekezo katika maeneo manne. Hatua zilizo-pendekezwa zilijumuisha kuimarisha uwezo na hali ya kujithamini, kutambua watu wenye sifa za mfano wa kuigwa, kuongeza uelewa katika ngazi ya familia, kutekeleza shughuli za mafunzo ya uongozi, na kubadilisha mitazamo hasi ya kijinsia na kitamaduni kupitia mikakati ya mabadiliko ya tabia. Zaidi ya hayo, ripoti ilisisitiza haja ya kuingiza kanuni za usawa wa kijinsia katika sera za michezo za serikali, kufanya tathmini za kijinsia, na kuimarisha ushirikiano kati ya wizara na taasisi husika. Mwisho, utafiti huo unasisitiza umuhimu wa mbinu shirikishi za wadau mbalimbali, kwa lengo kuu la kuziba pengo lililopo kati ya maono ya usawa wa kijinsia na ujumuishi katika michezo na hali halisi iliyopo Zanzibar.

2.2. Mambo Mazuri Yaliyopo, Mapungufu /Madhaifu, Fursa Zilizopo, na Changamoto

Jedwali lifuatalo linatoa muhtasari wa mambo mazuri yaliyopo, Udhaifu, Fursa na Changamoto zinazoathiri utekelezaji wa michezo inayo zingatia jinsia.

Jedwali 1: Mambo mazuri Yaliyofanyika, Mapungufu / Udhaifu, Fursa na Viashiria vya hali mbaya

Mazingira ya Ndani	
Mambo Mazuri Yaliyopo	Mapungufu na Madhaifu
a. Wizara za Serikali: Wizara inayohusika na michezo, Wizara inayohusika na jinsia, Wizara inayohusika na elimu. b. Miundo ya Kisheria na Sera: Katiba ya Zanzibar inahakikisha haki sawa kwa raia wote. Sera ya Michezo ya Zanzibar ya 2018 inasisitiza 'Michezo kwa Wote', Sera ya Jinsia 2018. c. Utayari na usaidizi wa Kitaasisi na Wadau: wakiwemo Idara za Serikali za michezo na jinsia; Baraza la Michezo la Taifa Zanzibar, mashirikisho ya michezo, AZAKi na taasisi za sekta binafsi. d. Miundombinu ya Michezo: Kuwepo kwa viwanja vya michezo na ujenzi wa vituo vipya vya michezo katika wilaya. e. Ligi Kuu ya Wanawake Zanzibar: Hutoa jukwaa kwa wanawake kushindana kitaifa na kimataifa, kutoa nafasi ya kimichezo inayojumuisha jinsia. f. Dhamira ya Kisiasa: Ilani ya chama tawala inataka kuanzishwa kwa vituo vya michezo vya kisasa kila wilaya. g. Miongozo ya Michezo/Jinsia: Miongozo ya michezo, mtaala wa elimu ya michezo, miongozo ya usalama katika michezo, mpangomkakati wa kupambana na ukatili kwa wanawake na watoto Zanzibar, huduma ya msaada kwa wahanga wa ukatili ya simu, na misingi ya utu kwenye michezo. h. Uwepo wa Shughuli za Kujengea Uwezo Wadau Zinazoendelea: Kwa taasisi za michezo, makocha, na walimu wanaozingatia usawa wa kijinsia na usimamizi jumuishi wa michezo. i. Uwepo wa Viongozi wa Jamii na Watu Mahiri wa Kuigwa: Viongozi wa serikali za mitaa (LGAs), wawakilishi, wanamichezo wanawake waliofani-kiwa, makocha, na walimu wa PE huwavutia wasichana/wanawake na wanamichezo wenye ulemavu kushiriki kwenye michezo.	a. Tofauti za Kijinsia: Uwiano mdogo wa wanawake, wasichana na wenye ulemavu katika shughuli za michezo na nafasi za uongozi, kutokana na vikwazo vya kitamaduni na kijamii. b. Kuchelewa kwa kutoa taarifa za mawasiliano: ikiwa ni Pamoja kutotumika vizuri kwa tovuti ya Wizara ya Michezo kunaathiri juhudi za kufikisha taarifa za michezo. c. Mapungufu katika Uwezo na Ujuzi: Kukosekana kwa ujuzi wa kutosha kuendeleza shughuli za kujengeana uwezo na utekelezaji wa miongozo ya utawala wa michezo na sera. d. Sera ya Jinsia ya Zanzibar haioneshi kwa uwazi eneo la michezo, inatoa mfumo wa kinadharia na kikanuni wa kuimarisha michezo kwa ufanisi e. Udhaifu katika tafiti: Uwekezaji na msaada mdogo kwa utafiti kuhusu mienendo ya kijinsia kwenye michezo husababisha changamoto katika sera na miradi. f. Madhaifu ya Mfumo wa Ufuatiliaji na Tathmini: Ukosefu wa mfumo thabiti wa kufuatilia na kutathmini hatua za usawa wa kijinsia kwenye michezo huleta udhaifu wa ukusanyaji, uchambuzi na uwasilishaji wa takwimu. g. Uchache wa miradi ya Elimu na Uhamasishaji: Miradi ya shughuli za elimu na mabadiliko ya tabia kwa walengwa wakuu kama wazazi, walimu, wazee, na viongozi wa jamii/dini bado hazijitoshelezi. h. Miundombinu na Vifaa Duni vya Michezo: Ukosefu wa miundombinu ya michezo na vifaa vya bora kwa mahitaji ya wanamichezo wa kike na wenye ulemavu unachochea tofauti katika upatikanaji wa fursa za michezo.

- i. Upungufu wa Shughuli za Kutambua Mchango wa Wanawake:** Kukosekana kwa miradi ya michezo, tuzo za wanamichezo mahiri wa kike waliofanikiwa, na juhudi za kutambua mafanikio ya wanamichezo wa kike katika jamii.
- j. Mabadiliko ya Uongozi:** Mabadiliko ya uongozi wa kisiasa na mabadiliko ya vipaumbele vya serikali yanaweza kupelekea kupuuzwa kwa mipango ya maendeleo katika sekta ya michezo.
- k. Kuchelewa kwa utekelezaji wa Mkakati wa Mawasiliano kwa Sera ya Michezo na Jinsia Zanzibar.** Mkakati huu ni muhimu kwa kusambaza ujumbe wa kubadilisha tabia kwa wadau muhimu na kupata msaada mpana kwa ajili ya usawa wa kijinsia katika michezo.

Mazingira ya Nje

Fursa Zilizopo	Changamoto
a. Urithi Tajiri wa Kitamaduni katika Michezo: Mshikamano na ushiriki wa jamii katika michezo mbalimbali na michezo ya jadi ambazo ni misingi ya vivutio kwa utalii. b. Uwepo wa Sera na Mikataba ya Kimataifa: Mfano, Mkataba wa Kuondoa Aina Zote za Ubaguzi Dhidi ya Wanawake (CEDAW), Tamko la Brighton kuhusu Wanawake na Michezo (1994), Mkataba wa UNESCO wa Elimu ya Viungo na Michezo (2015), Malengo ya Kamati ya Kimataifa ya Olimpiki (IOC) ya Usawa wa Kijinsia na Ujumuishi, Miongozo ya Kimataifa ya Kulinda Watoto kwenye Michezo (2014), Mkakati wa Usawa wa Jinsia wa Shirikisho la Michezo ya Jumuiya ya Madola. c. Ushiriki wa Michezo ya Kitaifa na Kimataifa: Mfano, Kombe la Mataifa ya Afrika ya Wanawake, Olimpiki, Mashindano ya Shule kwa wavulana/wasichana ya mashirikisho ya mipira Afrika, Mashindano ya Kikanda wanawake/wachezaji wenye ulemavu. d. Idadi Kubwa ya Wanamichezo Vijana: Fursa za kutumia idadi hii kwa ajili ya kuendeleza usawa wa kijinsia katika michezo. e. Miradi Endelevu ya Michezo: Shughuli endelevu za michezo zilizopo shuleni, vyama vya michezo, timu, na jamii ni majukwaa ya kuelekea usawa wa kijinsia na ujumuishi kwenye michezo.	a. Idadi Ndogo ya Wanawake katika Michezo: Uchache wa wanawake katika nafasi muhimu za michezo, ikiwa ni pamoja na wanamichezo, makocha, na wasimamizi, inapunguza kuwepo kwa wachezaji wa mifano kwa wasichana. b. Kuyumba kwa Uchumi: Anguko la kiuchumi linaweza sababisha kuelekeza rasilimali mbali na maendeleo ya michezo pamoja na kuzuia jitihada za ufadhili na uwekezaji thabiti katika michezo. c. Vikwazo vya Kidini na Kitamaduni: Michezo mara nyingi huonekana kama shughuli za kiume, ambapo wasichana na wanawake wanakatishwa tamaa kushiriki kutokana na imani kwamba hazifai kwa wanawake. d. Mgawanyo wa Majukumu kutokana na Jinsia: Kanuni za kijamii mara nyingi zinasisitiza kwamba wasichana na wanawake wanapaswa kutilia mkazo majukumu ya nyumbani na ulezi kuliko shughuli za michezo. e. Wasiwasi wa Mifumo ya Usalama katika Michezo: Changamoto katika shughuli za michezo ni pamoja na matukio ya majeraha, ukatili na ukosefu wa msaada wa kimatibabu, kisaikolojia, na kisheria kwa wanamichezo.

f. Jitihada za Wadau: Ushirikishwaji wa viongozi wa kidini/jamii, wanamichezo, baraza/ mashirikisho ya michezo, na mashirika yasiyo ya kiserikali kuunga mkono mipango ya michezo na kupambana na dhana potofu zinazohusiana na ukosefu wa usawa wa kijinsia.

g. Maendeleo ya Miundombinu na Teknolojia: Kutumia miundombinu ya teknolojia na mawasiliano na kuboresha usimamizi wa takwimu za michezo, suluhisho za kiufundi, na ushirikishwaji wa mashabiki/jamii.

h. Matumizi ya Nguvu ya Vyombo vya Habari: Majukwaa ya vyombo vya habari kuzalisha hadithi za mafanikio, kuongeza ufahamu, na kushirikisha hadhira kubwa kupitia kampeni zinazopinga dhana potofu na kuhamasisha ushiriki wa wanawake, wasichana na watu wenye ulemavu katika michezo.

f. Changamoto za Kimazingira: Hali mbaya ya hewa na ukosefu wa upatikanaji wa huduma za maji safi na salama, vyumba vya kubadilisha nguo, na njia za miinuko inaweza kuathiri ushiriki wa michezo kwa wanamichezo wenye ulemavu na wanawake.

g. Upatikanaji Mdogo wa Rasilimali na Fursa: Kutokana na ubaguzi wa kijinsia, wasichana/wanawake na wanamichezo wenye ulemavu mara nyingi hupata changamoto za miundombinu ya michezo na vifaa. Wakati rasilimali zinapokuwa chache, kipaumbele mara nyingi hutolewa kwa michezo ya wanaume.

h. Vikwazo vya Kisaikolojia: Kuwepo kwa dhana potofu za mara kwa mara na kukosa kuungwa mkono na familia, marafiki, na jamii kunaathiri kujiamini, kuhamasika, na kujihusisha kwa wasichana/wanawake na wanamichezo wenye ulemavu kushiriki michezo.

i. Shinikizo la Kitaaluma: Wanamichezo vijana mara nyingi wanashauriwa kuzingatia zaidi masomo yao kuliko michezo. Shinikizo hili linaweza kupelekea kutelekezwa kwa mazoezi na michezo ambayo pia ni muhimu kwa maendeleo ya jumla.

j. Dhana ya Michezo kuwa ni ya Kiume: Mtazamo wa michezo kama ni kwa ajili ya wanaume kunadhorotesha ushiriki na kukatishwa tamaa kwa jinsia ingine. Wanawake na wanamichezo wenye ulemavu wanaweza kusita kujihusisha na michezo kutokana na hofu ya kukataliwa kijamii au imani zilizojengeka kwamba michezo si kwa ajili yao.

k. Ukosefu wa Mifano ya Kuigwa: Bila mifano ya wazi ya wanamichezo wanawake waliofanikiwa na wanamichezo wenye ulemavu, inakuwa vigumu kwa wasichana na wanawake kujiona katika nafasi hizo.

2.3. Mapitio na Uhusiano wa Mkakati wa Jinsia na Sera Zilizopo

2.3.1 Wadau Wakuu katika Utawala wa Michezo Zanzibar

Wadau muhimu, washirika, na taasisi zinazohusika katika usimamizi wa michezo na shughuli za utetezi wa usawa wa kijinsia Zanzibar ni pamoja na Wizara ya Habari, Vijana, Utamaduni na Michezo (WHVUM); Wizara ya Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wazee na Watoto Zanzibar (WMJJWW); Baraza la Taifa la Michezo la Zanzibar (BTMZ); Vyama/Mashirikisho ya Michezo na vilabu; Wizara ya Elimu na Mafunzo ya Amali (WEMA); Wizara inayohusika na Utalii; Wizara inayohusika na Usimamizi wa Mikoa/Wilaya/Shehia; Asasi za Kiraia (taasisi za kidini, asasi za kiraia, taasisi zisizo za kiserikali); Wizara inayohusika na Vikosi vya Ulinzi na Usalama; Idara Maalum za Serikali ya Mapinduzi ya Zanzibar (SMZ), viongozi wa kisiasa, mashirika ya habari, taasisi za elimu, na washirika wa maendeleo.

2.3.2 Mapitio ya Sera ya Kitaifa, Kikanda na Kimataifa

Mpango mkakati huu umetokana na mapitio ya kina ya sera za kitaifa, kikanda, na kimataifa zinazosisitiza usawa wa kijinsia na ujumuishi. Katika ngazi ya kitaifa, Dira ya Maendeleo ya Zanzibar 2050, Sera ya Michezo ya Zanzibar ya mwaka 2018, Sera ya Jinsia ya Zanzibar ya mwaka 2018, Sera ya Elimu ya Zanzibar ya mwaka 2006, Sera ya Maendeleo ya Vijana ya Zanzibar ya mwaka 2023, Sera ya Afya ya Zanzibar ya mwaka 2011, Sera ya Taifa ya Ardhi ya Zanzibar ya mwaka 2018, na Sera ya Watu Wenye Ulemavu ya Zanzibar ya mwaka 2018 zinatetea kwa pamoja fursa sawa na maendeleo ya michezo jumuishi. Kikanda, mkakati huu unalingana na Ajenda ya 2063 ya Umoja wa Afrika na Itifaki ya SADC juu ya Jinsia na Maendeleo, Malengo Endelevu ya Maendeleo (SDG 5), Ajenda ya Umoja wa Afrika (UA) ya 2063, Sera ya UA ya Maendeleo Endelevu ya Michezo Afrika (2023), Mkakati wa UA wa Usawa wa Kijinsia na Uwezesaji wa Wanawake (2023), na Kamati ya Kimataifa ya Olimpiki (IOC), ambazo zote zinakuza ujumuishi, usawa wa kijinsia, na uwezesaji wa wanawake na watu wenye ulemavu.

2.3.3 Sera Zilizopo Kuhusiana na Michezo Jumuishi na Usawa wa Kijinsia

Mtazamo wa Zanzibar kuhusu jinsia na michezo umeundwa na sheria mbalimbali za kitaifa, sera, na ahadi za kimataifa zinazolenga kukuza usawa. Katiba ya Zanzibar inahakikisha haki sawa kwa raia wote, ikitoa msingi wa usawa wa kijinsia, ikiwa ni pamoja na michezo. Hata hivyo, Sheria ya Michezo ya Zanzibar haina masharti maalum kuhusu tofauti za kijinsia, ikiashiria haja ya maboresho ya sera. Sera ya Michezo ya Zanzibar (2018) inasisitiza "michezo kwa wote" na inalenga kuongeza fursa kwa watoto, wanawake, wasichana, na watu wenye ulemavu. Sera ya Jinsia ya Zanzibar (2018) na Sera ya Maendeleo ya Vijana (2023) zinapigania ushirikishwaji wa jinsia zote na ustawi wa vijana. Sambamba na hilo, Sera ya Watu Wenye Ulemavu (2018) inazingatia kuboresha upatikanaji na uelewa wa ujumuishi. Sera ya Elimu (2006) inaunga mkono shughuli za ziada za masomo, ikiwa ni pamoja na michezo, kwa jinsia zote.

Aidha, Sera ya Idadi ya Watu (2008) inasisitiza umuhimu wa kushirikisha makundi yote, na Sera ya Ardhi (2020) inahakikisha ardhi inatengwa kwa ajili ya shughuli za maendeleo ya kijamii, ikijumuisha michezo. Mkakati wa jinsia jumuishi kwa michezo Zanzibar unalenga kusimama juu ya misingi hii kwa kupendekeza maboresho ya sera ili kushughulikia tofauti za kijinsia na kuhakikisha fursa sawa katika michezo.

2.3.4. Uwiano wa Mkakati na Sera ya Michezo ya Zanzibar 2018

Mpango mkakati huu unakwenda sambamba na malengo ya Sera ya Michezo ya Zanzibar ya mwaka 2018, hasa katika dhamira yake na kauli mbiu ya 'Michezo kwa Wote'. Sera ya 2018 inasisitiza kukuza michezo kama njia ya maendeleo ya jumla kwa Wazanzibari wote, bila kujali jinsia au uwezo. Mkakati wa jinsia unakamilisha hili kwa kuweka mipango maalum ya kuboresha ujumuishaji wa kijinsia katika nyanja zote za michezo. Lengo lake ni kupanua kanuni za msingi za sera iliyopo kwa kuanzisha mipango inayolenga kushughulikia tofauti za kijinsia katika ushiriki, uongozi, na upatikanaji wa vifaa vya michezo.

2.4. Uchambuzi wa Wadau

Wadau wakuu na taasisi zinazohusika na utawala wa michezo na utetezi wa jinsia Zanzibar zimeainishwa katika Kiambatisho #1.

SEHEMU YA TATU:

MKAKATI SHIRIKISHI WA JINSIA KWA MICHEZO

3.1 Dira, Dhamira na Nguzo

3.1.1 Dira

Kuifanya Zanzibar kuwa kitovu cha michezo jumuishi kwa jinsia zote kinachozingatia misingi ya usalama, chenye watu wazalendo wanaotumia fursa za michezo kuboresha maisha yao na kushiriki kikamilifu katika maendeleo ya michezo kitaifa, kikanda na kimataifa.

3.1.2 Dhamira

Kukuza ustawi na maendeleo ya Zanzibar kwa kuunda sera, miradi, na miundombinu endelevu na jumuishi ya kimichezo inayolenga kuimarisha fursa na ushiriki sawa katika jitihada za maendeleo ya michezo.

3.1.3 Nguzo/Misingi

Mkakati wa Jinsia wa sera ya michezo una nguzo tatu muhimu zinazojulikana kama "**Haki, Uwakilishi, na Rasilimali**". Nguzo hizi ni muhimu katika kuandaa mazingira ya usawa na jumuishi ndani ya michezo.

a. Nguzo ya Haki inasisitiza umuhimu wa kuimarisha haki za kila mtu, kuondoa sera na desturi za kibaguzi, na kuhakikisha upatikanaji wa fursa sawa huku ikishughulikia masuala maalum kama vile unyanyasaji wa kijinsia na usalama. Nguzo hii inatetea uundaji wa mazingira ambayo kila mtu, bila kujali jinsia, ana haki ya msingi ya kushiriki kikamilifu na kwa usalama katika shughuli za michezo. Inasisitiza dhamira ya kuondoa vikwazo vinavyokwamisha haki sawa, ikiwa ni pamoja na umuhimu wa kushughulikia unyanyasaji wa kijinsia katika nyanja za michezo.

Hii inajumuisha utekelezaji wa hatua madhubuti za usalama ili kulinda washiriki, kukuza utamaduni unaotetea haki na usawa katika michezo, na kufanya kazi kwa bidii ili kuondoa aina zote za unyanyasaji au ukatili, kuhakikisha usalama na kuwajengea washiriki uwezo. Nguzo ya Haki ni muhimu katika kujenga jamii ya michezo yenye haki na jumuishi, inayolenga kudumisha heshima, usalama, na haki sawa kwa kila mtu huku ikifanya kazi ya kuvunja vizuizi ili kufikia lengo.

b. Nguzo ya Uwakilishi inasisitiza haja ya uwakilishi sawa na kuongeza fursa kwa watu ambao kihistoria wamekuwa wakitengwa katika michezo. Hii inajumuisha kuvunja mitazamo potofu na kujenga mazingira ambapo sauti na mitazamo mbalimbali sio tu kusikika, bali zinachangia kikamilifu katika michakato ya maamuzi. Kwa kutetea uwakilishi wenye usawa, mkakati unalenga kuunda mazingira ya michezo yanayoakisi utajiri wa utofauti.

c. **Nguzo ya Rasilimali** inalenga kuhakikisha ulinganifu sawa wa mgawanyo wa rasilimali, na fursa kutokana na upatikanaji wa msaada unaohitajika. Hii inajumuisha ugawaji wa rasilimali za kifedha, vifaa vya mafunzo, utaalamu wa makocha, na vipengele vingine muhimu ili kukuzwa wigo wa mashindano ulio na usawa. Kwa kushughulikia tofauti za rasilimali, mkakati unalenga kuwawezesha watu, hasa wanawake, wasichana, na watu wenye ulemavu, kufikia matarajio yao ya kimitchezo kwa juhudi na msaada sawa kama wengine. Mshikamano wa nguzo hizi tatu ndio msingi wa mkakati wa jinsia jumuishi, unaoleta mazingira ya michezo ambayo sio tu ya ushindani bali pia ni ya haki, jumuishi, na yenye uwezesaji kwa wote.

3.2 Mfumo wa Kimkakati wa Mpango wa Jinsia Jumuishi

Mfumo wa Mkakati Jumuishi wa Jinsia unalenga kuboresha ubora wa fursa, kuchagiza uendelevu, kuongeza upatikanaji wa nafasi zaidi za michezo, kuimarisha usalama, na kuleta ujumuishi kwa Wazanzibari wote. Mpango umeainisha miongozo, dira, malengo ya kimkakati, maeneo ya kipa-umbele, na kanuni zinazolenga kusaidia wanawake, wasichana, na watu wenye ulemavu kufikia usawa, kupata haki na matibabu salama, pamoja na kuhakikisha upatikanaji wao na ushiriki katika utekelezaji wa mpango huu. Mfumo wa mkakati umeelezewa kwa muhtasari katika mchoro ulio hapa chini.

Kielelezo Nambari 1: Mfumo wa Mkakati Jumuishi wa Jinsia Katika Michezo Zanzibar.

Dira

Kuifanya Zanzibar kuwa kitovu cha michezo jumuishi kwa jinsia zote na kinachozingatia misingi ya usalama, chenye watu wazalendo wanao tumia fursa za michezo kuboresha maisha yao na kushiriki kikamilifu katika maendeleo ya michezo kitaifa, kikanda na kimataifa.

Maeneo ya Kimkakati

Eneo la Kimkakati 1:
Sera na Mipango
Inayozingatia Jinsia

Eneo la Kimkakati 2:
Kukuza Ulinzi na
Usalama katika
Michezo

Eneo la Kimkakati 3:
Uongozi Jumuishi
Katika Michezo

Eneo la Kimkakati 4:
Miundombinu
Jumuishi ya Michezo

Eneo la Kimkakati 5:
Utetezi na Kujenga
Uwezo katika
Michezo

Eneo la Kimkakati 6:
Utafutaji Rasilimali
na Uratibu

Eneo la Kimkakati 7:
Ufuatiliaji na
Tathmini katika
Michezo

Malengo Mahsusi

Kuhakikisha kwamba sera, kanuni na miongozo ya michezo inatambua na kuimarisha ushirikishwaji wa jinsia zote katika hali ya usawa.

Kukuza hatua za kina za ulinzi zinazohakikisha usalama na ustawi wa washiriki wote katika sekta ya michezo, hasa watoto, wanawake/wasichana, watu wenye ulemavu pamoja na makundi yalio katika hatari ya kupitia ukatili.

Kuongeza uwakilishi wa wanawake na watu wenye ulemavu katika uongozi wa michezo na mifumo ya utawala inayokuza utoaji wa maamuzi jumuishi na shirikishi ndani ya taasisi za michezo.

Kubuni na kujenga miundombinu inayoweza tumika kwa madhumuni tofauti tofauti ili kuhakikisha upatikanaji wa huduma kwa watu wa makundi mbalimbali, ikiwa ni pamoja na watu wenye ulemavu, wanawake, wasichana, na watoto.

Kukuza uelewa na kujengea uwezo wadau ili waweze kutekeleza mbinu za usawa wa kijinsia katika katika shughuli za michezo.

Kuimarisha juhudi za utafutaji rasilimali na kuimarisha uratibu wa juhudi endelevu za usawa wa kijinsia katika michezo.

Kuimarisha mfumo wa ufuatiliaji na tathmini unaozingatia matokeo, ili kuhakikisha ufanisi, umuhimu, uwajibikaji, uwazi na maboresho ya mara kwa mara katika kufikia usawa wa kijinsia.

Vitu vya Kuzingatia

Haki za kushiriki, usawa na kutobaguliwa

Uwakilishi katika uongozi na vyombo vya maamuzi

Rasilimali: Kuhakikisha upatikanaji endelevu na sawa wa rasilimali

3.3. Maeneo ya Kimkakati ya Mkakati Jumuishi wa Jinsia katika Michezo

3.3.1 Mkakati Jumuishi wa Jinsia katika Michezo

Mkakati jumuishi wa jinsia katika michezo umetokana na misingi inayozingatia haki za binadamu, ili kuwezesha ushirikishwaji na uwezesaji wa watu ambao kwa sasa wameachwa nyuma na ambao hawajawakilishwa vya kutosha kwenye sekta ya michezo. Dhamira hii inasisitiza nia thabiti na imani kwamba kila mtu ana haki ya kushiriki kikamilifu na kwa usawa katika michezo, bila kujali jinsia, umri, au uwezo wa kimwili.

3.2.2 Maeneo ya Kimkakati ya Mkakati Jumuishi wa Jinsia katika Michezo

Mkakati huu umeainisha maeneo 7 muhimu ya kimkakati yenye malengo na mikakati inayolingana. Kila mdau anapaswa kujumuisha mikakati na hatua zinazohusu ushirikishwaji wa jinsia katika mipango yao ya kazi ili kuwezesha utekelezaji bora wa mikakati na shughuli zilizopangwa. Kwa hakika, katika mchakato mzima, juhudi zimefanywa kuhakikisha kwamba mkakati huu unalingana na sheria na sera za Zanzibar ili kuongeza uhalali na ufanisi wa mpango mkakati huu. Maeneo ya kimkakati ya Mkakati Jumuishi wa Jinsia katika Michezo Zanzibar ni:

Eneo la Kimkakati la 1: Sera Zinazozingatia Jinsia

MAPUNGUFU YALIYOPO Sera, miongozo, kanuni na taratibu za uendeshaji michezo Zanzibar mara nyingi zinakabiliwa na ugumu katika kutambua mahitaji na changamoto maalum, kama vile ugumu wa kujumuisha mikakati inayosisitiza kujenga uwezo na kukuza ushiriki wa watoto, wanawake, wasichana, na watu wenye ulemavu, hali inayopelekea ubaguzi wa kijinsia na fursa chache za ushiriki na uongozi katika nyanja ya michezo.

LENGO LA KIMKAKATI Kuhakikisha kwamba sera, kanuni, taratibu na miongozo ya michezo zinahimiza ushirikishwaji wa kijinsia, usawa, na kukidhi mahitaji ya watoto, wanawake, wasichana, na watu wenye ulemavu katika ushiriki wao na uongozi.

-
- MIKAKATI**
- a. Kuongeza ujumuishi wa haki za msingi kwa kupitia na kuondoa sera, sheria, kanuni na taratibu zinazochangia kuwepo kwa ubaguzi katika michezo.
  - b. Kuhamasisha mapitio na marekebisho ya sera ya michezo pamoja na sera ya jinsia za Zanzibar ili kuhakikisha zinajumuisha mipango na mikakati za kubadili mifumo na mitazamo ya kijinsia na zinakabiliana na mahitaji na changamoto za washiriki wote, hasa watoto, wanawake, wasichana, na watu wenye ulemavu.
  - c. Kuimarisha utekelezaji wa sera, sheria, kanuni na taratibu zilizorekebishwa katika sera ya jinsia na sera ya michezo ili kukuza usawa wa kijinsia na ushirikishwaji katika michezo.
  - d. Kuwashirikisha wadau, wakiwemo viongozi wa kidini, wataalamu wa tamaduni, mashirika ya michezo, na watunga sera, ili kuunda mazingira jumuishi ya michezo yanayoheshimu na kukidhi tamaduni za stara kwa wasichana na wanawake wa Zanzibar huku yakihakikisha usalama, uhuru, na ushiriki hai wa kila mtu, hasa wanawake na wasichana.

SHUGHULI MUHIMU

- a. Kufanya mapitio ya sera ya michezo pamoja na sera ya jinsia za Zanzibar ili kujikita katika mabadiliko ya mitazamo ya kijinsia na kuondoa mila, desturi na kanuni zinazochangia kuwapo kwa ubaguzi katika mazingira ya michezo.
- b. Kusaidia mashirikisho na vyama vya michezo, wasimamizi wa michezo, maafisa wa jinsia, mamlaka za serikali za mitaa, asasi za kiraia na wadau wengine katika kupitia sera na mikakati yao ili kuimarisha ujumuishi na usawa.
- c. Kutengeneza muongozo ambao utatambua tamaduni za stara kwa wanawake na wasichana katika mazingira ya michezo Zanzibar.
- d. Kuandaa na kuendesha mafunzo kwa wafanyakazi, mashirikisho/baraza ya michezo na wadau kuhusu kuelewa na kushughulikia mahitaji na changamoto maalum zinazohusiana na hedhi, ujauzito, uzazi, ulemavu na masuala mengine ya kiafya katika sera na programu zao.
- e. Kufuatilia na kutathmini ufanisi wa sera hizi katika kukuza usawa wa kijinsia na ushirikishwaji.

Eneo la Kimkakati 2: Ulinzi na Usalama katika Michezo

MAPUNGUFU YALIYOPO

Mapungufu katika hatua kamili za ulinzi katika sekta ya michezo kunasababisha hatari na udhaifu wa usalama wa wanamichezo, hasa watoto, wanawake, wasichana, na watu wenye ulemavu. Hali hii inasababisha kuwepo kwa ukatili wa kijinsia, unyanyasaji, ubaguzi, na mazingira yasiyo salama.

LENGO LA KIMKAKATI

Kuhamasisha uchukuaji wa hatua stahiki za ulinzi ili kuhakikisha usalama, ustawi, na ulinzi wa washiriki wote katika mazingira ya michezo, hasa watoto, wanawake, wasichana, makundi yaliyo katika hatari pamoja na watu wenye ulemavu.

MIKAKATI

- a. Kuweka hatua zinazohakikisha usalama, ustawi, na ulinzi wa washiriki wote katika sekta ya michezo, hasa watoto, wanawake, wasichana, makundi yaliyo katika hatari, pamoja na watu wenye ulemavu.
- b. Kukuza mashirikiano endelevu kwa shughuli za kupambana na dawa za kulevya kwa wanamichezo na maafisa wa michezo.
- c. Kuimarisha upatikanaji wa huduma za afya kwa kutoa ushauri kwa wizara husika na vituo vya afya ili kuanzisha huduma rafiki kwa vijana katika vituo na kambi za michezo, shule, vyuo, zahanati, na hospitali.
- d. Kuimarisha uundaji wa mikataba na mifumo rasmi ya ushirikiano na mashirika ya ndani na ya kimataifa yaliyobobea katika kupambana na ukatili wa kijinsia na kutoa huduma za msaada ili kufaidika na utaalumu, rasilimali, na mitandao yao.

SHUGHULI MUHIMU

- a. Kutayarisha miundo ya kutoa huduma za ushauri nasaha na msaada wa kisheria kwa waathirika wa unyanyasaji na ukatili wa kijinsia katika michezo.
- b. Kujenga uwezo wa wafanyakazi wa michezo, ikiwa ni pamoja na makocha, wasimamizi, viongozi, na wanariadha, kutambua, kuzuia, na kukabiliana na masuala ya usalama katika michezo.
- c. Kuandaa na kutekeleza sera, miongozo, na taratibu za usalama zinazolenga muktadha wa michezo katika mashirika yote ya michezo.
- d. Kutoa elimu kwa vilabu, viongozi, na wanamichezo kuhusu umuhimu wa bima za afya kwa wanamichezo.
- e. Kushirikiana na vyombo vya habari, taasisi za kielimu, na mashirika ya kijamii ili kusambaza elimu juu ya kuzuia ukatili wa kijinsia na kuhakikisha usalama katika michezo.
- f. Kuendesha kampeni za uhamasishaji kwa wazazi, walezi, viongozi wa jamii, wenye ushawishi, wanamichezo, na wapenzi wa michezo ili kupambana na dawa za kulevya kwa wanamichezo na maafisa wa michezo.

Eneo la Kimkakati 3: Utawala wa Michezo Unaojumuisha Jinsia

MAPUNGUFU YALIYOPO

Utofauti mkubwa wa uwakilishi wa kijinsia na ushirikishwaji katika majukumu ya utawala wa michezo unazuia kufanya maamuzi kwa usawa kulingana na changamoto za wanawake na watu wenye ulemavu.

LENGO LA KIMKAKATI

Kuongeza uwakilishi wa wanawake na watu wenye ulemavu katika uongozi wa michezo na mifumo ya utawala ili kukuza utoaji wa maamuzi jumuishi na shirikishi ndani ya taasisi za michezo.

MIKAKATI

- a. Kuimarisha maendeleo, utekelezaji, na uzingatiaji wa sheria na kanuni zinazopiga vita rushwa katika michezo.
- b. Kujenga mazingira ya kisheria na kimfumo kwenye taasisi za michezo ambayo yatamwezesha wanamichezo kushiriki katika nafasi za uongozi na kunufaika na fursa za kiutawala katika ngazi za maamuzi na mifumo ya utawala.

SHUGHULI MUHIMU

- a. Kupitia upya na kutekeleza sera na miongozo inayokuza usawa wa kijinsia katika usimamizi wa michezo.
- b. Kuandaa na kutekeleza shughuli za kujenga uwezo wa uongozi jumuishi ili kuwapa wasimamizi wa michezo ujuzi wa kuheshimu ushiriki wa jinsia zote katika maamuzi.
- c. Kushawishi uwepo wa malengo ya 1/3 ya uwakilishi wa kijinsia katika bodi na kamati za utawala wa michezo.
- d. Kuanzisha taratibu za kufuatilia uwakilishi wa jinsia na ushirikishwaji katika utawala wa michezo.

Eneo la Kimkakati 4: Miundombinu ya Michezo Jumuishi

MAPUNGUFU YALIYOPO

Upatikanaji mdogo wa miundombinu jumuishi ya michezo kwa makundi yote, wakiwemo watoto, wanawake, wasichana, na wanamichezo wenye ulemavu.

LENGO LA KIMKAKATI

Kuimarisha usanifu na ujenzi wa miundombinu inayojumuisha jinsia zote ili kukidhi mahitaji mbalimbali kwa watoto, wanawake, wasichana, makundi yaliyo katika mazingira hatarishi, pamoja na wanamichezo wenye ulemavu.

MIKAKATI

- a. Kuhakikisha kwamba miundombinu ya michezo inazingatia misingi ya usalama, ujumuishi, na ufikivu, pamoja na kuzingatia mahitaji ya watu hasa wakati wa hedhi, ujauzito, uzazi, na ulemavu.
- b. Kuwajumuisha wanawake, wasichana, watu wenye ulemavu, mashirika ya kiraia, na jamii katika kupanga na kubuni ujenzi wa miundombinu ya michezo.
- c. Kuboresha upatikanaji wa teknolojia ya kidijitali, maji, umeme, na vyanzo vingine vya nishati mbadala katika miundombinu ya michezo.

SHUGHULI MUHIMU

- a. Kufanya tathmini na ukarabati wa viwanja na vifaa vya michezo vilivyopo ili kubaini mapungufu na kuboresha usalama na ufikivu, ikiwa ni pamoja na njia za kupitia, vyoo, na bafu, pamoja na vyumba vya kubadilishia nguo.
- b. Kutengeneza miongozo ya usanifu na ujenzi wa miundombinu ya michezo kwa kuzingatia usalama, ujumuishi, na ufikivu.
- c. Kushirikisha wadau, ikiwa ni pamoja na wanawake, wasichana, watu wenye ulemavu, na serikali za mitaa, katika upangaji wa miundombinu ya michezo.
- d. Kuanzisha vituo vya michezo na miundombinu jumuishi zinazoendesha shughuli za michezo na elimu ya viungo kwa wanamichezo chipukizi, wakiwemo watoto, wanawake/wasichana, na wanamichezo wenye ulemavu.

Eneo la Kimkakati 5: Uhamasishaji na Kujenga Uwezo katika Michezo

MAPUNGUFU YALIYOPO

Uelewa na uwezo mdogo kuhusu masuala ya jinsia katika michezo, unaozuia jitihada za ushirikishwaji na usawa.

LENGO LA KIMKAKATI

Kuimarisha jitihada za uhamasishaji ili kukuza uelewa na uwezo wa wadau katika kutumia mbinu na kanuni za usawa wa kijinsia katika michezo.

MIKAKATI

- a. Kutumia utaalamu na mitandao ya asasi za kiraia, serikali za mitaa, mashirika ya michezo, vyombo vya habari, na wadau wengine ili kuongeza juhudi za uhamasishaji kupitia mafunzo, miradi jumuishi ya michezo, kampeni za vyombo vya habari, na zile za ndani ya jamii.

- b. Kufanya utafiti kuhusu tofauti za kijinsia katika michezo ili kufahamisha sera, utetezi, uhamasishaji, na shughuli za kujenga uwezo juu ya ujumuishaji na usawa.
- c. Kutumia mipango na shughuli za michezo jumuishi kama majukwaa ya kuhamasisha, kujenga uelewa, na kukuza ushiriki wa jamii katika kujenga usawa wa kijinsia na ushirikishwaji katika michezo.
- d. Kuongeza ushiriki wa wanawake na wasichana katika shughuli za michezo, pamoja na kuzingatia mavazi yanayoheshimu stara za kitamaduni na kidini.

SHUGHULI MUHIMU

- a. Kuandaa shughuli za uhamasishaji jamii, na matukio ya kimichezo na mabonanza ili kuongeza ushiriki wa vijana, wazazi, makocha, walimu, viongozi wa jamii/kidini, na wadau wengine katika mipango ya kujenga usawa wa kijinsia na ujumuishi katika michezo.
- b. Kutengeneza nyenzo zinazozingatia jinsia na kuendesha warsha na semina kwa wanariadha, makocha, wasimamizi, na maafisa wa michezo ili kuwajengea uwezo katika kutekeleza mazoezi yanayozingatia jinsia.
- c. Kuandaa zana na vifaa vinavyotoa miongozo, mbinu bora, kanuni, na taratibu za kujumuisha usawa wa kijinsia.
- d. Kufanya utafiti kuhusu tofauti za kijinsia katika ushiriki na uongozi wa michezo ili kutoa taarifa kwa sera, kampeni za uhamasishaji, na shughuli za kukuza uwezo katika ushirikishwaji na usawa.
- e. Kuandaa kampeni endelevu za ujenzi wa uelewa zenye lengo la kuhamasisha mashirika ya michezo, jamii, na wadau kuleta mapokeo chanya ya stara ya mavazi ya michezo zinazoheshimu imani za kitamaduni na kidini za wanawake na wasichana wa Zanzibar.

Eneo la Kimkakati 6: Uratibu na Utafutaji wa Rasilimali

MAPUNGUFU YALIYOPO

Uchache wa rasilimali na mifumo dhaifu za uratibu zinakwamisha utekelezaji bora wa mipango ya michezo inayojumuisha jinsia.

LENGO LA KIMKAKATI

Kuimarisha mifumo na jitihada za utafutaji wa rasilimali na kuimarisha uratibu wa juhudi endelevu za usawa wa kijinsia katika michezo.

MIKAKATI

- a. Kuimarisha usimamizi na uratibu wa utekelezaji wa mkakati jumuishi wa kijinsia katika michezo ili kuhakikisha utoaji wa taarifa na maoni ya mara kwa mara kuhusu matokeo ya miradi na shughuli zinazotekelezwa.
- b. Kuimarisha uendelezaji na uendeshaji wa mkakati wa kutafuta rasilimali ili kusaidia utekelezaji wa Mkakati Jumuishi wa Jinsia.
- c. Kuimarisha ununuzi wa vifaa na ujenzi wa viwanja vya michezo vinavyofaa jinsia zote na watu wenye mahitaji maalum.

SHUGHULI MUHIMU

- a. Kuendesha vikao vya kamati ya uongozi ili kusimamia utekelezaji wa Mkakati Jumuishi wa Jinsia.
- b. Kuendesha vikao vya uratibu kujadili utekelezaji wa Mkakati Jumuishi wa Jinsia katika michezo.
- c. Kuandaa na kutekeleza mkakati wa kukusanya rasilimali ili kusaidia utekelezaji wa Mkakati Jumuishi wa Jinsia.
- d. Kujenga ushirikiano wa wadau na wahisani, taasisi za fedha, sekta binafsi ili tanua wigo wa fursa za ufadhili wa mipango ya michezo inayojumuisha jinsia.
- e. Kuandaa mafunzo na usaidizi wa kitaaluma, mikutano, warsha, au majukwaa ili kuwezesha kubadilishana maarifa na kupanga pamoja juu ya mikakati ya kutafuta fedha.
- f. Kutengeneza miongozo na zana za usimamizi bora wa ruzuku na utoaji taarifa.
- g. Kufuatilia na kutathmini athari za miradi inayofadhiliwa ili kuhakikisha ulinganifu wa malengo ya usawa wa kijinsia.
- h. Kuhamasisha ujumuishwaji wa usawa wa kijinsia katika michezo ndani ya bajeti za kitaifa na za mitaa.

Eneo la Kimkakati 7: Ufuatiliaji na Tathmini

MAPUNGUFU YALIYOPO

Mfumo dhaifu wa ufuatiliaji na tathmini unaokwamisha kufuatilia maendeleo, kupima athari, na kutoa taarifa za maamuzi kwa mipango ya michezo jumuishi ya kijinsia Zanzibar.

LENGO LA KIMKAKATI

Kuimarisha mfumo wa ufuatiliaji na tathmini unaozingatia matokeo yenye ufanisi, umuhimu, uwajibikaji, uwazi, na maboresho endelevu ili kufanikisha usawa wa kijinsia katika michezo.

MIKAKATI

- a. Kuimarisha uboreshaji na uendeshaji wa mfumo wa ufuatiliaji na tathmini unaozingatia matokeo ili kufuatilia utekelezaji wa mkakati jumuishi wa jinsia.
- b. Kuimarisha uwezo wa wafanyakazi na wadau katika mfumo wa ufuatiliaji na tathmini kwa kuzingatia matokeo ya utekelezaji wa mpango.
- c. Kuimarisha uzalishaji na usambazaji wa taarifa za kijinsia zilizokusanywa kutokana na utekelezaji wa mkakati jumuishi wa jinsia.

SHUGHULI MUHIMU

- a. Kubuni na kutekeleza mfumo wa ufuatiliaji na tathmini ulioandaliwa kutokana na mahitaji mahsusi ya shughuli na miradi ya michezo inayojumuisha jinsia.
- b. Kutengeneza zana za kukusanya taarifa na mbinu za uchambuzi ili kutoa taarifa kwa sera na marekebisho ya mipango.
- c. Kutoa mafunzo kwa wadau husika kuhusu zana za kukusanya taarifa, usimamizi wa takwimu, na mbinu za uchambuzi wa taarifa.
- d. Kufanya tathmini za mara kwa mara ili kufuatilia maendeleo dhidi ya viashiria na malengo yaliyowekwa.
- e. Kufanya tathmini za kina ili kutathmini athari za muda mrefu za mipango ya michezo inayojumuisha jinsia (tathmini ya kati na ya mwisho wa utekelezaji).
- f. Kushirikisha wadau, ikiwa ni pamoja na mashirika ya serikali, AZAKi, na vikundi vya jamii, katika kufanya ufuatiliaji na tathmini.
- g. Kutayarisha na kutoa taarifa za mara kwa mara zinazoangazia mafanikio, changamoto, na mafunzo tuliyojifunza.
- h. Kuzalisha, kujaza, na kuhifadhi taarifa na tovuti ili kutoa habari zinazohusiana na michezo.

SEHEMU YA NNE:

MFUMO WA UTEKELEZAJI, VIKWAZO NA RASILIMALI

4.1. Mfumo wa Utekelezaji

4.1.1. Uandaaji na Utekelezaji wa Mkakati

Mkakati Jumuishi wa Jinsia Katika Michezo utatekelezwa kupitia miundo iliyopo ya uratibu kati ya serikali na kwa mujibu wa matakwa ya Sera ya Michezo na Sera ya Jinsia Zanzibar. Utekelezaji na uratibu wa Mkakati Jumuishi wa Jinsia Katika Michezo pia utaratibiwa na Kamati ya Uongozi ya Kitaifa, ambayo itatoa taarifa kwa Kamati ya Kitaalam ya Makatibu Wakuu na kisha Ofisi ya Makamu wa Pili wa Rais na Baraza la Mapinduzi Zanzibar.

Utekelezaji wenye mafanikio wa mkakati huu utahitaji pia ushiriki na hatua za sekta zote za Serikali ya Mapinduzi ya Zanzibar (SMZ), sekta za umma na binafsi, asasi za kiraia, na washirika wa kimaendeleo. Kulingana na maono ya mkakati huu, wizara, idara, na vitengo vinavyohusika na jinsia pamoja na michezo, Baraza la Taifa la Michezo la Zanzibar (BTMZ), na wadau wa maendeleo wataratibu kazi zao katika kutekeleza mkakati huu na, inapohitajika, kutekeleza shughuli za mkakati huu kwenye mipango yao. Idara ya Michezo itatoa msaada wa kiufundi na uongozi kwa wafanyakazi na wadau kuhusu ujumuishaji wa jinsia.

Idara ya Michezo itakusudia kukusanya na kutaarifu mambo ya kujifunza ili kusaidia kuboresha mipango ya baadaye, ikitegemea matokeo ya tathmini huru pamoja na takwimu zingine za ubora na idadi. Kamati ya Uongozi katika wizara inayohusika na michezo pamoja na timu ya uongozi itasimamia utekelezaji wa mkakati kupitia mikutano ya usimamizi wa kawaida.

Aidha, mfumo wa utekelezaji wa mkakati jumuishi wa jinsia utawezeshwa na utekelezaji wa aina mbili za mapendekezo, yaani mapendekezo ya kiseru na mipango ambayo yanaunga mkono mabadiliko ya sera na kitaasisi ili kuongeza athari za ujumuishaji wa jinsia katika uwekezaji wa michezo. Uandaaji na utekelezaji wa mkakati umeongozwa na mikakati ifuatayo:

a. Mkakati wa Mawasiliano

Katika kutekeleza mpango mkakati huu, wizara inayosimamia michezo itaunda mkakati wa mawasiliano kwa wadau wa ndani na nje. Mkakati wa mawasiliano utaeneza ujumbe wa mabadiliko kwa wadau muhimu. Lengo litakuwa kuimarisha dhana ya kuendeleza michezo kwa wote.

b. Mikakati ya Utawala na Maendeleo ya Rasilimali Watu

Wizara inayosimamia michezo imeweka mikakati kadhaa ikiwa ni pamoja na mikakati ya kiutawala na maendeleo ya rasilimali watu ili kuhakikisha utekelezaji mzuri wa mkakati huu, uhifadhi wa wafanyakazi wenye uwezo na taaluma, utoaji wa huduma zinazohusiana na michezo, na utekelezaji wa jumla wa mamlaka yake Unguja na Pemba.

c. Mkakati wa kujenga uwezo

Katika muktadha huu, wizara inayosimamia michezo itajenga uwezo na viwango bora vya wafanyakazi kwa ajili ya huduma za michezo, utawala, na usaidizi katika makao makuu, ofisi za mikoa, na wilaya.

d. Mkakati wa ushirikiano na taasisi nyingine katika ngazi ya kitaifa, kikanda na kimataifa

Wizara inayosimamia michezo itashirikiana na taasisi nyingine katika ngazi ya kitaifa, kikanda, na kimataifa kushiriki, kupitisha, na kutekeleza mbinu bora ambazo zitakuza michezo kwa wote na usawa wa kijinsia.

e. Kuimarisha mazingira ya utetezi, kisheria na usaidizi kwa ajili ya utekelezaji wa mkakati

Wizara inayosimamia michezo itahamasisha uwepo wa mazingira yenye nguvu na msaada wa kisheria na wezeshi yanayozingatia misingi ya haki za binadamu ili kuhakikisha utekelezaji wa mkakati huu kwa ufanisi. Misingi ya haki za binadamu lazima ishughulikie hali ya hatari kwa watoto, wanawake, wazee, masuala ya kijinsia, watu wenye ulemavu, na upatikanaji wa huduma bora za michezo kwa wote.

f. Mkakati wa Ushirikishwaji Wadau

Mkakati huu wa kijinsia unatambua hitaji la ushirikishwaji wa wadau wote muhimu kama vile jamii, wanamichezo, baraza la michezo, asasi za kiraia, sekta ya umma na binafsi, vyombo vya habari, wasomi, taasisi za elimu, na ofisi za mikoa na serikali za mitaa katika kukuza michezo kwa wote, kujumuisha afua zinazohusu michezo katika sekta nyingine, uratibu madhubuti katika ngazi zote, ya utoaji wa huduma za jinsia na michezo, uwazi, na uwajibikaji.

4.1.2 Majukumu na Wajibu wa Wadau wa Michezo

Ofisi ya Makamu wa Pili wa Rais

- a. Kutoa uratibu wa jumla, mwongozo wa kitaaluma na ushauri juu ya utekelezaji wa mkakati jumuishi wa jinsia katika michezo Zanzibar.

Wizara Inayohusika na Michezo

- a. Kuongoza na kusimamia utekelezaji wa mkakati huu.
- b. Kuhakikisha mkakati unachangia malengo ya sera za kitaifa na kuwezesha uratibu ndani ya vitengo vya wizara.
- c. Kutoa rasilimali muhimu na msaada kwa vyombo vya utekelezaji.

Wizara Inayosimamia Masuala ya Jinsia

- a. Kushirikiana na wadau ili kujumuisha mitazamo ya kijinsia katika sera na mipango ya miradi na shughuli za michezo.
- b. Kutoa utaalam juu ya ujumuishaji wa jinsia na usalama katika michezo.
- c. Kusaidia asasi za kiraia kukuza mipango ya usawa wa kijinsia katika/kupitia michezo.

Idara ya Michezo

- a. Kusimamia mipango na miradi ya shughuli za kukuza michezo.
- b. Kufuatilia utendaji kazi wa ofisi za michezo za wilaya, vyama vya michezo na vilabu.
- c. Kuratibu shughuli za Baraza la Taifa la Michezo Zanzibar na kuiwakilisha wizara yenye dhamana ya michezo katika shughuli na mashindano ya kitaifa, kikanda, na kimataifa.

Sekta za Wizara, Asasi za Kiraia na Wadau Wengine

- a. Utekelezaji na ujumuishaji wa mkakati wa michezo wenye malengo ya kujenga mwi-tikio wa kijinsia katika sera na mipango ya kitaifa na kitaasisi.
- b. Kuweka malengo kabambe ya usawa wa kijinsia katika michezo na kutenga rasilimali katika bajeti ya taifa na taasisi.

Mashirikisho na Vyama vya Michezo

- a. Utekelezaji wa sera na mipango inayozingatia usawa na ushirikishwaji wa jinsia zote ndani ya michezo yao husika.
- b. Kukuza ushiriki na fursa za uongozi kwa wanawake na watu wenye ulemavu ndani ya vyama na vilabu vya michezo husika.
- c. Kuhakikisha uzingataji wa miongozo ya usalama katika michezo na ufuatiliaji wake.

Baraza la Michezo Zanzibar

- a. Kusimamia kanuni, taratibu, na miongozo inazojumuisha jinsia katika mashirikisho na vyama vya michezo.
- b. Kuratibu shughuli zote za michezo kwa mashirikisho na vyama vya michezo ili kuhakikisha utekelezaji wa pamoja wa mpango mkakati huu.

Mamlaka za Serikali za Mitaa na Shehia

- a. Kusimamia utekelezaji wa mipango na mikakati ya michezo inayojumuisha jinsia.
- b. Kutafuta rasilimali na kushirikisha wanajamii katika kukuza usawa wa kijinsia katika michezo.

Wadau kutoka Sekta Binafsi

- a. Kutoa ufadhili na udhamini kwa miradi na shughuli za michezo zinazojumuisha jinsia.
- b. Kukuza mipango ya uwajibikaji wa kijamii kwa mashirika kwa kusudi la kujenga usawa wa kijinsia kwenye michezo.

Mashirika ya Kiraia (Mashirika ya Kidini, Kijamii na Yasiyo ya Kiserikali)

- a. Kutetea usawa wa kijinsia katika michezo na kutoa msaada.
- b. Kuendesha kampeni za uhamasishaji na warsha za kujenga uwezo.
- c. Kufuatilia na kutathmini athari za shughuli za michezo.

Vyombo vya Habari na Mawasiliano

- a. Kukuza uelewa kuhusu masuala ya jinsia katika michezo kupitia majukwaa mbalimbali
- b. ya vyombo vya habari.
Kusaidia kampeni za utetezi na kutoa taarifa kuhusu maendeleo na athari za mkakati.

Wadau wa Maendeleo

- a. Kutoa msaada wa kiufundi kwa ajili ya utekelezaji wa mkakati.
- b. Kusaidia uwezeshaji wa shughuli za kujenga uwezo na kubadilishana mbinu.
- c. Kusaidia uundaji na usambazaji wa mifumo ya kufuatilia na kutathmini.

Kitengo cha Tathmini na Ufuatiliaji (M&E) na Ofisi ya Takwimu ya Serikali

- a. Kusimamia na kuratibu utekelezaji wa mkakati wa kijinsia katika michezo.
- b. Kuandaa, kuchapisha, na kusambaza kwa njia ya kielektroniki zana za ukusanyaji wa takwimu na ufuatiliaji wa utekelezaji wa mkakati huu.
- c. Kujenga uwezo wa wadau wote katika ukusanyaji wa takwimu, kuunganisha, kuchakata, na kusambaza taarifa zinazozalishwa na mfumo wa tathmini na ufuatiliaji.

Taasisi za Utafiti na Taaluma

- a. Kupanga na kufanya tafiti kuhusu michezo.
- b. Kuratibu ujumuishaji wa maarifa mapya kutoka kwenye matokeo ya utafiti unaohusi-
- c. ana na michezo.
Kutafsiri matokeo ya utafiti katika sera na miongozo inayohusiana na michezo.

Jumuiya katika Ngazi ya Shehia

- a. Kuratibu hatua zinazohusiana na michezo, kukusanya takwimu za michezo zinazozin-
gatia jinsia, na kuweka kumbukumbu kwa kutumia zana za kuripoti zilizowekwa.

4.1.3 Mpango wa Utekelezaji

Ratiba ya kutekeleza Mkakati Jumuishi wa Jinsia katika Michezo Zanzibar kwa mwaka wa fedha 2024/25 – 2028/29 imepangwa katika hatua kuu, zikiwa na malengo na shughuli maalum zilizowe kwa kwa kila mwaka. Njia hii ya awamu inawezesha maendeleo ya kimfumo na inaruhusu ufuatiliaji wa mara kwa mara na marekebisho yanapohitajika. Mpangilio wa utekelezaji umeambatanishwa kwenye Kiambatisho # 2.

4.2. Hatari na Hatua za Kukabiliana Nazo

Utekelezaji wa mpango mkakati huu wa ujumuishaji wa jinsia katika michezo unakabiliwa na viashiria mbalimbali vya hatari, vikiwemo vya kimkakati, kiutendaji, kifedha, na kiteknolojia. Viashiria vya hatari na hatua za kukabiliana navyo zimeelezwa hapa chini.

Jedwali 2: Hatari na Hatua za Kukabiliana Nazo

1	Hatari za Kimkakati	Hatua za Utatuzi
	✔ Mabadiliko ya kikatiba au ya kisheria yanaweza kuathiri mikakati ya wizara inayoshughulikia michezo katika utekelezaji wa mamlaka yake ✔ Mabadiliko katika uongozi wa kisiasa na kubadilika kwa vipaumbele vya serikali inaweza kupunguza umuhimu wa ujumuishaji wa jinsia katika michezo. ✔ Ukosefu wa ushirikiano wa wadau katika kuunga mkono juhudi za ujumuishaji wa jinsia, ikiwa ni pamoja na mashirika ya michezo, taasisi za elimu, viongozi wa jamii, asasi za kiraia, na washirika wa maendeleo. ✔ Mabadiliko katika mamlaka na idara za wizara inayosimamia michezo inaweza kuleta changamoto katika utekelezaji wa mpango mkakati huu	✔ Kushirikiana na watunga sera na wadau kwa kuhakikisha mkakati unalingana na sheria ili kuhimiza uungwaji mkono wa kisiasa wa ujumuishaji wa jinsia katika michezo. ✔ Kufanya mashauriano ya mara kwa mara na wadau wote ili kujenga makubaliano na ushirikiano kwa ajili ya miradi ya ujumuishaji wa jinsia. ✔ Endelea kupitia na kurekebisha mamlaka ya Wizara inayoshughulikia michezo katika kupanga mipango ya kimkakati inayolingana na mila, desturi, mazingira ya kisiasa na kisheria.
2	Hatari za Kiutawala	Hatua za Utatuzi
	✔ Mabadiliko ya kiutawala na kitaasisi katika serikali kunaweza kuathiri mamlaka ya wizara inayoshughulikia michezo ✔ Kutungwa kwa sheria mpya kunaweza kuathiri mamlaka ya taasisi zinayoshughulikia michezo ✔ Kuwa na idadi kubwa ya wanaume katika nafasi za uongozi katika taasisi za michezo bila wanawake kunazuia ukuzaji wa usawa wa kijinsia.	✔ Kukuza usawa wa kijinsia katika majukumu ya uongozi ndani ya taasisi za michezo kwa kutekeleza mipango inazolenga katika kuleta maendeleo ya uongozi kwa wanawake ✔ Kuendeleza mikakati ya kuhifadhi wafanyakazi muhimu, ikijumuisha malipo ya ushindani, fursa za kukuza taaluma, na kutambua michango yao kwenye mafanikio.

- ✔ Kiwango cha juu cha kuhama kwa wafanyakazi muhimu wanaohusika katika utekelezaji wa mpango mkakati.
- ✔ Upungufu wa mafunzo na miradi ya kuwajengea uwezo wafanyakazi ili kutekeleza mkakati huu kwa ufanisi.

- ✔ Kuanzisha mafunzo endelevu na shughuli za kujenga uwezo zinazolen- ga ujumuishaji wa jinsia na utekelezaji mzuri wa mkakati.
- ✔ Kuunda muundo wa shirika wenye kubadilika unaoweza kuendana na mabadiliko ya serikali na sheria huku ukihifadhi malengo ya msingi ya mka- kati.

3	Hatari za Kiutendaji	Hatua za Utatuzi

- ✔ Mila na tamaduni za jamii zinaweza kupinga kukubalika kwa sera na mbinu za ujumuishaji wa jinsia, na hivyo kuchelewesha utekelezaji.
- ✔ Ukosefu wa ushirikishwaji wa wadau: Usimamizi mdogo na uwajibikaji kutoka kwa wadau muhimu kama mashirika ya michezo, mashirika ya serikali, na viongozi wa jamii, unaweza kuzorotesha maendeleo.
- ✔ Utekelezaji duni wa mipango kutokana na changamoto za vifaa.
- ✔ Ugumu wa kuratibu na kusimamia shughuli katika maeneo tofauti na kidadi kubwa wadau.
- ✔ Muda wa utekelezaji wa shughuli zilizo- pangwa unaweza kuchelewesha kutokana na changamoto za kiutendaji.
- ✔ Ukosefu wa upatikanaji wa vifaa salama na vya ujumuishi vya michezo, hasa katika maeneo ya vijijini.
- ✔ Masuala ya usalama: Kuhakikisha usala- ma wa washiriki, hasa watoto, wana- wake, wasichana, na watu wenye ulemavu, katika mazingira ya michezo kunaweza kuwa changamoto ya muda mrefu.

- ✔ Kutekeleza shughuli za uhamasishaji na kuelimisha kuhusu tamaduni zinazopinga ujumuishaji wa jinsia katika michezo.
- ✔ Kufanya mikutano ya uratibu na wadau muhimu mara kwa mara ili kufanikisha juhudi hizo.
- ✔ Kutoa vipaumbele vya mgawanyo wa rasilimali katika maeneo yenye mahita- ji makubwa na athari zinazoweza kuonekana, hasa katika vijijini.

- ✔ Uchache wa rasilimali fedha, rasilimali watu, na miundombinu unaweza kuathiri utekelezaji mzuri wa mkakati.
- ✔ Ucheleweshaji au ufadhili usiotosheleza unaweza kuathiri utekelezaji wa shughuli kama zilivyoainishwa kwenye mkakati wa kijinsia.
- ✔ Mabadiliko au kupunguzwa kwa fedha zinazokusudiwa kwenye michezo jumuishi kutokana na majanga ya kitaifa kanaweza kuathiri utekelezaji wa mkakati.
- ✔ Kutoa kwa ghafla kwa msaada wa wafadhili kunaweza kuathiri utekelezaji wa mikakati iliyopangwa.

- ✔ kutengezeza mkakati wa utafutaji rasilimali ulio na vyanzo vingi ikiwa ni pamoja na bajeti za serikali, udhamini wa sekta binafsi, na washirika wa maendeleo ili kupata msaada wa kuendelea.
- ✔ Kutekeleza mipango ya kifedha iliyo na mtazamo wa kijinsia katika michakato ya bajeti ili kuhakikisha fedha zinatumika kwa ufanisi.
- ✔ Kuanzisha mfuko wa dharura ili kuhakikisha mwendelezo wa mkakati wakati wa majanga ya kitaifa au dharura.

- ✔ Ukosefu wa miundombinu ya kutosha ya TEHAMA inayoweza kusaidia usimamizi wa michezo wa kisasa na ukusanyaji wa data.
- ✔ Vitisho vya kimtandao kwa mifumo na hifadhidata zinazotumiwa katika usimamizi wa michezo.
- ✔ Upinzani dhidi ya matumizi ya teknolojia mpya kwa usimamizi na mafunzo ya michezo.
- ✔ Hatari ya kutumia teknolojia za zamani zinazoweza kuzuia utekelezaji na ufuatiliaji wa mkakati wa ujumuishaji wa kijinsia kwa michezo.
- ✔ Kuna hatari ya wizara na taasisi zinazohusika na michezo kushindwa kuedana na mabadiliko ya haraka katika teknolojia za michezo.
- ✔ Miamala yote ya kifedha ya serikali inahusishwa na mfumo wa hazina, hivyo shughuli zote zinasimamiwa kutoka hapo. Hii inaweza kusababisha ucheleweshaji katika shughuli za ndani za wizara na idara zinayohusika na michezo.
- ✔ Baadhi ya wafanyakazi na wadau wa ndani wanaweza kuwa na ugumu wa kupokea mabadiliko ya kiteknolojia katika michezo.

- ✔ Kuwekeza katika miundombinu ya kisasa ya TEHAMA kusaidia usimamizi wa michezo, ukusanyaji wa takwimu na usambazaji wa taarifa.
- ✔ Kutoa mafunzo ya mara kwa mara na msaada kwa wafanyakazi na wadau ili kuhimiza matumizi na ufanisi wa teknolojia mpya.
- ✔ Fanya kazi na hazina ili kurahisisha michakato za kifedha na kupunguza ucheleweshaji wa utekelezaji shughuli za michezo.

4.3. Rasilimali kwa ajili ya Mkakati Jumuishi wa Jinsia katika Michezo

Kupata rasilimali za kutosha ni muhimu kwa utekelezaji wenye mafanikio wa mkakati wa kitaifa wa ujumuishaji wa jinsia katika michezo. Rasilimali zinaweza kupatikana kupitia njia mbalimbali, kila moja ikichangia ufadhili na msaada unaohitajika kwa ajili ya mkakati huu.

Hizi ni njia za kupata rasilimali:

a. Ufadhili wa Serikali:

- ✔ **Mgao wa Bajeti ya Kitaifa:** Wizara inayohusika na michezo itashawishi kujumuishwa kwa mipango ya michezo inayozingatia jinsia kwenye bajeti ya kitaifa. Hii inahusisha kufanya kazi na Kamati ya Kijamii ya Baraza la Wawakilishi na Wizara ya Fedha ili kuhakikisha kuwa fedha za kutosha zinatengwa kusaidia malengo ya mkakati.
- ✔ **Mchango wa Serikali za Mitaa:** Wizara inayohusika na michezo itashirikisha serikali za mikoa na wilaya ili kujumuisha shughuli na mipango ya michezo zinazozingatia jinsia katika bajeti zao. Serikali za mitaa zinaweza kutoa fedha au rasilimali za ziada kwa mipango ya michezo inayofanyika kwenye jamii.

b. Wafadhili wa Kimataifa na Washirika wa Maendeleo:

- ✔ **Misaada na Ufadhili:** Mamlaka ya wizara inayoshughulikia masuala ya michezo yanaendana na vipaumbele vya mipango ya washirika mbalimbali wa maendeleo wa kimataifa, hasa wale wenye miradi inayohusisha jinsia katika michezo. Wizara itaendeleza uhusiano mzuri na washirika wa maendeleo ambao hutoa ufadhili na misaada ya kitaalam katika utekelezaji wa mkakati jumuishi wa jinsia katika michezo. Msaada kutoka kwa washirika hawa unatarajiwa kuendelea katika kipindi chote cha utekelezaji wa mkakati huu.
- ✔ **Taasisi za Maendeleo:** Wizara inayohusika na michezo itashirikiana na mashirika kama GIZ, Benki ya Maendeleo ya Afrika, na Benki ya Dunia, ambayo hutoa msaada kwa miradi ya maendeleo ya jinsia na michezo kupitia misaada na usaidizi wa kitaalamu.
- ✔ **Mashirika ya Hisani:** Wizara inayohusika na michezo itatafuta ufadhili kutoka kwa taasisi au mashirika yanayotoa misaada ya kifedha au rasilimali kwa ajili ya kusaidia miradi ya kijamii, maendeleo, au usawa wa kijinsia na michezo kama vile Bill & Melinda Gates Foundation au Ford Foundation.

c. Michango ya Sekta Binafsi:

- ✔ **Udhamini wa Kampuni:** Wizara inayohusika na michezo itawasiliana na kampuni kwa fursa za udhamini. Makampuni yanaweza kuwa na nia ya kudhamini matukio au programu za michezo zinazojumuisha jinsia kama sehemu ya mipango yao ya Uwajibikaji kwa Kijamii.
- ✔ **Ubia na Makampuni:** Wizara inayosimamia michezo itaendeleza ushirikiano na makampuni ya kibiashara ya ndani na ya kimataifa ambayo yanaweza kutoa msaada wa kifedha, michango ya aina mbalimbali, au msaada wa kimkakati kusaidia utekelezaji wa mkakati huu.

d. Misaada ya Vifaa au Huduma:

- ✔ **Majitoleo:** Wizara inayohusika na michezo itahamasisha kujitolea kwa wanajamii, taasisi za kielimu, na mashirika ya michezo kujitolea katika maeneo kama vile uratibu wa matukio, mafunzo, na usimamizi wa shughuli. Wizara inayohusika na michezo itaomba michango ya vifaa vya michezo, viwanja, au vifaa vingine kutoka kwa taasisi za michezo, viwanda, au vikundi vya kijamii.

e. Mashirikiano ya Pamoja:

- ✔ **Ushirikiano wa Kimbinu:** Wizara inayohusika na michezo itaunda mashirikiano ya kimbinu na mashirikisho ya michezo, taasisi za elimu, na mashirika ya kiraia ambayo yana lengo la kukuza ujumuishaji wa jinsia katika michezo. Wadau hawa wanaweza kutoa rasilimali, utaalamu, na fursa za mitandao.
- ✔ **Ushirikiano wa Idara na Vitengo:** Kushirikiana na idara mbalimbali kama vile afya, Msalaba Mwekundu, vitengo vya ulinzi na usalama, elimu, na ustawi wa jamii ili kujumuisha mipango ya michezo inayojumuisha jinsia kwenye programu kubwa na kupata rasilimali za ziada.

f. Maendeleo ya Mkakati wa Uhamasishaji wa Rasilimali:

- ✔ **Kutengeneza Mkakati wa Utafutaji Rasilimali:** The Ministry responsible for sports will create a detailed plan outlining potential sources of funding, partnership opportunities, and strategies for securing resources. This plan should include timelines, key contacts, and funding targets.

SEHEMU YA TANO:

UFUATILIAJI, TATHMINI NA UTOAJI WA TAARIFA

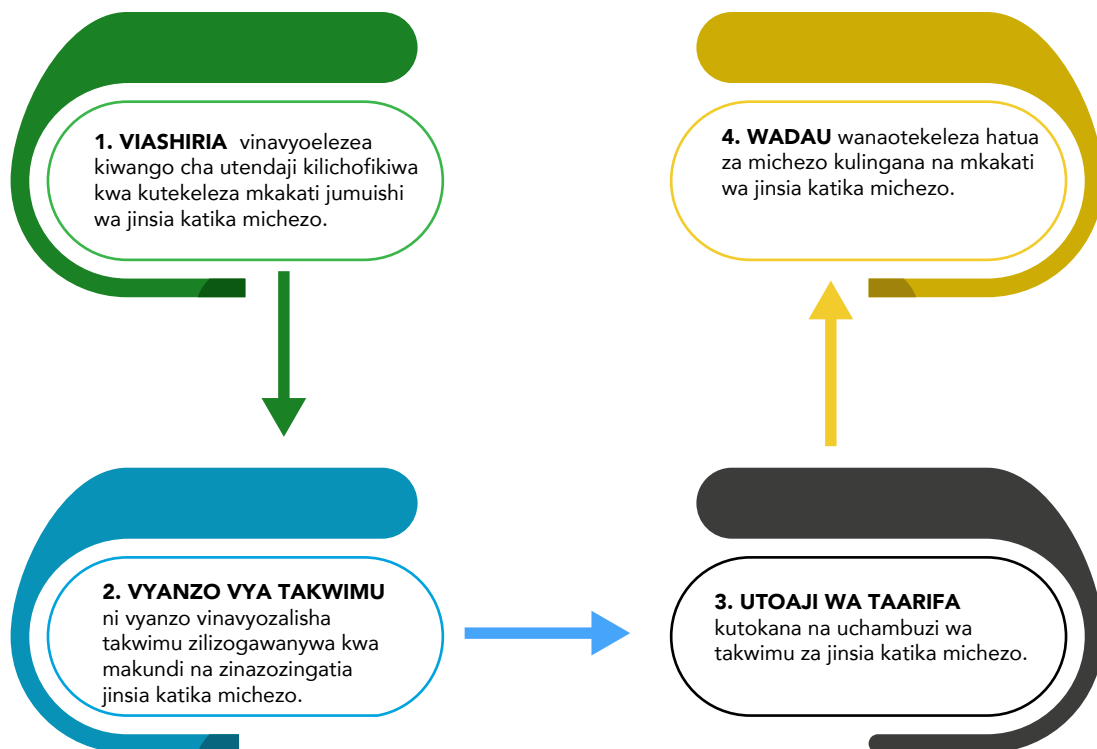
5.1. Utangulizi

Mfumo wa Ufuatiliaji na Tathmini unahusisha ukusanyaji na uchambuzi wa takwimu juu ya maendeleo ya utekelezaji wa Mkakati Jumuishi wa Jinsia Zanzibar. Idara ya Michezo na Idara ya Sera, Mipango na Utafiti zitakuwa na jukumu la kuratibu ukusanyaji wa takwimu zinazozingatia jinsia, kuzifanyia uchambuzi na kutoa taarifa.

5.1.1. Mfumo wa Tathmini na Ufuatiliaji wa Mpango Mkakati

Mfumo wa Ufuatiliaji na Tathmini wa Mkakati Jumuishi wa Jinsia katika Michezo unapaswa kufanywa kazi kulingana na nguzo nne za msingi ambazo zinatoa mfuatano kamili wa mawazo na nadharia. Nguzo hizo nne ni viashiria, vyanzo vya takwimu, taarifa, na wadau.

Kielelezo 2: Mambo Manne ya Msingi ya Mfumo wa Ufuatiliaji na Tathmini

5.1.2 Viashiria Vikuu vya Upimaji Utendajikazi wa Mpango Mkakati

Viashiria vikuu vya utendaji vinatajwa kama vipimo vinavyoweza kupimika ambavyo vinaakisi utekelezaji wa shughuli kulingana na Mkakati Jumuishi wa Jinsia katika michezo. Viashiria hivi hufuatilia matokeo kulingana na kile kilichopangwa katika kila hatua ya mfumo wa matokeo wa tathmini na ufuatiliaji. Viashiria vitagawanywa katika vikundi vifuatavyo:

Viashiria vya Mchakato: Hivi ni viashiria vinavyopima rasilimali, juhudi, au hatua zilizotumika ili kufanikisha shughuli fulani. Hivi vinaonyesha nini kinaingizwa katika mchakato wa utekelezaji wa mradi, kama vile fedha, vifaa, au muda wa wafanyakazi.

Viashiria vya Matokeo ya Moja kwa Moja: Hivi ni viashiria vinavyopima matokeo ya moja kwa moja au vitu vilivyotokana na utekelezaji wa shughuli fulani. Haya ni matokeo yanavyoweza kupimika baada ya kutumia rasilimali au kufanya shughuli.

Viashiria vya Matokeo: Hivi ni viashiria vinavyopima athari au mabadiliko yaliyotokana na shughuli zilizofanyika, mara nyingi kwa muda mrefu. Hivi vinazingatia ubora wa mabadiliko yaliyotokea kwa walengwa au jamii.

5.2 Mtiririko wa Matokeo ya Utekelezaji wa Mkakati

Matokeo yote ya mfumo wa Ufuatiliaji na Tathmini kwa Mkakati Jumuishi wa Jinsia katika michezo yanaonyesha njia ya kimantiki (Rasilimali - Matokeo ya Moja kwa Moja - Matokeo ya Kati - Athari). Hii inaonyesha jinsi hatua zilizopangwa zinavyotekelezwa kwa utaratibu ili kufikia athari ya jumla ya mkakati wa kijinsia katika michezo.

Jedwali 3: Mtiririko wa Matokeo kwa Ajili ya Utekelezaji wa Mkakati

Aina ya Matokeo		Maana
Rasilimali		Rasilimali za kifedha, kibinadamu na vifaa vinavyohitajika kuzalisha matokeo yaliyokusudiwa ya hatua za kimkakati zinazohusiana na mkakati wa jinsia katika michezo.
Shughuli/ Michakato		Hatua katika utekelezaji wa mkakati jumuishi wa jinsia katika michezo. Hii inahusisha kama shughuli zinafanyika au la.
Matokeo ya muda mfupi		Matokeo ya haraka ya hatua zilizotekelezwa na matokeo haya kwa kawaida huonyeshwa kwa kila shughuli tofauti. Inaripotiwa kwa idadi, kiasi, na ukubwa.
Matokeo ya kati		Matokeo ya kati ya shughuli moja au kadhaa zinazohusiana na mkakati jumuishi wa jinsia katika miradi ya michezo, mara nyingi yanahitaji utafiti maalum kupimwa. Huonyeshwa kwa asilimia au uwiano.
Matokeo ya muda mrefu (Athari)		Matokeo ya juu zaidi yanayotarajiwa kufikiwa kwa muda mrefu kutokana na utekelezaji wa mkakati wa jinsia katika michezo. Athari inaashiria lengo au malengo ya jumla ya hatua za kimkakati. Matokeo ya athari yanahitaji utafiti wenye msaada wa kifedha kutekelezwa.

5.3 Ukusanyaji wa Taarifa

Aina na asili ya taarifa zinazokusanywa zitaamuliwa kutoka kwa mkusanyiko wa viashiria vilivyo-bainishwa katika Mkakati Jumuishi wa Jinsia katika michezo. Ni muhimu kuunda zana za ukusanyaji wa taarifa ambazo zimegawanywa kwa kuzingatia jinsia na ambazo zitatumwa na wadau mbalimbali ili kuzalisha takwimu zinazohusiana na jinsia katika michezo. Maafisa wa tathmini na ufuatiliaji walioidhinishwa watawajibika kuandaa na kusimamia zana za ukusanyaji wa takwimu za jinsia katika michezo, na kutoa taarifa ya muhtasari wa kile kilichotekelezwa chini ya uangalizi wao. Mbinu za ukusanyaji wa taarifa zitakuwa mchanganyiko wa mbinu za takwimu na ubora, kwa kutumia zana na mbinu zilizosanifishwa za ukusanyaji wa taarifa. Taarifa za kawaida zitakusanywa kila siku na kuunganishwa kila mwezi na kila robo mwaka, huku taarifa za wakati maalum zitakusanywa kwa vipindi maalum. Viashiria vya msingi wa tafiti vitakusanywa kama ilivyopangwa na washirika na wadau. Mbinu za ukusanyaji takwimu zimefupishwa kama ifuatavyo:

Eneo la Kimkakati 1:

Sera na Mipango Inayozingatia Jinsia

- a. Tafiti na Dodoso: Zitasambazwa kwa mashirika ya michezo ili kutathmini upitishaji na utekelezaji wa sera na mipango inayozingatia jinsia.
- b. Mahojiano, mashauriano na vikundi vya washiriki: Zitaendeshwa na wasimamizi wa michezo, makocha, na wanamichezo ili kukusanya taarifa za ubora kuhusu uzoefu na mitazamo ya ujumuishaji wa jinsia.
- c. Mapitio ya Sera: Hii ni pamoja na uchambuzi wa kimfumo wa sera za michezo na miongozo ili kutambua hatua za ujumuishaji wa jinsia.
- d. Takwimu za Ushiriki: Takwimu hizi zitatoa mchanganuo wa idadi ya washiriki katika shughuli za michezo.

Eneo la Kimkakati 2:

Ulinzi na Usalama katika Michezo

- a. Ripoti za Matukio: Uandishi na uchambuzi wa matukio yaliyoripotiwa ya unyanyasaji, udhalilishaji, na ukatili wa kijinsia katika mazingira ya michezo.
- b. Rekodi za Mahudhurio ya Mafunzo: fuatiliaji wa mahudhurio na viwango vya ukamilishaji wa mafunzo ya ulinzi kwa watendaji wa michezo na wanamichezo.
- c. Majadiliano ya Vikundi, Mashauriano na Mahojiano: Ukusanyaji wa takwimu za ubora kutoka kwa waathirika, washauri, na maafisa wa jinsia/usalama juu ya ufanisi wa miundo ya msaada wa ukatili wa kijinsia.
- d. Mapitio ya Sera za Usalama: Kutathmini utekelezaji na athari za sera za ulinzi katika mashirika ya michezo.

Eneo la Kimkakati 3:

Utawala wa Michezo Unaojumuisha Jinsia

- a. Takwimu za Uongozi: Kukusanya taarifa kuhusu muundo wa uwakilishi kwa jinsia kwenye bodi na kamati za uongozi wa michezo.

- b. Utafiti na Mahojiano: Kufanywa na wasimamizi wa michezo ili kutathmini athari za mafunzo ya uongozi yanayozingatia jinsia.
- c. Kumbukumbu za Mikutano ya Bodi: Uchambuzi wa michakato ya kufanya maamuzi na ujumuishaji wa mtazamo wa jinsia.
- d. Mapitio ya Sera na Mipango: Kutathmini ufanisi wa vikomo na malengo ya jinsia ndani ya mashirika ya michezo.

Eneo la Kimkakati 4: Miundombinu ya Michezo Jumuishi

- a. Ukaguzi wa Vifaa: Tathmini kamili ya vituo vya michezo ili kubaini vikwazo na mabore-sho yanayohitajika kwa ajili ya upatikanaji na usalama.
- b. Utafiti wa Watumiaji Kulingana na Idadi: Kukusanya maoni kutoka kwa watumiaji wa vifaa kuhusu upatikanaji, usalama, na ujumuishi katika vituo vya michezo.
- c. Uchunguzi, Usimamizi na Usaidizi: Kufanya ziara za vituo ili kuthibitisha utekelezaji wa miongozo ya miundombinu jumuishi.
- d. Ripoti za Maendeleo ya Miundombinu: Kufuatilia maendeleo na kukamilika kwa vifaa na miundombinu jumuishi ya michezo.

Eneo la Kimkakati 5: Utetezi na Ujenzi wa Uwezo katika Michezo

- a. Fomu za Tathmini ya Mafunzo: Kukusanya maoni kutoka kwa washiriki katika mafunzo ya kijinsia.
- b. Nyaraka za Usambazaji wa Rasilimali na Matumizi: Kufuatilia nyaraka za usambazaji na matumizi ya rasilimali na vifaa vya michezo.
- c. Utafiti wa Wadau: Kutathmini ufahamu na uelewa wa kanuni za usawa wa jinsia miongoni mwa wanamichezo, makocha, wasimamizi, na maafisa wa michezo.
- d. Utafiti na Machapisho: Uchambuzi wa tafiti zilizofanywa juu ya masuala ya jinsia katika michezo.

Eneo la Kimkakati 6: Utafutaji wa Rasilimali na Uratibu

- a. Ripoti za Fedha: Kufuatilia kiasi cha fedha kilichotolewa kwa mipango ya michezo inayojumuisha jinsia.
- b. Makubaliano ya Ushirikiano: Nyaraka/hati za mashirikiano walizokubaliana na wafadhili, wadhamini, na mashirika ya ufadhili.
- c. Uchambuzi wa Bajeti: Kupitia bajeti za kitaifa na za mitaa kwa ajili ya kujumuisha usawa wa kijinsia katika michezo.
- d. Rekodi za Mafunzo na Msaada wa Kitalamu: Kufuatilia utoaji na athari za vikao vya mafunzo ya kukusanya na kusimamia fedha kwa mashirika ya michezo.

- a. Mfumo wa Ufuatiliaji na Tathmini: Kuendeleza na kusimamia nyaraka za mfumo wa Ufuatiliaji na Tathmini.
- b. Zana za Ukusanyaji wa Takwimu: Kutumia zana na mbinu za viwango vya juu kwa ajili ya kukusanya taarifa katika mipango na shughuli za michezo.
- c. Taarifa za Kawaida za Ufuatiliaji na Tathmini: Uzalishaji na usambazaji wa taarifa zinazoonyesha mafanikio, changamoto, na masomo yaliyopatikana.
- d. Utaratibu wa Maoni ya Wadau: Kuwajumuisha washikadau katika vikao vya maoni ili kuimarisha marekebisho ya sera na mabadiliko ya mipango.

Maafisa wa Ufuatiliaji na Tathmini walioteuliwa watapaswa kuwasilisha fomu za ukusanyaji wa taarifa na muhtasari wa taarifa za ufuatiliaji na tathmini kwa wakuu wa taasisi husika. Baada ya hapo, kiongozi wa shirika atawasilisha taarifa hizo kwa njia ya kielektroniki kwa Idara ya Michezo. Kila robo mwaka na kwa mwaka mzima, Idara ya Michezo itawasilisha taarifa kwa Kitengo cha Tathmini na Ufuatiliaji, ambacho kitakusanya taarifa hizo kwa pamoja. Kitengo hiki pia kitadhibiti-sha viashiria vya muda mfupi na muda mrefu vya matokeo katika mkakati jumuishi wa jinsia katika michezo, na kisha kuwasilisha taarifa hizo kwa Idara ya Sera, Mipango, na Utafiti. Idara ya Michezo itakuwa na jukumu la kukabidhi, kuchambua, na kutafsiri takwimu zinazohusiana na jinsia ambazo inapokea kutoka kwa wadau mbalimbali, na kuzifanyia kazi ndani ya kamati ya kikosikazi kwa ajili ya majadiliano na idhini.

5.4. Uhakikisho na Uthibitisho wa Ubora wa Takwimu

Uhakikisho wa ubora wa takwimu zinazohusiana na jinsia katika michezo ni kipengele muhimu katika kufanikisha utekelezaji wa Mkakati Jumuishi wa Jinsia katika Michezo. Vitengo vya Tathmini na Ufuatiliaji vya taasisi zinazotekeleza mkakati huu vitakuwa na jukumu la kuhakiki ubora wa takwimu mara kwa mara kwa kutumia taarifa zinazokusanywa kutoka kwa wadau wanaotekeleza mkakati katika taasisi zao. Kwa upande mwingine, Ofisi ya Msimamizi Mkuu wa Takwimu wa Serikali itaweka utaratibu wa kuthibitisha ubora wa takwimu zinazohusu shughuli zinazokusanywa katika sekta ya michezo. Ziara za usaidizi zitapangwa si tu kusaidia wadau wanaotekeleza mkakati wa jinsia katika michezo bali pia kutoa msaada wa kiufundi wa tathmini na ufuatiliaji, kutambua changamoto kwa kila mtekelezaji, na kutafuta suluhisho kwa changamoto hizo.

5.5. Mahitaji ya Takwimu na Matumizi ya Taarifa

5.5.1 Utaratibu wa Taarifa na Maoni

Mifumo ya kutoa taarifa na maoni ni muhimu katika kuhakikisha ufuatiliaji endelevu, tathmini, na uboreshaji wa Mkakati Jumuishi wa Jinsia katika Michezo. Hii itasaidia kukuza uwazi, uwajibikaji, na ushirikishwaji wa wadau katika mchakato mzima wa utekelezaji.

5.5.2. Mahitaji ya Takwimu na Matumizi ya Taarifa

Takwimu za michezo zinazozingatia jinsia zitachanganuliwa na kusambazwa kwa muundo unaoendana na mahitaji ya wizara inayosimamia michezo na wadau wake. Usambazaji wa taarifa unapaswa kufuata ratiba ya mipango na mahitaji ya wizara na wadau kupitia njia kama taarifa za Ufuatiliaji na Tathmini, nyaraka za sera, jukwaa la taarifa, tovuti, machapisho, masomo ya kujifunza, na uwasilishaji katika mikutano ya kitaifa, kikanda, na kimataifa.

5.5.3. Taarifa za Utendaji

Taarifa za utendaji zinazozingatia jinsia katika michezo zitakusanywa na kuandaliwa kwa vipindi tofauti ili kuwezesha ufuatiliaji wa maendeleo ya shughuli, miradi, na mipango iliyopangwa. Ripoti zinazozalishwa zitajumuisha taarifa za kila robo mwaka, nusu mwaka, na ripoti za mwaka mzima.

Jedwali 4: Aina za taarifa zinazohusiana na michezo, maudhui, idadi na wahusika

Taarifa	Maudhui	Idadi	Muhusika
Taarifa za Maendeleo ya Utekelezaji wa Shughuli za Michezo	Muhtasari wa kina wa maendeleo ya utekelezaji wa shughuli za michezo, ikiwa ni pamoja na utoaji na uchanguzi wa matumizi ya maendeleo na takwimu, na taarifa juu ya vikwazo vinavyoathiri utendaji wa Mkakati Jumuishi wa Jinsia	Kila mwaka	Idara ya michezo
Taarifa za Tathmini ya Kati	Muhtasari wa kina wa maendeleo katika utekelezaji wa Mkakati Jumuishi wa Jinsia, ikiwa ni pamoja na ufanisi, umuhimu, uwajibikaji, ubunifu na uendelevu.	Mara moja, kati ya miaka 2 na 3	Idara ya michezo
Taarifa za Tathmini ya Mwisho	Muhtasari wa kina wa maendeleo ya utekelezaji wa Mkakati Jumuishi wa Jinsia, ikiwa ni pamoja na ufanisi, umuhimu, uwajibikaji, usanifu na uendelevu.	Kwa mara ya kwanza, kati ya miaka 4 na 5	Idara ya michezo
Taarifa za Wizara, Idara na wadau wengine	Taarifa za ngazi ya wizara, vitengo na wadau pamoja na uchambuzi kutoka kwa wadau kuhusu matumizi, hali ya sasa, na matokeo yanayotarajiwa ya shughuli za utekelezaji wa hatua zinazohusiana na jinsia katika michezo.	Kila robo mwaka	Wizara, idara michezo/jinsia, vyama vya michezo, AZAKi, Sekta za Umma na Binafsi.

5.6 Vyanzo vya Taarifa (Takwimu za Kawaida)

Takwimu zinazohusiana na michezo na zinazozingatia jinsia katika wizara inayohusika na michezo zitapatikana kutoka vyanzo tofauti, kulingana na aina ya takwimu za msingi, za sekondari, au za vipindi maalum. Takwimu za msingi ni zile zinazokusanywa moja kwa moja kutoka kwa vyanzo vya awali, kama vile taarifa zinazokusanywa kupitia utafiti, mahojiano, au uchunguzi wa moja kwa moja kwenye maeneo husika. Takwimu za sekondari ni zile ambazo tayari zimekusanywa na kuchapishwa na taasisi au watu wengine, kisha kutumiwa tena kwa ajili ya uchambuzi mpya. Mfano wa takwimu hizi ni zile zinazopatikana kutoka kwenye ripoti za serikali au machapisho ya taasisi mbalimbali.

Takwimu za vipindi maalum ni zile zinazokusanywa kwa kipindi maalum cha muda, kwa mfano, wakati wa tukio au utafiti fulani, ambazo hazikusanywi mara kwa mara. Takwimu hizi zinaweza kuwa na lengo maalum la kutoa taarifa za tukio fulani au masuala maalum.

Takwimu hizi zitakusanywa kutoka kwa wadau wanaotekeleza Mkakati wa Jinsia Jumuishi Zanzibar. Wadau hao ni pamoja na taasisi za Serikali/Wizara (Wizara ya Fedha na Mipango, Ofisi ya Makamu wa Pili wa Rais, Wizara ya Vijana na Michezo, Wizara ya Jinsia na Watoto, na Wizara ya Elimu na Mafunzo ya Amali). Wadau wengine muhimu wa kitaasisi ni pamoja na Baraza la Taifa la Watu Wenye Ulemavu Zanzibar, Baraza la Taifa la Michezo Zanzibar, Mashirika ya Kiraia, Wadau wa Maendeleo, Viongozi wa Kidini na wa Jamii. Wafaidika wakuu wa mkakati huu ni vijana, wana-michezo, makocha, na makundi yaliyotengwa, ikiwa ni pamoja na wanamichezo wenye mahitaji maalum, watoto, wasichana, na wanawake.

Jedwali la 5: Maeneo ya Kimkakati na Matokeo Yanayotarajiwa

Eneo la Kimkakati	Matokeo Yanayotarajiwa	Viashiria Vikuu vya Matokeo
Eneo la Kimkakati 1: Sera na miongozo Sera na miongozo inayozingatia maswala ya jinsia	Sera na miongozo ya michezo katika ngazi zote itatangaza wazi ujumuishaji wa kijinsia na usawa, na kushughulikia mahitaji ya watoto, wanawake, wasichana, na watu wenye ulemavu katika ushiriki na uongozi wao.	Asilimia ya sera, katiba, na miongozo ya mashirika ya michezo itakayofanyiwa mapitio ili kujumuisha kanuni za usawa wa kijinsia na ujumuishaji kuongezeka kwa 80% ifikapo mwaka 2029.
Eneo la Kimkakati 2: Kukuza Ulinzi na Usalama katika Michezo	Usalama katika michezo umejumuishwa katika utendakazi wa miongozo na kanuni za mashirika ya michezo ili kuwalinda washiriki wote dhidi ya ukatili wa kijinsia, kutengwa, kunyanyaswa, udhalilishaji na kutengwa.	Asilimia ya mashirika ya michezo yatakayotekeleza sera na miongozo ya ulinzi na usalama katika shughuli zao za michezo kufikia 80% ifikapo mwaka 2029.
Eneo la Kimkakati 3: Uongozi wa Michezo unaojumuisha Jinsia	Ushiriki na uwakilishi wa wanawake na wanamichezo wenye ulemavu utaimarika katika uongozi wa michezo na miundo ya utawala ili kuwezesha mchakato wa maamuzi unaojumuisha usawa na unaozingatia mahitaji na mitazamo mbalimbali ya washiriki wote.	Asilimia ya mashirika ya michezo yatakayoweka mifumo ya ujumuishaji katika miundo ya utawala kwa kutekeleza mikakati rasmi ya uwakilishi wa kijinsia na kuweka lengo la 30% uwakilishi wa wanawake na wanamichezo wenye ulemavu ifikapo mwaka 2029.
Eneo la Kimkakati 4: Miundombinu ya Michezo Jumuishi	Miundombinu ya michezo itabuniwa, kukarabatiwa, na kujengwa ili kukidhi mahitaji ya makundi tofauti ya watumiaji, hususan watoto, wanawake, wasichana, na wanamichezo wenye ulemavu.	Asilimia ya miundombinu ya michezo itakayobuniwa, kukarabatiwa, au kujengwa kufikia viwango vya upatikanaji na ujumuishaji kwa makundi tofauti ya watumiaji kwa 60% ifikapo mwaka 2029.
Eneo la Kimkakati 5: Utetezi na Ujenzi wa Uwezo katika Michezo	Uongezekaji wa ushirikiano na mitandao inayolenga kuongeza uelewa na utetezi wa usawa wa kijinsia na ujumuishaji katika michezo kwenye jamii mbalimbali, mashirika ya michezo, na vyombo vya serikali.	Asilimia ya ushirikiano na mipango ya pamoja miongoni mwa washirika wanaotetea usawa wa kijinsia katika michezo itaongezeka kwa 60% ifikapo mwaka 2029.
Eneo la Kimkakati 6: Utafutaji wa Rasilimali na Uratibu	Uboreshaji wa juhudi za uhamasishaji wa rasilimali na uratibu kati ya serikali, sekta binafsi, mashirika ya kimataifa, na jamii za ndani kwa ajili ya ufadhili endelevu wa mipango ya michezo zinazozingatia kijinsia na ujumuishaji.	Asilimia ya mabadiliko katika jumla ya fedha zilizohamasishwa kwa utekelezaji wa mipango ya michezo zinazozingatia kijinsia na ujumuishaji itaongezeka kwa 60% ifikapo mwaka 2029.
Eneo la Kimkakati 7: Ufuatiliaji na Tathmini	Mfumo thabiti na unaozingatia matokeo wa tathmini na ufuatiliaji utawekwa, kuhakikisha uwazi, uwajibikaji, na kujifunza kwa ajili ya kuboresha matokeo ya usawa wa kijinsia katika michezo.	Asilimia ya mipango/miradi ya michezo inazozingatia ujinsia itakayosimamiwa na mfumo wa tathmini na ufuatiliaji unaozingatia matokeo utaongezeka kwa 80% ifikapo mwaka 2029.

5.7 Tathmini na Mapitio ya Jinsia katika Mkakati wa Michezo

5.7.1 Tathmini ya Taatifa Zinazokusanywa kwa Wakati Maalumu

Tathmini na taarifa za muda maalum zitachukuliwa kutoka kwa tafiti zilizofanywa, kama vile za msingi wa idadi ya watu, ikiwa ni pamoja na sensa, Utafiti wa Kazi wa Msingi, Utafiti wa Bajeti ya Kaya, na kadhalika. Vyanzo hivi ni miongoni mwa takwimu za muda maalum. Zaidi ya hayo, taasisi za utafiti na wasomi wanaofanya tafiti na masomo ya kijamii pia watatoa taarifa za michezo zinazozingatia misingi ya kijinsia kwa matumizi ya wizara ya michezo na wadau wengine.

5.7.2. Tathmini ya Kati na Tathmini ya Mwisho

Ili kukagua na kupima athari za utekelezaji wa Mkakati Jumuishi wa Jinsia Zanzibar, wizara inayohusika na michezo itafanya tathmini ya kati (baada ya miaka miwili na nusu ya utekelezaji). Tathmini hii itafuatiwa na tathmini ya mwisho, ambayo itafanyika baada ya miaka mitano tangu utekelezaji wa mkakati huu kuanza.

5.7.3. Mfumo wa Ufuatiliaji na Tathmini

Viashiria muhimu vya utendaji kwa ajili ya kufuatilia na kupima maendeleo ya utekelezaji wa Mkakati Jumuishi wa Jinsia Zanzibar vimeandaliwa kupitia maeneo yake ya kimkakati. Ni muhimu kutaja kwamba taarifa za msingi za awali na malengo ya viashiria vya utekelezaji vitakuwa vimewekwa kwa misingi ya upatikanaji wa fedha, uwezo wa kutafsiri mipango, na uwezekano wa kufikia maeneo ya utekelezaji. Pia, tathmini itazingatia malengo ya kitaifa, kikanda, na kimataifa katika sekta ya michezo. Ufuatiliaji utafanywa kwa msingi wa Viashiria vya Matokeo ya Haraka na Matokeo ya Muda Mrefu. **Mfumo wa Ufuatiliaji na Tathmini** unazingatia muda wa utekelezaji wa mradi, kuanzia mwaka wa fedha 2024/25. **Jedwali la kina la Mfumo wa Ufuatiliaji na Tathmini** lipo katika Kiambatanisho #3.

5.8 Matokeo Yanayotarajiwa

Kiambatanisho #3 kinaonesha maeneo ya kimkakati, matokeo yanayotarajiwa, na Viashiria Vikuu vya Matokeo vinavyofuatilia utekelezaji wa Mkakati wa Ujumuishaji wa Jinsia katika Michezo huko Zanzibar.

MAREJEO

1. Tathmini ya Hali ya Jinsia katika Michezo, Zanzibar
2. Serikali ya Mapinduzi ya Zanzibar: Wizara ya Vijana, Utamaduni, Sanaa na Michezo. Sera ya Michezo (2018)
3. Serikali ya Mapinduzi ya Zanzibar: Dira ya Maendeleo 2050
4. Serikali ya Mapinduzi ya Zanzibar: Sera ya Jinsia (2018)
5. Mpango Mkakati wa Taifa wa Kutokomeza Ukatili Dhidi ya Wanawake na Watoto 2017-2022
6. Mkakati wa Taifa wa Elimu Jumuishi Zanzibar (2009 – 2017).
7. Mkakati wa Umoja wa Afrika (UA) wa Usawa wa Kijinsia na Uwezesaji wa Wanawake
8. Sera ya Maendeleo ya Vijana Zanzibar (2023)

VIAMBATANISHO

KIAMBATISHO 1: UCHAMBUZI WA WADAU

Wadau	Majukumu	Matarajio Ya Wadau Kwa Wizara Inayoshughulikia Michezo	Wajibu Wa Wadau Katika Kusaidia Wizara Ya Michezo Kutekeleza Majukumu Yake
Wizara ya michezo	✔ Kiongozi katika kuandaa na kutekeleza sera thabiti za michezo na kuhakikisha kuwa sera hizi zinatekelezwa katika ngazi zote. ✔ Kuweka rasilimali kusaidia shughuli za michezo, miundombinu na utekelezaji wa mipango/miradi. ✔ Weka viwango na miongozo kwa taasisi za michezo. ✔ Kuwezesha mipango ya mafunzo kwa wataalamu wa michezo, wasimamizi na washikadau ✔ Kuanzisha na kudumisha mfumo thabiti wa ufuatiliaji na tathmini ili kufuatilia utekelezaji wa sera na mipango ya michezo. ✔ Kutoa maelekezo kuhusu mikataba, makubaliano, na itifaki zinazohusiana na michezo.	✔ Kutekeleza sera zinazohimiza ushiriki sawa katika michezo bila kujali jinsia, ulemavu, au hali ya kijamii na kiuchumi. ✔ Kuhamasisha usawa wa kijinsia katika michezo na kuongoza kwa mfano katika kutetea haki za wanawake, wasichana, na jamii zilizotengwa. ✔ Ugawaji mzuri wa rasilimali za kifedha na binadamu ili kuhakikisha kuwa mipango ya michezo inayojumuisha jinsia inafadhiliwa na kuungwa mkono vya kutosha. ✔ Kuratibu na washirika wa kitaifa, kikanda, na kimataifa ili kusaidia mipango ya michezo jumuishi.. ✔ Kuendeleza na kuboresha miundombinu ya michezo ili kuwa jumuishi kwa jinsia na zinazoweza kufikika, zikitoa maeneo salama kwa washiriki wote.	✔ Kuweka viwango na miongozo kwa taasisi za michezo ili kuhakikisha zinajumuisha jinsia na zinapatikana kwa wote, wakiwemo watu wenye ulemavu. ✔ Kutekeleza sera na taratibu zinazozingatia jinsia ndani ya taasisi hizo. ✔ Kuweka rasilimali za maendeleo ya michezo na kuhakikisha kwamba bajeti inayozingatia jinsia inatumika kusaidia juhudi hizo. ✔ Kuweka na kudumisha mfumo wa tathmini na ufuatiliaji wa utekelezaji wa sera na mipango ya michezo zinazozingatia jinsia. ✔ Kuhakikisha uwepo wa vifaa, miundombinu na shughuli za michezo zinazojumuisha jinsia. ✔ Kuongeza uwezo wa wasimamizi wa michezo, makocha, na wadau wengine kuhusu usawa wa kijinsia, ulinzina usalama katika michezo ✔ Kufanya mashirikiano na wizara nyingine za serikali, kama vile Wizara ya Jinsia na Wizara ya Elimu, ili kuhakikisha uungwaji mkono wa kina kwa ajili ya mipango ya michezo jumuishi.

KIAMBATISHO 1: UCHAMBUZI WA WADAU

Wadau	Majukumu	Matarajio Ya Wadau Kwa Wizara Inayoshughulikia Michezo	Wajibu Wa Wadau Katika Kusaidia Wizara Ya Michezo Kutekeleza Majukumu Yake
Wizara ya Jinsia na Vitengo vya kushughulikia Masuala ya Ukatili	✔ Kuandaa sera na mifumo inayohimiza usawa wa kijinsia, ulinzi wa watoto, na ujumuishaji katika sekta mbalimbali. ✔ Kutetea haki na ujumuishaji wa wanawake, watoto, wazee, na makundi yenye uhitaji maalum katika shughuli zote za maendeleo ya jamii. ✔ Kutoa mifumo wazi ya kuripoti na msaada kwa wahanga wa ukatili wa kijinsia. ✔ Kuandaa shughuli na mipango inayoweza wanawake, watoto, na makundi yenye mahitaji maalumu kupitia elimu, ukuzaji ujuzi, na upatikanaji wa fursa. ✔ Kuwa daraja kati ya taasisi za serikali, jamii, na washirika wa maendeleo ili kutekeleza sera na mipango jumuishi. ✔ Kuhakikisha utoaji wa huduma za ustawi wa kijamii na mifumo ya usaidizi kwa makundi yaliyotengwa.	✔ Kujitolea kukuza mazingira salama na jumuishi katika shughuli zote za michezo. ✔ Kuanzisha miradi ya pamoja ili kuongeza uelewa kuhusu umuhimu wa ushirikishwaji na usawa wa kushiriki michezo kwa jinsia zote na makundi yaliyotengwa. ✔ Wizara ya Michezo kuingiza mbinu zinazozingatia jinsia na mahitaji ya makundi yenye mazingira magumu katika sera na programu zote zinazohusiana na michezo. ✔ Kutengeneza hadithi za mafanikio kuhusu usawa wa kijinsia na ujumuishaji wa kijamii katika michezo. ✔ Kukusanya data na kutoa uelewa kuhusu tofauti za kijinsia katika michezo.	✔ Kutetea haki za wanawake, wasichana, na watu wenye ulemavu katika sekta ya michezo. ✔ Kutoa utaalam, nyenzo, mafunzo kuhusu shughuli za michezo zinazozingatia usawa wa kijinsia. ✔ Kuratibu shughuli za mafunzo kwa wadau wa michezo kuhusu ujumuishaji wa kijinsia, ulinzi, na ushirikishwaji wa kijamii. ✔ Kutoa takwimu na matokeo ya utafiti kuhusu tofauti za kijinsia na ushiriki wa makundi yaliyo hatarini katika michezo. ✔ Kushirikiana katika kukusanya rasilimali kutoka serikalini, sekta binafsi, na washirika wa maendeleo ili kufadhili miradi ya michezo jumuishi. ✔ Kutumia mitandao ya kijamii kuhamasisha kuhusu faida za michezo jumuishi na kupambana na dhana potofu za kijamii. ✔ Kusaidia katika kuunda mifumo ya ufuatiliaji na tathmini ili kupima athari za mipango ya michezo inayozingatia kijinsia.

KIAMBATISHO 1: UCHAMBUZI WA WADAU

Wadau	Majukumu	Matarajio Ya Wadau Kwa Wizara Inayoshughulikia Michezo	Wajibu Wa Wadau Katika Kusaidia Wizara Ya Michezo Kutekeleza Majukumu Yake
Idara ya michezo	✔ Hakikisha kanuni zote za michezo zinakuza ujumuishi, kwa kuzingatia wanawake, wasichana, na watu wenye ulemavu. ✔ Kufuatilia na kusimamia maendeleo na usimamizi wa mipango, shughuli, matukio, na miradi ya michezo. ✔ Kuwezesha mipango ya kujenga uwezo kwa wanamichezo, makocho na wasimamizi wa michezo. ✔ Kuratibu ujenzi, ukarabati, na usimamizi wa miundombinu ya michezo ili kuhakikisha kuwa inafikika, ni salama, na inajumuisha kila mtu. ✔ Kukusanya, kuchambua na kusambaza taarifa kuhusu ushiriki wa wadau katika michezo ✔ Kutafuta na kutambua fursa za ufadhili kutoka kwa serikali, washirika wa maendeleo na sekta binafsi ili kuisaidia katika utekelezaji wa mipango ya michezo jumuisi.	✔ Kutoa mwelekeo wa kimkakati na mwongozo katika maendeleo na utekelezaji wa sera na miradi ya michezo zinazojumuisha jinsia. ✔ Kuunga mkono na kuipa kipaumbele mipango inayozingatia jinsia ndani ya ajenda za wizara ya michezo. ✔ Kutafuta na kugawa rasilimali za kutosha za kifedha, watu na nyenzo ili kutekeleza shughuli za michezo jumuisi ✔ Kurahisisha upatikanaji wa rasilimali na kupata ufadhili kwa ajili ya miradi ya usawa wa kijinsia katika michezo. ✔ Kujenga mifumo madhubuti inayofuatilia maendeleo na kutathmini athari za miradi inayozingatia jinsia katika michezo. ✔ Kuhakikisha kuwa miundombinu ya michezo imeundwa, kujengwa, na kudumishwa ili iweze kufikika na kujumuisha kila mtu.	✔ Kutafsiri sera jumuisi za michezo kuwa miradi ama shughuli zinazoweza kutekelezwa kuleta usawa wa kijinsia na ujumuishi. ✔ Kukuza ushiriki na uwakilishi wa wadau ndani ya sekta ya michezo. ✔ Kuongeza utafutaji wa rasilimali, utoaji wa taarifa na usaidizi wa kitaaluma kwa kuimarisha michezo jumuisi. ✔ Kujenga uwezo na maarifa ili kuimarisha mikakati endelevu ya michezo inayozingatia jinsia ✔ Kuyajengea uwezo na kutoa mafunzo kwa mashirika ya kijamii yanayojihusisha na michezo ✔ Kutengeneza miradi maalum za mafunzo ili kuwawezesha wanawake, wasichana, na wanamichezo wenye ulemavu. ✔ Kuongoza ukusanyaji wa takwimu, ufuatiliaji, na tathmini, idara itatoa maarifa muhimu kwa Wizara ili kuboresha mikakati na kuhakikisha mipango ya michezo inayozingatia jinsia inatekelezwa kwa ufanisi.

KIAMBATISHO 1: UCHAMBUZI WA WADAU

Wadau	Majukumu	Matarajio Ya Wadau Kwa Wizara Inayoshughulikia Michezo	Wajibu Wa Wadau Katika Kusaidia Wizara Ya Michezo Kutekeleza Majukumu Yake
Baraza la Michezo, Vyama/Mashirikisho na vilabu/timu	✔ Kuunda na kutekeleza sera na miongozo inayozingatia jinsia ndani ya taaluma zao za michezo. ✔ Kutambua, kukuza, na kuendeleza talanta bila kujali jinsia na tofauti wa uwezo, na kuhakikisha fursa sawa katika shughuli za michezo. ✔ Kuandaa makambi ya mafunzo ya mara kwa mara, mashindano, na mipango ya uongozi inayolenga kuendeleza talanta mbalimbali. ✔ Kutoa mafunzo maalum kwa makocha, waamuzi, na wasimamizi kuhusu mbinu zinazozingatia jinsia na usalama katika michezo. ✔ Kuendeleza na kugawa rasilimali, miongozo, na mbinu bora za kukuza mazingira ya michezo yanayojumuisha.	✔ Kutoa miongozo na mifumo ya kutekeleza misingi ya kuzingatia jinsia na ujumuishi katika shughuli zote za michezo. ✔ Kutafuta na kutenga fedha kwa ajili ya shughuli na mipango inayozingatia jinsia katika michezo. ✔ Kusaidia mashirika ya michezo kutoa programu za kujenga uwezo, kutafuta rasilimali na kusimamia fedha kwa ajili ya kukuza michezo jumuishi. ✔ Kuandaa mbinu zilizoratibiwa katika ngazi zote za utawala wa michezo ili kukuza ushirikishwaji na usawa kwa wote. ✔ Kufanya ufuatiliaji na tathmini ya utekelezaji wa sera zinazozingatia jinsia ndani ya mashirika, vyama vya michezo na vilabu.	✔ Kutafsiri sera za kitaifa kuwa vitendo halisi ndani ya jamii na mazingira ya michezo. ✔ Kutoa taarifa sahihi na za mara kwa mara kuhusu viwango vya ushiriki, uwakilishi wa jinsia, na mbinu za ujumuishaji, kusaidia wizara kufuatilia maendeleo na kufanya maamuzi kwa kuzingatia taarifa. ✔ Kupitia na kusambaza maono ya wizara kwa kuunda majukwaa ya vikundi vitakavyo imarisha ustawi katika michezo. ✔ Kufanya mashindano yenye malengo ya kuimarisha uwezo wa wizara wa kukuza ushirikishwaji, ufikiaji na ushiriki sawa katika michezo. ✔ Kufanya uchambuzi na kuendeleza wana-wake, wasichana, na wanamichezo wenye mahitaji maalumu, kwa kuzingatia mamla-ka ya wizara na kutoa fursa sawa kwa wote. ✔ Kuongoza kampeni za utetezi na uhamasishaji wa umma, kwa kutumia ushawishi wao kuhamasisha ujumuishaji na usawa wa jinsia katika michezo.

KIAMBATISHO 1: UCHAMBUZI WA WADAU

Wadau	Majukumu	Matarajio Ya Wadau Kwa Wizara Inayoshughulikia Michezo	Wajibu Wa Wadau Katika Kusaidia Wizara Ya Michezo Kutekeleza Majukumu Yake
Ofisi ya Mtakwimu Mkuu wa Serikali	✔ Kutoa takwimu za kuaminika za kitaifa katika sekta mbalimbali, ikiwa ni pamoja na michezo, ili kusaidia kufanya maamuzi yanayotokana na ushahidi.	✔ Kutoa takwimu zilizochanganuliwa (kwa jinsia, umri, ulemavu, n.k.) ili kusaidia mipango, ugawaji wa rasilimali, na utekelezaji wa programu za michezo zinazoangazia jinsia na ushirikishi.	✔ Kutoa msaada katika kuandaa mifumo ya ufuatiliaji, kufanya tafiti, na kufasiri takwimu ili kuboresha mbinu zinazojumuishia jinsia katika michezo. ✔ Kufanya utafiti wa mara kwa mara na utengeneze taarifa zinazoangazia mwenendo, changamoto, na fursa katika kukuza ujumuishaji wa jinsia katika michezo, kusaidia katika kufanya maamuzi ya kimkakati.
Wizara Inayoshughulikia Elimu na Mafunzo ya Amali	✔ Kuandaa na kutekeleza sera na mitaala ya elimu, mipango na shughuli za michezo pamoja na elimu ya viungo shuleni. ✔ Kuhakikisha kwamba michezo na elimu ya viungo ni sehemu ya mtaala wa lazima katika ngazi zote za elimu. ✔ Kutoa mafunzo kwa walimu na makocha shuleni juu ya mbinu za michezo na ufundishaji, kuhakikisha kwamba wanaweza kutekeleza shughuli za michezo zinazowanufaisha wanafunzi wote. ✔ Kuboresha na kuimarisha miundombinu ya michezo mashuleni kwa ajili ya wanafunzi wote, ikiwa ni pamoja na wale wenye ulemavu. ✔ Kupanua na kuhamasisha mashindano ya michezo shuleni yanayohakikisha ushiriki sawa kwa wavulana, wasichana, na wanafunzi wenye ulemavu.	✔ Kupitia sera, mipango ya michezo na malengo ya kielimu ili kuhakikisha kuwa sera hizo zinayojumuisha jinsia na usawa kwa wote. ✔ Kutoa msaada katika uundaji na utekelezaji wa shughuli za michezo zinazoshughulikia mahitaji ya wanafunzi wote, hasa wasichana na wale wenye ulemavu. ✔ Utoaji wa rasilimali, zote za kifedha na za kibinadamu, kuhakikisha kuwa kuna ushirikiano wa mafanikio wa miradi jumuioshi ya michezo mashuleni. ✔ Kuandaa na kutetea sera zinazounga mkono ujumuishaji wa michezo kama sehemu muhimu ya elimu, ukizingatia usawa wa kijinsia na kijamii.	✔ Kujumuisha michezo na elimu ya viungo katika mtaala wa kitaifa kwa kusisitiza sana ushirikishwaji wa kijinsia na ufikiaji kwa wanafunzi wote. ✔ Kutoa mafunzo kwa walimu na makocha juu ya mbinu zenye mtazamo wa kijinsia na hakikisha wana ujuzi wa kukuza michezo jumuiishi shuleni. ✔ Kutekeleza mipango ya pamoja, kampeni na shughuli zinazokuza usawa wa kijinsia na ushirikishwaji katika michezo. ✔ Kutoa miongozo na vifaa vya michezo mashuleni kwa ajili ya mipango ya michezo jumuiishi, kuhakikisha kuwa na upeo mpana na matokeo chanya. ✔ Kuandaa mashindano ya shule na matukio ya michezo ambayo yanasisitiza juu ya usawa wa kijinsia na kanuni za ujumuishi. ✔ Hifadhi maeneo ya maendeleo ya miundombinu ya michezo katika taasisi za elimu.

KIAMBATISHO 1: UCHAMBUZI WA WADAU

Wadau	Majukumu	Matarajio Ya Wadau Kwa Wizara Inayoshughulikia Michezo	Wajibu Wa Wadau Katika Kusaidia Wizara Ya Michezo Kutekeleza Majukumu Yake
Wizara inayoshughulikia Ulinzi, Usalama wa Raia na Vikosi vya Serikali ya Mapinduzi Zanzibar	✔ Kuimarisha ulinzi wa maisha na mali ya wanamichezo na jamii kwa ujumla ✔ Kuhakikisha kwamba hatua za usalama na ulinzi zimewekwa kwa ajili ya matukio yote ya michezo. ✔ Kuhakikisha mwitikio wa haraka na wenye ufanisi kwa matukio yanayoathiri makundi yaliyo hatarini, kama vile ukatili wa kijinsia. ✔ Kuwakamata wahalifu na kutekeleza amri za mahakama.	✔ Dhamira ya kulinda watu/washiriki wote. ✔ Kutekeleza mikakati ya ulinzi na usalama ili kuzuia matukio ya unyanyasaji, vurugu, au kutengwa wakati wa michezo. - Kutenga rasilimali, mafunzo, na utaalamu ili kuboresha uwezo wa wafanyakazi wa usalama katika kushughulikia masuala nyeti ya jinsia katika muktadha wa michezo. ✔ Tekeleza itifaki za ulinzi na toa kinga wakati wa matukio ya michezo.	✔ Kuimarisha utekelezaji wa usalama na utawala wa sheria katika sekta ya michezo ✔ Kuwezesha wadau wa michezo kuzuia rushwa na kuendeleza utekelezaji wa haki za binadamu. ✔ Kujenga uelewa na kuhamasisha usawa wa kijinsia katika michezo, hasa katika maeneo ambayo wasiwasi wa usalama ni mkubwa. ✔ Kushirikiana katika kufuatilia na kuripoti matukio yanayohusiana na usalama na ukatili wa kijinsia. ✔ Kufanya kampeni za kutokuwa na uvumilivu kwa tabia za kinyanyasaji, na kuhamasisha misingi ya usalama.
Serikali za Mitaa / Mikoa / wilaya na Shehia	✔ Kuratibu mipango ya michezo inayozingatia jinsia na kujumuisha watu katika maeneo mbalimbali ya mikoa, wilaya, na Shehia. ✔ Kuhakikisha kwamba sera na mikakati ya michezo inayojumuisha jinsia inatekeleza katika mipango ya maendeleo ya jamii. ✔ Kuhamasiha rasilimali za ndani ili kusaidia mipango ya michezo inayozingatia jinsia. ✔ Kufuatilia utekelezaji wa sera za jinsia na ujumuishi katika ngazi ya chini na kutoa maoni kwa wizara inayo shughulikia michezo.	✔ Kuwezesha ushirikishwaji wa jamii na mipango ya uhamasishaji ili kukuza umuhimu wa usawa wa kijinsia katika michezo. ✔ Kufanya michezo inayozingatia jinsia ndani ya jamii na uhakikishe ushiriki wa wanawake, wasichana na watu wenye ulemavu.	✔ Kusaidia kubaini na kukuza talanta miongoni mwa wanawake, wasichana, na watu wenye ulemavu, kuhakikisha wana fursa za kushiriki na kufaulu katika michezo. ✔ Kusanya na kuripoti taarifa juu ya ushiriki wa wanawake, wasichana, na watu wenye ulemavu katika shughuli za michezo za mitaa. ✔ Kutoa rasilimali na msaada wa kifedha ili kutekeleza mipango ya michezo inayojumuisha jinsia katika maeneo mbalimbali na Shehias. ✔ Kusimamia matukio ya michezo ya jamii yanayokuza ushirikiano na kushughulikia vikwazo vya ushiriki. ✔ Kutafuta maeneo ya wazi ambayo vijana wanaweza kutumia kwa shughuli za michezo.

KIAMBATISHO 1: UCHAMBUZI WA WADAU

Wadau	Majukumu	Matarajio Ya Wadau Kwa Wizara Inayoshughulikia Michezo	Wajibu Wa Wadau Katika Kusaidia Wizara Ya Michezo Kutekeleza Majukumu Yake
Viongozi Maarufu na wa Jamii	✔ Kutumia ushawishi wao kuongeza uelewa kuhusu umuhimu wa michezo inayoakisi usawa. ✔ Kuratibu uhamasishaji wa rasilimali za ndani, ikijumuisha ufadhili, maeneo ya viwanja, na kujitolea kutekeleza mipango ya michezo inayoakisi usawa wa kijinsia. ✔ Kuwa viongozi na kusaidia utekelezaji wa sera za michezo zinazozingatia jinsia katika ngazi ya jamii. ✔ Kusaidia kutatua migogoro na mizozo ndani ya jamii kuhusiana na utekelezaji wa shughuli za michezo inayoakisi usawa.	✔ Kuhamasisha utekelezaji wa Mkakati Jumuishi wa Jinsia Zanzibar ✔ Kuhamasisha ushirikiano mzuri katika upanga-ji, utekelezaji, na ufuatiliaji wa mipango inayohusiana na michezo. ✔ Kufanya mashauriano ya mara kwa mara na wawakilishi wa wizara inayosimamia michezo kuhusu maamuzi na mikakati inayohusiana na mipango ya michezo ya jamii. ✔ Kutarajia ufadhili na msaada wa kutosha kwa mipango ya michezo ya ngazi ya jamii inayolenga ushirikishwaji na usawa wa kijinsia.	✔ Kutumia majukwaa yao kuhamasisha ushirikishwaji wa kijinsia katika michezo, kusaidia kuhamasisha jamii kushiriki na kuunga mkono. ✔ Kuoanisha vitendo vya jamii na sera za kitaifa za michezo zinazozingatia jinsia na kusaidia kutekeleza sera hizi katika ngazi ya chini. ✔ Kushawishi mabadiliko katika kanuni na mitazamo ya kitamaduni ambayo inaweza kuwa vikwazo kwa usawa wa kijinsia katika michezo na kukuza maadili jumuishi.
Sekta Binafsi	✔ Kusambaza vifaa na huduma kwa wana michezo ✔ Kutoa ufadhili na udhamini kwa miradi, shughuli, na maendeleo ya miundombinu ya michezo inayozingatia jinsia. ✔ Kujumuisha kanuni za jinsia na ujumuishaji katika mipango ya uwajibikaji wa kijamii wa kampuni zinazohusiana na michezo. ✔ Kutoa fursa za mafunzo na maendeleo kwa wanawake, wasichana, na watu wenye ulemavu katika uongozi, usimamizi, na ujasiriamali wa michezo. ✔ Kuwekeza katika teknolojia zinazoboreshwa ili kuongeza upatikanaji wa michezo kwa wote, ikijumuisha vifaa vya michezo vinavyobadilishwa na majukwaa ya kidijitali kwa ushiriki wa michezo jumuishi. ✔ Kushirikiana na serikali, mashirika ya michezo, na vikundi vya kijamii ili kukuza usawa wa kijinsia katika michezo kupitia miradi na mipango ya pamoja.	✔ uhasisha wizara zote kutoa sera na miongozo iliyo wazi na inayozingatia jinsia na ambayo inahimiza ushiriki wa sekta binafsi katika mipango ya michezo jumuishi. ✔ Wizara itambue kampuni binafsi zinazochangia kikamilifu katika shughuli za michezo zinazozingatia jinsia na ujumuishaji. ✔ Kuwepo na uwazi kuhusu jinsi fedha na rasilimali zinazotolewa na sekta binafsi zinavyotumika kwenye miradi ya michezo inayozingatia jinsia.	✔ Kutoa ufadhili, michango kwa ajili ya kusaidia michezo inayojumuisha jinsia, miundombinu na shughuli za kujenga uwezo. ✔ Kusaidia uongozi na kushiriki katika kampeni zinazokuza usawa wa kijinsia na ujumuishaji katika michezo, kwa kutumia majukwaa ya vyombo vya habari na ushawishi wa kampuni. ✔ Kushirikiana na wizara kujenga na kudumisha miundombinu ya michezo inayojumuisha jinsia ambayo inawajali wanawake, wasichana, na watu wenye ulemavu. ✔ Kushiriki utekelezaji wa shughuli za michezo zinazozingatia jinsia katika mikakati ya Uwajibikaji wa Kijamii wa Kampuni, kuhakikisha msaada endelevu wa maendeleo ya michezo jumuishi. ✔ Kutanua fursa kwa wanawake, wasichana, na watu wenye ulemavu katika kazi zinazohusiana na michezo, ikiwemo nafasi za uongozi na usimamizi.

KIAMBATISHO 1: UCHAMBUZI WA WADAU

Wadau	Majukumu	Matarajio Ya Wadau Kwa Wizara Inayoshughulikia Michezo	Wajibu Wa Wadau Katika Kusaidia Wizara Ya Michezo Kutekeleza Majukumu Yake
Wizara inayo shughulikia Fedha na Mipango / Tume ya Mipango Zanzibar	✔ Kutenga rasilimali za bajeti kwa sekta mbalimbali, ikiwemo michezo. ✔ Kufanya ukaguzi na tathmini ili kuhakikisha matumizi bora ya fedha. ✔ Kuunganisha sera katika mipango ya kitaifa na mifumo ya maendeleo. ✔ Kuoanisha juhudi za utafutaji wa rasilimali ili zilingane na malengo ya maendeleo ya taifa. ✔ Kusaidia maendeleo ya ujuzi wa usimamizi wa kifedha miongoni mwa wadau. ✔ Kusimamia tathmini ya mipango na mikakati ya maendeleo na kutoa ripoti za mara kwa mara kuhusu utendaji wa kifedha na maendeleo.	✔ Kutoa kipaumbele katika upangaji wa bajeti kwa miradi inayohamasisha usawa wa kijinsia na upatikanaji wa fursa kwa wote. ✔ Kutoa mwongozo na msaada kwa ajili ya kuingiza masuala ya kijinsia katika mchakato wa mipango na bajeti. ✔ Kulinganisha mchakato wa bajeti na malengo ya usawa wa kijinsia. ✔ Kusaidia juhudi za kupata ufadhili wa kifedha kutoka kwa washirika wa maendeleo na vyanzo vingine. ✔ Kuhakikisha kwamba mipango ya kimkakati inajumuisha malengo yanayohusiana na usawa wa kijinsia na ujumuishaji katika michezo.	✔ Kuhamasisha ujumuishaji wa sera za michezo zinazozingatia jinsia katika mifumo ya mipango ya kitaifa. ✔ Kuoanisha mipango ya bajeti na malengo ya jinsia na ujumuishi. ✔ Kutengeneza mikakati ya kuongeza uhamasishaji wa rasilimali kwa miradi ya michezo inayozingatia jinsia. ✔ Kurahisisha upatikanaji wa rasilimali za kifedha na kuratibu juhudi za ufadhili ili kuhakikisha kuwa miradi ya michezo inayozingatia jinsia inapewa msaada unaohitajika. ✔ Kusimamia na fuatilia utekelezaji wa rasilimali za kifedha zilizotengwa kwa sekta ya michezo.
Wizara ya Afya na Shirika la Msalaba Mwekundu	✔ Kuandaa na kutekeleza viwango vya afya na usalama. ✔ Kuhakikisha upatikanaji wa huduma za matibabu na msaada. ✔ Kupanua huduma za afya na elimu kwa jamii. ✔ Kutoa huduma za matibabu ya dharura na huduma ya kwanza kwenye matukio ya michezo.	✔ Jumuisha huduma za afya na itifaki za usalama katika shughuli na mipango ya michezo. ✔ Kushirikiana katika kuunda na kutekeleza miongozo ya afya na usalama ili kuwalinda wanamichezo dhidi ya unyanyasaji, majeraha, na madhara. ✔ Kupata taarifa kwa wakati na upatikanaji wa mipango ya michezo ili kupanga na kutoa huduma za afya kwa ufanisi. ✔ Kupokea mawasiliano ya mara kwa mara na ushirikiano na Wizara ya Michezo ili kuimarisisha mifumo ya ulinzi.	✔ Kutoa msaada wa matibabu, ikiwa ni pamoja na huduma ya kwanza, wakati wa matukio ya michezo na vipindi vya mafunzo, kuhakikisha ustawi wa washiriki wote. ✔ Kutoa utaalamu wa kiufundi, wataalamu wa afya, na rasilimali za kusaidia shughuli za michezo jumuishi zinazozingatia jinsia. ✔ Kuhakikisha mwitikio wa haraka kwa majeraha au dharura wakati wa shughuli za michezo, kwa kipaumbele cha usalama na ustawi wa washiriki wote. ✔ Kufanya mafunzo kuhusu huduma ya kwanza na mwitikio wa dharura kwa watendaji wa michezo, ikiwa ni pamoja na makocha, wanaojitolea, na wanajamii. ✔ Kutoa takwimu za afya na ripoti ambazo zinaweza kuingizwa katika tathmini za programu za michezo.

KIAMBATISHO 1: UCHAMBUZI WA WADAU

Wadau	Majukumu	Matarajio Ya Wadau Kwa Wizara Inayoshughulikia Michezo	Wajibu Wa Wadau Katika Kusaidia Wizara Ya Michezo Kutekeleza Majukumu Yake
Familia, Wazazi, Walezi, na wanajamii kwa ujumla	✔ Kutoa msaada wa kihisia na kimaadili kwa watoto na vijana ili kushiriki katika shughuli za michezo, bila kujali jinsia au uwezo. ✔ Kujenga maadili ya usawa wa kijinsia, ujumuishi, na heshima ndani ya familia. ✔ Kushiriki katika matukio ya michezo na mipango ya kijamii. ✔ Kuhimiza na kutetea utunzaji na matumizi sahihi ya miundombinu ya michezo, kuhakikisha uimara na matumizi bora. ✔ Kutoa maoni, mrejesho, na ushiriki wa moja kwa moja, kusaidia kuboresha mipango ambayo ni jumuiishi kwa wote. ✔ Kuhakikisha shughuli na mipango ya michezo ni salama kwa watoto na vijana wa jinsia na uwezo mbalimbali, bila hofu ya unyanyasaji au ubaguzi. ✔ Kushiriki katika ufuatiliaji wa usalama na ujumuishi wa shughuli za michezo na miundombinu kwa watoto wao.	✔ Kuhamasisha mipango ya michezo zinazojumuisha jinsia zote, rika zote, na uwezo mbalimbali, kuhakikisha kuwa kila mtu katika familia anaweza kushiriki. ✔ Kuhakikisha kuwa vituo vya michezo ni salama, vinatunzwa vizuri, na vinafikika kwa watu wa uwezo na jinsia zote. ✔ Kuboresha shughuli na mipango ya michezo kuwa jumuiishi zaidi na rafiki kwa familia. ✔ Kutekeleza mipango inayoakisi mahitaji ya jamii na kukuza usawa wa kijinsia. ✔ Kuunda programu zinazolenga kupatikan kwa mahitaji ya jamii na kukuza usawa wa kijinsia ✔ Kutetea sera za michezo zinazojumuisha jinsia zote na kuzingatia mahitaji ya wanajamii wote. ✔ Kusaidia na kutambua mipango ya michezo katika ngazi za jamii zinazoongozwa na familia na jamii zinazohamasisha ujumuishaji na usawa wa kijinsia.	✔ Kuunda kizazi kipya cha wanamichezo wanaothamini haki, usawa, na heshima. ✔ Kuhamasisha usaidizi wa ndani kwa ajili ya programu za michezo jumuiishi, kwa kufanya kazi kama watetezi wa mipango na sera za Wizara ya Michezo. ✔ Kutambua na kushughulikia vikwazo vya ushiriki katika michezo, kwa kushirikiana na Wizara ili kuunda suluhisho zinazohakikisha ujumuishi kwa wote. ✔ Kuanza na kudumisha shughuli na mipango ya michezo zinazoongozwa na jamii, kwa kushirikiana kwa karibu na wizara kufanikisha malengo ya pamoja. ✔ Kuhamasisha ushiriki wa watoto, wasichana, wavulana, na watu wenye ulemavu katika programu za michezo jumuiishi, kwa kusaidia kuvunja vikwazo vya kijamii. ✔ Kushirikiana na mamlaka za mitaa, vyombo vya michezo, na wizara kushiniki za kupitishwa kwa sera na taratibu zinazojumuisha jinsia katika michezo.

KIAMBATISHO 1: UCHAMBUZI WA WADAU

Wadau	Majukumu	Matarajio Ya Wadau Kwa Wizara Inayoshughulikia Michezo	Wajibu Wa Wadau Katika Kusaidia Wizara Ya Michezo Kutekeleza Majukumu Yake
Asasi za Kiraia (taasisi za kidini, kijamii, mashirika yasiyo ya kiserikali) na wadau wa maendeleo	✔ Kuhamasisha sera zinazozingatia jinsia na ujumuishaji kupitia kampeni, mawasiliano, na elimu. ✔ Kufanya utafiti, kutoa mapendekezo ya sera, na kutoa msaada wa kitaalamu ili kuboresha mikakati ya michezo inayozingatia jinsia. ✔ Kutoa mafunzo, warsha, na rasilimali za kielimu zinazolenga ufahamu wa kijinsia, ulinzi, na ujumuishaji katika michezo. ✔ Kusaidia upatikanaji wa fedha, ruzuku, na rasilimali kwa ajili ya mipango ya michezo inazozingatia jinsia. ✔ Kuchangia matokeo ya utafiti, hadithi za mafanikio, visa mafunzo na mbinu bora ili kusaidia wizara kuboresha mikakati na mipango yake.	✔ Kuoanisha sera na mikakati itakayo pelekea kufikia malengo ya michezo. ✔ Kutekeleza sera na taratibu za ulinzi na usalama katika mazingira ya michezo. ✔ Kushirikisha wana michezo katika kupanga, kutekeleza na kufuatilia shughuli jumuiishi za michezo. ✔ Kuwawezesha wadau wa michezo ili waweze kutekeleza mbinu zinazozingatia jinsia. ✔ Kuweka mifumo ya uratibu kwa ajili ya kutoa taarifa, kushauriana, na kuchukua hatua za pamoja. ✔ Kutumia takwimu na taarifa kuboresha mipango, kupima athari, na kutetea maboresho ya sera.	✔ Kusaidia katika kuandaa, kutekeleza, na kufuatilia mifumo ya ulinzi inayolinda washiriki katika michezo. ✔ Kubuni na kutekeleza mipango ya michezo jumuiishi inayohakikisha ushiriki hai wa makundi yaliyotengwa. ✔ Kutoa ufadhili, ruzuku, na msaada wa kiufundi ili kuongeza uwezo wa Wizara kutekeleza mipango ya michezo inayozingatia jinsia. ✔ Kuunda mitandao endelevu inayosaidia usawa wa kijinsia katika michezo. ✔ Kuinua ujuzi na maarifa ya wafanyakazi wa michezo, wakiwemo makocho, wasimamizi, na wanamichezo, katika kutumia taratibu zinazozingatia jinsia.

KIAMBATISHO 1: UCHAMBUZI WA WADAU

Wadau	Majukumu	Matarajio Ya Wadau Kwa Wizara Inayoshughulikia Michezo	Wajibu Wa Wadau Katika Kusaidia Wizara Ya Michezo Kutekeleza Majukumu Yake
Baraza la Taifa la Watu wenye Ulemavu	✔ Kushughulikia mahitaji ya watu wenye ulemavu katika sekta mbalkimbali ✔ Kusimamia sera na mipango inayokuza ushirikishwaji wa watu wenye ulemavu ✔ Kutilia mkazo ushirikishwaji wa watu wenye ulemavu. ✔ Kubadilisha mitazamo na kuvunja vikwazo vinavyoharibu haki za watu wenye ulemavu. ✔ Kujenga ushirikiano na wadau wengine ili kuunda nguvu za pamoja inayoimarisha ujumuishaji. ✔ Kutumia rasilimali mbalimbali na utaalumu kukuza mazingira yanayoangazia jinsia na ushirikishaji. ✔ Kusimamia miundombinu inayojumuisha jinsia na ushiriki wa kila mtu.	✔ Kuhakikisha kuwa sera za kitaifa za michezo zinaendana na mbinu bora za kimataifa na mahitaji ya watu wenye ulemavu. ✔ Kubalisha na kutekeleza mipango ya michezo ikiwa na upatikanaji na ushirikishaji kama kipaumbele. ✔ Kuunda pamoja mipango ya michezo inayojiunga na kuhamasisha ushirikishaji wa watu wenye ulemavu katika ngazi zote. ✔ Kuwekeza katika kujenga uwezo kwa wafanyakazi na washirika ili kuelewa na kutekeleza mbinu za michezo zinazohusisha jinsia na ushirikishaji. ✔ Kutoa msaada wa kiufundi na kitaaluma kwa watu wenye ulemavu ili washiriki katika michezo.	✔ Kukusanya rasilimali, za kifedha na kiufundi, kusaidia mipango ya michezo inayojiunga. ✔ Kuanza juhudi za utetezi, kupanga kampeni, na kutumia majukwaa ya habari kuimarisha ujumbe wa ushirikishaji katika michezo. ✔ Kutoa mapendekezo ya sera na kutetea mifumo kamili ya michezo inayohusisha jinsia na ulemavu. ✔ Kutoa msaada wa kitaalamu, mwongozo, na ufuatiliaji ili kuhakikisha mipango inakidhi mahitaji ya makundi yaliyotengwa. ✔ Kutoa data, mrejesho, na maarifa kusaidia kuboresha na kuboresha mipango ya michezo, kuhakikisha inabaki kuwa muhimu na inayojiunga.
Wizara ya Ardhi	✔ Kutoa utaalumu wa kitaalamu katika matumizi na mipango ya ardhi ✔ uwezesha mchakato wa kisheria unaohitajika ili kupata ardhi. ✔ Kutambua na kutenga ardhi inayofaa wa ajili ya ujenzi wa miundombinu ya michezo ✔ Hakikisha kwamba mipango ya miji na kanuni za upangaji zinapewa kipaumbele maeneo ya miundombinu ya michezo.	✔ Kuratibu kuhusu mahitaji ya ardhi na miundombinu ya vituo vya michezo. ✔ Pokea mwongozo kuhusu viwango vya muundo jumuishi katika michezo ✔ Fanya vikao vya pamoja vya upangaji na mashauriano na Wizara ya Michezo ili kuhakikisha ulinganifu katika matumizi ya ardhi na mipango ya maendeleo ya vituo.	✔ Kuhamasisha kuwa ardhi inapatikana na inaweza kufikiwa kwa ajili ya maendeleo ya vituo vya michezo vinavyoshirikisha kote Zanzibar. ✔ Kujumuisha mahitaji ya miundombinu ya michezo katika mipango ya maendeleo ya mijini na vijijini. ✔ Kuzuia matumizi mabaya ya ardhi iliyoandaliwa kwa ajili ya michezo kwa kuhakikisha inakamilishwa kwa kufuata miongozo ya jinsia na ushirikishwaji. ✔ Kusimamia na kuwezesha mchakato wa kisheria unaohitajika kuhakikisha kuwa miradi ya michezo inaweza kuendelea bila matatizo.

KIAMBATISHO 1: UCHAMBUZI WA WADAU

Wadau	Majukumu	Matarajio Ya Wadau Kwa Wizara Inayoshughulikia Michezo	Wajibu Wa Wadau Katika Kusaidia Wizara Ya Michezo Kutekeleza Majukumu Yake
Wanamichezo, Vijana na Baraza la Vijana Zanzibar.	✔ Kuwaakilisha sauti za wachezaji na vijana katika ngazi mbalimbali. ✔ Kuwawezesha vijana na wachezaji kuchukua majukumu ya uongozi. ✔ Kuwezesha ushiriki wa makundi ambayo hayawakilishwi. ✔ Kutumia ujuzi na rasilimali zilizopatikana kuongoza mipango. ✔ Kuongoza kampeni na mipango ya uhamasishaji inayohimiza ushiriki wa jamii, hasa kwa lengo la vijana na makundi yasiyowakilishwa. ✔ Kushiriki kupanga na kuratibu matukio na shughuli za michezo ili kukuza ujumuishaji na ushiriki sawa kwa wote.	✔ Kuhamasisha upatikanaji wa rasilimali na mafunzo yanayoongeza uwezo wa kukuza na kutekeleza mbinu za michezo zenye ujumuishi. ✔ Kushiriki katika mchakato wa maendeleo ya sera ili kuhakikisha kuwa mitazamo ya vijana na wachezaji inaingizwa katika mikakati ya michezo. ✔ Kunufaika na mipango ya michezo yenye ujumuishi na miundombinu vinavyopatikana kwa jinsia zote na uwezo wote. ✔ Kutoa fursa za kuchukua majukumu ya uongozi katika usimamizi wa michezo na vyombo vya uwakilishi. ✔ Kupokea kutambuliwa na kusaidiana na wizara ya michezo katika juhudi za kukuza michezo inayozingatia jinsia na yenye ujumuishi.	✔ Kuandaa na kushiriki katika hafla na shughuli zinazojumuisha jamii katika michezo. ✔ Kuimarisha ushiriki wa kina na kuendelea kuunga mkono ujumuishi, kuwahamasisha wengine kusaidia mipango ya usawa wa kijinsia katika michezo. ✔ Kuinua mipango inayopigia debe usawa wa kijinsia na ujumuishi ndani ya mazingira ya michezo. ✔ Kuhudumu kama viongozi na mfano bora wa ujumuishi, kukuza utamaduni wa michezo unaoheshimu usawa wa kijinsia na kupigania haki za washiriki wote. ✔ Kujihusisha kwa njia chanya katika kupanga, kutekeleza na kufuatilia mipango inayohusiana na michezo.

KIAMBATISHO CHA 2: MPANGO WA UTEKELEZAJI

Utangulizi: Mpango wa utekelezaji utazingatia hatua ambazo zinakusudia kutekeleza shughuli katika maeneo yote ya kimkakati ikiwa ni pamoja na Eneo la mkakati 1: Sera na Mipango Inayozingatia Jinsia; Eneo la kimkakati 2: Kuhakikisha Ulinzi na Usalama katika Michezo; Eneo la Kimkakati 3: Uongozi wa Michezo Unaozingatia Usawa wa Kijinsia; Eneo la Kimkakati 4: Miundombinu Jumuishi ya Michezo; Eneo la kimkakati 5: Kutetea na Kujenga Uwezo katika Michezo; Eneo la Kimkakati 6: Utafutaji Rasilimali na Uratibu; Eneo la Kimkakati 7: Utafiti, Ufuatiliaji wa Michezo Unaotegemea Matokeo na Tathmini.

Awamu ya 1: Maandalizi na Mipango (2024 – 2025)

Shughuli Zilizopangwa	Wakati wa Utekelezaji	Rasilimali Zinazo hitajika	Bajeti (TZS)	Wadau Wanaohusika
Kuunda Kamati ya Utekelezaji	Robo 4, 2024	Mahali pa mikutano, Msaada wa vifaa, Uhifadhi wa nyaraka, Ada ya mshauri.	500,	Wizara ya michezo, Idara ya Michezo, Kitengo cha Jinsia, Baraza na Mashirikisho ya Michezo
Kutengeneza mipango ya kina ya utekelezaji kwa kila eneo la kimkakati	Robo 4, 2024		2,000,000	Wizara ya michezo, Idara ya Michezo, Kitengo cha Jinsia, Baraza na Mashirikisho ya Michezo
Kufanya tathmini za msingi na ukusanyaji wa taarifa.	Robo 4, 2024		25,000,000	Wizara ya Michezo, washirika wa maendeleo, asasi za kiraia, taasisi za utafiti.
Jumla ya awamu ya 1			27,500,000	

Awamu ya 2: Utekelezaji wa Awali (2025)

Shughuli Zilizopangwa	Wakati wa Utekelezaji	Rasilimali Zinazo hitajika	Bajeti (TZS)	Wadau Wanaohusika
Kampeni endelevu za uhamasishaji wa umma juu ya usawa wa kijinsia na ujumuishwaji michezoni.	2025 -2027	Muda wa wafanyakazi, mashirikiano na vyombo vya habari, wataalamu wa ufuatiliaji na tathmini, wakan-darasi, safari, rasilimali watu, vifaa, na rasilimali za kifedha.	110,000,000	Wizara ya michezo, Idara/Baraza/Mashirikisho ya Michezo, Kitengo cha Jinsia, wanahabari.
Kuunda mifumo ya ufuatiliaji na tathmini kwa ajili ya shughuli za michezo zinazojumuisha jinsia.	Robo 1- 2 2025		25,000,000	Wizara ya michezo, Idara ya Michezo, Kitengo cha Jinsia, Baraza na Mashirikisho ya Michezo.
Kutengeneza zana za kukusanya taarifa na mbinu za uchambuzi.	Robo 1- 2 2025		20,000,000	Wizara ya michezo, Idara ya Michezo, Kitengo cha Jinsia, Baraza na Mashirikisho ya Michezo.
Kushilikisha wadau na kufanya shughuli za uelemishaji.	Robo 1- 2 2025		75,000,000	Wizara ya michezo, Idara ya Michezo, Kitengo cha Jinsia, Baraza na Mashirikisho ya Michezo.
Kupitia Sera ya Jinsia na Sera ya Michezo za Zanzibar ili kuingiza mbinu zinazobadilisha jinsia	Robo 1- 2 2025		50,000,000	Wizara ya michezo, Idara ya Michezo, Kitengo cha Jinsia, Baraza na Mashirikisho ya Michezo.

Shughuli Zilizopangwa	Wakati wa Utekelezaji	Rasilimali Zinazo hitajika	Bajeti (TZS)	Wadau Wanaohusika
Kuimarisha miundo ya msaada dhidi ya ukatili wa kijinsia na utekelezaji wake.	Robo 1- 4 2025		120,000,000	Wizara ya Jinsia, Polisi Jinsia na Watoto, Asasi za Kiraia na Wadau wa Maendeleo.
Wataalamu wa michezo kupewa mafunzo juu ya mbinu za ulinzi.	Robo 4 2025		55,000,000	Idara ya michezo, Kitengo cha Jinsia na Watoto, Wadau wa Maendeleo, Asasi za Kiraia.
Kufanya ukaguzi ili kuboresha miundombinu ya michezo iliyopo.	2025-2026		12,500,000	Wizara ya michezo, Idara ya michezo.
Ujenzi na ukarabati wa miundombinu ya michezo ili kukidhi viwango vya usalama na ufikivu.	2025 - 2026		300,000,000	Wizara ya michezo, Idara ya michezo.
Kutengenezwa na kupitishwa kwa miongozo mipya ya vifaa vya michezo ambavyo ni jumuishi.	Robo 2 & 3 2025		30,000,000	Idara/Balaza/Mashirikisho ya michezo, Balaza la watu Wenye Ulemavu, Wadau wa maendeleo.
Kuandaa matukio ya michezo na bonanza kwa wanawake/wasichana na watu wenye ulemavu.	2025 - 2028		100,000,000	Idara/Balaza/Mashirikisho ya michezo, Balaza la watu Wenye Ulemavu, Asasi za Kiraia.
Jenga uwezo kwa ajili ya wafanyakazi wa michezo	Robo 2 & 3 2025		45,000,000	Idara/Balaza/Mashirikisho ya michezo, Balaza la watu Wenye Ulemavu, Asasi za Kiraia
Kuandaa na kutekeleza sera na miongozo ya kina ya ulinzi.	Robo 2 & 3 2025		30,000,000	Wizara ya michezo, na Jinsia, Idara/Balaza/ Mashirikisho ya michezo, Asasi za Kiraia
Mashirika ya michezo kupitisha sera zinazozingatia usawa wa kijinsia.	Robo 2 & 3 2025		35,000,000	W/michezo, na W/Jinsia, Idara/Balaza/Vyama vya Michezo, Balaza watu wenye Ulemavu
Kutayarisha na kusambaza nyenzo za rasilimali kuhusu usawa wa kijinsia.	2025-2028		80,000,000	W/michezo, na W/Jinsia, Idara/Balaza/Vyama vya Michezo, BWWU na wadau wa maendeleo
Kuandaa mkakati wa uhamasishaji na utafutaji rasilimali.	Robo 4 2025		25,000,000	W/michezo, W/Jinsia, Balaza/Idara/Vyama vya Michezo, BWWU na serikali za mitaa
Kuandaa miongozo na zana kwa ajili ya usimamizi bora wa ruzuku na utoaji wa taarifa.	Robo 4 2025		25,000,000	W/michezo, W/Jinsia, Vitengo vya fedha na mipango, wadau wa maendeleo, AZAKi
Jumla ya awamu ya 2			1,137,500,000	

Awamu ya 3: Upanuzi na Uboreshaji Huduma (2026-2027)

Shughuli Zilizopangwa	Wakati wa Utekelezaji	Rasilimali Zinazo hitajika	Bajeti (TZS)	Wadau Wanaohusika
Kuboresha sera na mifumo ya usawa wa kijinsia kwa mashirika yote ya michezo.	2026 - 2027	Muda wa wafanyakazi, Usafiri, Rasilimali watu na , Rasilimali za Vifaa na Fedha.	40,000,000	W/Michezo, Idara ya Michezo, Balaza/Vyama/Mashirikisho ya michezo.
Kuongeza juhudi za utetezi na ushirikishwaji wa umma.	2025-2027		100,000,000	W/Jinsia, BTWWU, Vyombo vya habari, AZAKI.
Kutekeleza mipango za kujenga uwezo wa uongozi.	2025 - 2026		55,000,000	W/Jinsia, Idara ya michezo, AZAKI, Balaza/Vyama/Mashirikisho ya michezo.
Kutetea viti vya kijinsia (30%) kwa uwakilishi wa wanawake na watu wenye ulemavu.	2025 - 2026		25,000,000	Idara ya Jinsia, Idara ya michezo, BTWWU, Balaza/Vyama/Mashirikisho ya michezo.
Kutengeneza mitaala ya mafunzo inayozingatia jinsia kwa wafanyakazi wa michezo.	2025 - 2027		20,000,000	Idara ya jinsia, Idara ya michezo, AZAKI, Balaza/Vyama/Mashirikisho ya michezo.
Kufanya utafiti kuhusu tofauti za kijinsia.	Robo 3 2026		30,000,000	W/michezo, W/Jinsia, Idara ya michezo, AZAKI.
Fanya tathmini na ukaguzi wa katikati ya kipindi.	Robo 4 2026		30,000,000	W/Michezo, W/Jinsia, BTWWU.
Kupandisha hadhi na kuendeleza mipango na miradi yenye mafanikio kulingana na tathmini ya katikati ya kipindi.	2025-2027		300,000,000	W/Michezo, W/Jinsia, W/Elimu, Balaza/Vyama/Mashirikisho ya michezo.
Jumla ya awamu ya 3			895,000,000	

Awamu ya 4: Tathmini na Uendelevu (2026-2029)

Shughuli Zilizopangwa	Wakati wa Utekelezaji	Rasilimali Zinazo hitajika	Bajeti (TZS)	Wadau Wanaohusika
Kuboresha miundombinu ya michezo kwa ajili ya upatikanaji na usalama.	2027-2029	Rasilimali watu, rasilimali fedha, Usafiri, vitendea kazi (kompyuta, meza, vitabu vya kuandikia n.k	220,000,000	Wizara ya Michezo na Idara ya michezo.
Jitihada za kujumuisha usawa wa kijinsia katika michezo kwenye bajeti za kitaifa na za mitaa.	2027-2029		50,000,000	W/Michezo, W/Fedha na Mipango, tawala za mikoa na serikali za mitaa.
Kuimarisha uwezo wa taasisi na mifumo ya usaidizi.	2027-2029		60,000,000	W/michezo, Idara/Balaza na Mashirikisho ya michezo.
Kuhakikisha uendelevu wa muda mrefu wa mipango inayojumuisha kijinsia.	2027-2029		70,000,000	W/Michezo, W/jinsia, wadau wa maendeleo, tawala za mikoa na serikali za mitaa, AZAKi.
Kufanya tathmini ya mwisho na upimaji wa athari.	2027-2029		40,000,000	W/Michezo, W/Jinsia, BWWU.
Kuratibu na kusambaza mambo bora yaliyotokana na utekelezaji wa mkakati huu.	2027-2029		35,000,000	W/Michezo, W/Jinsia, Vyombo vya habari, AZAKi.
Kutayarisha na kusambaza ripoti za tathmini ya mwisho kwa wadau wote.	2027-2029		20,000,000	W/Michezo, W/Jinsia, BWWU.
Jumla Awamu ya 4			495,000,000	
Jumla Kuu kwa Awamu Zote			2,260,000,000	

KIAMBATANISHO 3: MUONGOZO WA MFUMO WA UFUATILIAJI NA TATHMINI

Eneo la Kimkakati la 1: Sera na Taratibu Zinazozingatia Usawa wa Kijinsia

Matokeo Yanayotarajiwa 1: Sera za michezo na miongozo katika ngazi zote zinakuza ushirikishwaji wa kijinsia, usawa, na kushughulikia mahitaji ya watoto, wanawake, wasichana, na watu wenye ulemavu katika ushiriki wao na uongozi.

Kiashiria Kikuu cha Matokeo 1: 80% ya sera za mashirika ya michezo, katiba na miongozo zimepitwa upya na kuingiza kanuni za usawa wa kijinsia na ujumuishaji kwa lengo la kuondoa utofauti katika ushiriki na kuongeza uwakilishi ifikapo mwaka 2029.

Mpango Mkakati/ Shughuli	Viashiria vya Utekelezaji	Kiini cha kwanza	Malengo	Uthibitisho / Vyanzo vya Takwimu	Inatokea mara ngapi	Bajeti Pendekezwa	Wadau/ Wahusika
Kufanya mapitio ya sera ya kitaifa ya kijinsia, na/au sera ya michezo ili kuingiza dhana zinazobadilisha mfumo wa kijinsia na kuondoa kanuni, taratibu, na desturi zenye ubaguzi ndani ya sekta ya michezo.	Idadi ya sera zilizopitiwa ili kuendana na malengo ya mabadiliko ya kijinsia.	0 Marekebisho	Marekebisho 2 ya sera ifikapo mwaka 2029	Nyaraka za Sera Zilizopitiwa	Kwa mwaka	50,000,000	
Kusaidia mashirika ya michezo, mashirikisho, vyama, AZAKI, na wadau wengine katika kupitia upya sera, katiba na mipango yao.	Idadi ya taasisi za michezo zilizopitia sera zao ili kuendana na malengo ya usawa wa kijinsia.	0 Marekebisho	Marekebisho 10 ya sera ifikapo mwaka 2029	Nyaraka za Sera Zilizopasishwa, Muhtasari za Vikao	Kila nusu mwaka	30,000,000	W/Michezo, W/Jinsia, Idara/Vyama na Balaza la Tvya michezo, BTMZ, AZAKI, sekta binafsi, BWWU
Kufanya ujenzi wa uwezo kwa wafanyakazi, baraza la michezo, mashirikisho, vyama, na wadau husika kuhusu utekelezaji na ujumuishaji wa sera zilizorekebisha za kijinsia na michezo.	Idadi ya wafanyakazi waliofundishwa juu ya utekelezaji wa sera zinazozingatia usawa wa kijinsia.	Mafunzo machache yaliyofanyika (hadi 2024)	Watu 500 wafundishwe ifikapo mwaka 2029	Ripoti za Mafunzo, Orodha za Mahudhurio, Fomu za Tathmini	Kila nusu mwaka	75,000,000	
Jumla Mkakati 1						155,000,000	

KIAMBATANISHO 3: MUONGOZO WA MFUMO WA UFUATILIAJI NA TATHMINI

Eneo la Kimkakati la 2: Kukuza Ulinzi na Usalama katika Michezo

Matokeo Yanayotarajiwa 2: Ulinzi na usalama umejumuishwa katika mikakati, mipango, miongozo, taratibu na kanuni za mashirika/vyama vya michezo ili kulinda washiriki wote dhidi ya ukatili wa kijinsia, kutengwa, unyanyasaji, kubughudhi, na unyonyaji ndani ya mazingira ya michezo.

Viashiria Vikuu vya Matokeo 2: 80% ya mashirika ya michezo yanatekeleza sera na miongozo ya ulinzi na usalama katika mikakati, mipango, miongozo, taratibu na kanuni zao ili kukabiliana na matukio ya ukatili wa kijinsia, unyanyasaji, kubughudhi, kutengwa, na unyonyaji ifikapo mwaka 2029.

Mpango Mkakati/ Shughuli	Viashiria vya Utekelezaji	Kiini cha kwanza	Malengo	Uthibitisho / Vyanzo vya Takwimu	Inatokea mara ngapi	Bajeti Pendekezwa	Wadau/ Wahusika
Kuimarisha miundo ya msaada wa GBV ili kutoa huduma za ushauri nasaha na msaada wa kisheria kwa waathirika wa unyanyasaji na dhuluma.	Idadi ya mifumo saidizi inayotoa huduma dhidi ya ukatili wa kijinsia kwa waathirika katika michezo.	Uchache wa mifumo ya kudhibiti ukatili michezoni hadi 2024.	Mifumo 10 ya kudhibiti ukatili michezoni hadi 2029.	Taarifa za mifumo ya kushughulikia ukatili, kumbu-kumbu za utoaji huduma.	Mara mbili kwa mwaka	110,000,000	
Kujenga uwezo wa wafanyakazi wa michezo na wanamichezo kutambua, kuzuia, na kujibu masuala ya ulinzi.	Asilimia ya wafanyakazi waliopata mafunzo ya masuala ya ukatili wa jinsia michezoni	Chini ya 20% ya wafanyakazi wa michezo wamepatiwa mafunzo hadi 2024.	80% ya wafanyakazi wa michezo wamepata mafunzo ifikapo 2029	Mahudhurio ya mafunzo, tathmini baada ya mafunzo.	Mara mbili kwa mwaka	80,000,000	W/Michezo. W/Jinsia, BTMZ, BTWWU, Idara ya michezo, AZAKI, sekta binafsi, & mashirikisho na vyama vya michezo
Kuunda na kutekeleza sera, miongozo, na taratibu za kina za ulinzi zilizobuniwa mahsusi kwa muktadha wa michezo katika mashirika yote ya michezo.	Asilimia ya mashirika ya michezo yaliyopitisha na kutekeleza sera za ulinzi na usalama.	Mashirika machache au hakuna mashirika ya michezo yenye sera za ulinzi hadi 2024.	80% ya taasisi za michezo zinazotambulika zinatekeleza sera za ulinzi ifikapo 2029.	Nyaraka za sera, taarifa za utekelezaji.	Kila mwaka	50,000,000	

Mpango Mkakati/ Shughuli	Viashiria vya Utekelezaji	Kiini cha kwanza	Malengo	Uthibitisho / Vyanzo vya Takwimu	Inatokea mara ngapi	Bajeti Pendekezwa	Wadau/ Wahusika
Kutoa elimu kwa vilabu, viongozi na wanamichezo kuhusu umuhimu wa bima katika michezo.	Idadi ya wanamichezo vilabu na viongozi walioelimishwa kuhusu umuhimu wa bima katika michezo.	Uelewa na matumizi ya bima ni mdogo miongoni mwa wadau wa michezo hadi 2024.	70% ya vilabu vimepatiwa elimu kuhusu bima ya michezo ifikapo 2029.	Taarifa za mafunzo, Kumbukumbui za usajili wa bima, Tathmini za mafunzo.	Mara mbili kwa mwaka	50,000,000	
Shirikiana na vyombo vya habari, shule, na mashirika ya jamii kusambaza habari kuhusu kuzuia ukatili wa kijinsia na kuimarisha ulinzi na usalama katika michezo.	Idadi ya kampeni za vyombo vya habari na mashirikiano kwa ajili ya kuzuia ukatili na kuimarisha ulinzi na usalama katika michezo.	Idadi ndogo ya mashirikiano na kampeni za kupinga ukatili kwenye michezo. (hadi 2024).	Mashirikiano 20 na vyombo vya habari, shule, na AZAKI ifikapo 2029.	Makubaliano ya ushirikiano, Taarifa za vyombo vya habari, Taarifa za kampeni.	Mara mbili kwa mwaka	40,000,000	
Kufanya kampeni za uhamasishaji kwa wazazi, walezi, jamii na viongozi wenye ushawishi, wafanyakazi wa michezo, wanamichezo, na watazamaji ili kuzuia na kujibu masuala ya ulinzi.	Idadi ya kampeni za uhamasishaji zilizofanyika zikilenga wazazi, walezi, viongozi wa jamii, na wafanyakazi wa michezo.	Kampeni za uhamasishaji zinaweza kuwa ndogo au hazipo kabisa (hadi 2024).	Kampeni za uhamasishaji 20 zifanyike ifikapo 2029.	Taarifa za kampeni, mahudhurio, fomu za maoni na tathmini	Kila mwaka	80,000,000	
Jumla Mkakati 2						410,000,000	

Eneo la Kimkakati la 3: Uongozi wa Michezo Unaojumuisha Jinsia

Matokeo Yanayotarajiwa 3: Kuongezeka kwa uwakilishi na ushiriki wa wanawake na wanamichezo wenye ulemavu katika uongozi na mifumo ya utawala wa michezo, ili kuleta michakato ya maamuzi jumuishi na ya haki ambayo inazingatia vyema mahitaji na mitazamo mbalimbali ya washiriki wote.

Viashiria Vikuu vya Matokeo 3: Asilimia 80 ya mashirika ya michezo inatekeleza misingi ya usawa wa kijinsia katika mifumo ya utawala kwa kutekeleza mgao rasmi wa uwakilishi kwa jinsia na kuweka lengo la asilimia 30 ya uwakilishi kwa wanawake na wanamichezo wenye ulemavu ifikapo mwaka 2029.

Mpango Mkakati/ Shughuli	Viashiria vya Utekelezaji	Kiini cha kwanza	Malengo	Uthibitisho / Vyanzo vya Takwimu	Inatokea mara ngapi	Bajeti Pendekezwa	Wadau/ Wahusika
Kupitia na kuunda sera na miongozo inayokuza usawa wa kijinsia katika uongozi wa michezo.	Idadi ya sera na miongozo ya jinsia iliyoandaliwa na kupitishwa katika kushughulikia usawa wa kijinsia michezoni.	Sera na miongozo michache au ya zamani (hadi 2024).	Sera/miongozo 5 kufikia mwaka 2029.	Nyaraka za sera, taarifa za vikao, kumbukumbu rasmi za kupitishwa.	Kila Mwaka	80,000,000	
Kuunda na kutekeleza mipango za maendeleo ya uongozi zenye kuzingatia jinsia ili kuwapa watendaji wa michezo ujuzi wa kuendeleza ujumuishi na ushirikishwaji kwenye maamuzi.	Idadi ya wasimamizi wa michezo waliopewa mafunzo juu ya mipango ya uongozi zinazozingatia jinsia.	Mipango michache ya mafunzo (hadi 2024).	Wasimamizi wa michezo 500 wamefundishwa kufikia mwaka 2029.	Mahudhurio ya mafunzo, taarifa za tathmini ya mafunzo.	Mara mbili kwa mwaka	120,000,000	W/Michezo. W/Jinsia, BTMZ, BTWWU, Idara ya michezo, AZAKI, sekta binafsi, & mashirikisho na vyama vya michezo na timu ama vilabu
Kutetea kuwepo kwa malengo au asilimia maalum ya uwakilishi wa kijinsia katika bodi na kamati za uongozi wa michezo.	Asilimia ya taasisi za uongozi wa michezo zilizo na viwango vya jinsia.	Taasisi chache zinauwiano wa kijinsia katika uongozi (hadi 2024).	Asilimia 70 wanatekeleza viwango vya kijinsia hadi mwaka 2029.	Taarifa za utawala, kumbukumbu rasmi za muundo wa bodi/kamati, tathmini za kijinsia.	Kila Mwaka	50,000,000	
Kuweka mifumo ya kufuatilia uwakilishi wa kijinsia na ujumuishi katika uongozi wa michezo.	Idadi ya mifumo ya ufuatiliaji iliyoanzishwa na kuendeshwa kufuatilia uwakilishi wa kijinsia na ujumuishi.	Mifumo ya ufuatiliaji haijitoshelezi (hadi 2024)..	Mifumo 3 imeanzishwa na kufanya kazi ifikapo mwaka 2026.	Taarifa za ufuatiliaji na tathmini, takwimu na taarifa halisi, data za uwakilishi wa kijinsia.	Kila robo mwaka	50,000,000	
Jumla Mkakati 3						300,000,000	

KIAMBATANISHO 3: MUONGOZO WA MFUMO WA UFUATILIAJI NA TATHMINI

Eneo la Kimkakati la 4: Miundombinu Jumuishi ya Michezo

Matokeo Yanayotarajiwa 4: Miundombinu ya michezo inabuniwa, karabatiwa, na kujengwa ili kukidhi mahitaji ya makundi mbalimbali vya watumiaji, hasa watoto, wanawake, wasichana, na wanamichezo wenye ulemavu.

Viashiria Vikuu vya Matokeo 4: Asilimia 60 ya miundombinu ya michezo imebuniwa, karabatiwa, na kujengwa kwa kuzingatia viwango vya ufikikaji na ujumuishaji kwa vikundi mbalimbali vya watumiaji ifikapo mwaka 2029.

Mpango Mkakati/ Shughuli	Viashiria vya Utekelezaji	Kiini cha kwanza	Malengo	Uthibitisho / Vyanzo vya Takwimu	Inatokea mara ngapi	Bajeti Pendekezwa	Wadau/ Wahusika
Fanya ukarabati wa vituo vya michezo vilivyopo ili kubaini vikwazo na kuboresha usalama na ufikaji, ikijumuisha njia za mwinuko, vyumba vya kubadilishia nguo, na sehemu za kujisafishia.	Idadi ya vituo vya michezo vilivyo anzishwa vinavyokidhi viwango vya usalama na ufikivu.	Viwanja 2 vya michezo vinakidhi viwango vya usalama hadi 2024.	Vituo vya michezo 9 vimekarabatiwa na kuboreshwa ifikapo mwaka 2029.	Taarifa za ukaguzi, Nyaraka za ukarabati wa vituo, tafiti za kuridhika kwa watumiaji.	Kila mwaka	250,000,000	
Kuandaa miongozo ya usanifu wa miundombinu ya michezo vinavyoweka kipaumbele usalama, ujumuishaji, na ufikivu.	Idadi ya miongozo iliyoandaliwa na kupitishwa kwa ajili ya ujenzi wa miundombinu jumuishi ya michezo.	Miongozo michache au ya zamani hadi 2024.	Miongozo miwili (2) imeandaliwa/kupitishwa ifikapo mwaka 2029.	Nyaraka za miongozo, kumbukumbu za kupitishwa kwa sera, taarifa za usambazaji.	Kila mwaka	20,000,000	W/Michezo. W/Jinsia, W/Elimu BTMZ, BTWWU, Idara ya michezo, AZAKI, sekta binafsi, wadau wa maendeleo & mashirikisho, vyama, timu ama vilabu vya michezo.
Kushirikisha wadau, ikiwa ni pamoja na wanawake, wasichana, watu wenye ulemavu, na jamii za ndani, katika upangaji wa miundombinu ya michezo.	Idadi ya vikao vya ushirikishaji wa wadau vilivyofanyika kwa ajili ya mipango ya miundombinu jumuishi vya michezo.	Ushiriki mdogo wa wadau hadi 2024.	Vikao 10 vya ushirikishwaji vimefanyika ifikapo mwaka 2029.	Taarifa za mikutano, orodha za washiriki, taarifa za tafiti na maoni.	Robo mwaka	40,000,000	
Kuanzisha vituo na miundombinu vya michezo ili kutekeleza mipango, kutoa mafunzo na kulea vipaji vya wanamichezo.	Idadi ya vituo vya michezo zinazotekeleza michezo jumuishi kwa wanawake, wasichana, na wanamichezo wenye ulemavu.	Vituo chache vya michezo jumuisha hadi 2024.	Vituo vitano (5) shirikishi vya michezo zimeanzishwa ifikapo mwaka 2029.	Kumbukumbu za kuanzishwa kwa vituo, mitaala, takwimu za usajili.	Kila mwaka	100,000,000	
Jumla Mkakati 4						410,000,000	

KIAMBATANISHO 3: MUONGOZO WA MFUMO WA UFUATILIAJI NA TATHMINI

Eneo la Kimkakati la 5: Utetezi na Ujenzi wa Uwezo katika Michezo

Matokeo Yanayotarajiwa 5: Ukuaji wa ushirikiano na mitandao inayolenga kuhamasisha na kutetea usawa wa kijinsia na ujumuishaji katika michezo kwenye jamii mbalimbali, mashirika ya michezo, na vyombo vya serikali.

Viashiria Vikuu vya Matokeo 5: Kuongezeka kwa mashirikiano katika utekelezaji wa shughuli na mipango ya pamoja kati ya washirika wanaotetea usawa wa kijinsia katika michezo kwa asilimia 60% ifikapo mwaka 2029.

Mpango Mkakati/ Shughuli	Viashiria vya Utekelezaji	Kiini cha kwanza	Malengo	Uthibitisho / Vyanzo vya Takwimu	Inatokea mara ngapi	Bajeti Pendekezwa	Wadau/ Wahusika
Kuendesha shughuli za uhamasishaji, matukio ya michezo, na mabonanza ili kushirikisha vijana, wazazi, makocha, walimu, viongozi wa jamii/kidini, na wadau wengine katika juhudi za usawa wa kijinsia na ujumuishaji kwenye michezo.	Idadi ya shughuli za kuwafikia watu, matukio ya michezo, na bonanza zilizoandaliwa zenye mwelekeo wa usawa wa kijinsia na ujumuishaji.	Shughuli chache za ushawishi na matukio ya ujumuishi yaliyofanyika hadi 2024.	Matukio, hafla, na bonanza 20 zitakazoandaliwa kila mwaka ifikapo 2029.	Taarifa za matukio, mahudhurio, fomu za maoni, na taarifa ya ufuatiliaji wa vyombo vya habari.	Kila robo mwaka	150,000,000	W/Michezo. W/Jinsia, W/Elimu BTMZ, BTWWU, Idara ya michezo, AZAKI, taasisi za elimu, sekta binafsi, wadau wa maendeleo & mashirikisho, vyama, timu ama vilabu vya michezo.
Kufanya warsha na semina kwa wanamichezo, makocha, wasimamizi, na maafisa wa michezo ili kuwajengea uwezo wa kutekeleza mbinu zinazozingatia usawa wa kijinsia.	Idadi ya warsha za mafunzo na semina zinazozingatia masuala ya kijinsia zilizofanyika.	Mafunzo machache juu ya uelewa wa jinsia katika michezo (hadi 2024).	Warsha na semina 15 zitakazofanyika kila mwaka ifikapo 2029.	Mahudhurio ya warsha, nyenzo za mafunzo, tathmini baada ya mafunzo.	Kila robo mwaka	50,000,000	
Kutengeneza zana zinazotoa miongozo, mbinu bora, na taratibu za kuingiza kanuni za usawa wa kijinsia kwa wadau, mashirika ya michezo, wanamichezo, makocha, wasimamizi, na maafisa wa michezo.	Idadi ya zana na miongozo zinazozingatia masuala ya kijinsia zilizotengenezwa na kusambazwa.	Ukosefu wa zana zinazozingatia jinsia katika michezo (hadi 2024).	Zana na nyenzo 10 zitakazoundwa ifikapo mwaka 2029.	Rekodi za usambazaji, fomu za maoni, ripoti za matumizi ya zana.	Mara moja (2025/26)	50,000,000	
Kukuza ushirikiano na mashirika ya kiraia, jamii, serikali za mitaa na mashirika ya michezo ili kuongeza juhudi za utetezi.	Idadi ya kampeni au mipango ya utetezi pamoja iliyofanyika.	Kampeni za pamoja za utetezi ni chache au hazipo kabisa (hadi 2024).	Kampeni au mipango 20 ya pamoja itakayofanyika ifikapo 2027.	Taarifa za kampeni, taarifa za vyombo vya habari, fomu za maoni ya washiriki.	Mara mbili kwa mwaka	20,000,000	
Kufanya utafiti kuhusu tofauti za kijinsia katika uongozi na ushiriki wa michezo.	Idadi ya tafiti zilizofanyika.	Utafiti mdogo au haupo.	Utafiti 3 zitafanyika ifikapo 2026.	Taarifa za utafiti, machapisho, mapendekezo ya sera.	Kila mwaka	50,000,000	
Jumla Mkakati 5						320,000,000	

KIAMBATANISHO 3: MUONGOZO WA MFUMO WA UFUATILIAJI NA TATHMINI

Eneo la Kimkakati la 6: Utafutaji Rasilimali na Uratibu

Matokeo Yanayotarajiwa 6: Kuimarishwa kwa juhudi za utafutaji rasilimali na uratibu kati ya serikali, sekta binafsi, mashirika ya kimataifa, na jamii kuelekea ufadhili endelevu na utekelezaji wa mipango ya michezo zinazozingatia jinsia na ujumuishi.

Viashiria Vikuu vya Matokeo 6: Kuongezeka kwa rasilimali za jumla zinazohamasishwa kwa ajili ya kutekeleza mipango ya michezo zinazozingatia jinsia na ujumuishi kwa asilimia 60 ifikapo mwaka 2029.

Mpango Mkakati/ Shughuli	Viashiria vya Utekelezaji	Kiini cha kwanza	Malengo	Uthibitisho / Vyanzo vya Takwimu	Inatokea mara ngapi	Bajeti Pendekezwa	Wadau/ Wahusika
Kufanya mikutano ya kamati ya uongozi ili kusimamia utekelezaji wa Mkakati wa Usawa wa Kijinsia nchini Zanzibar.	Idadi ya mikutano ya kamati ya uongozi iliyofanywa.	Mikutano ya uongozi imefan-yika kwa kiasi kidogo (hadi 2024).	Mikutano 2 ya kamati ya uongozi imefanyika kila mwaka.	Muhtasari wa mikutano, mahud-hurio, mipango ya utekelezaji.	Mara mbili kwa mwaka	30,000,000	W/Michezo. W/Jinsia, BTMZ, BTWWU, Idara ya michezo, AZAKI, sekta binafsi, & mashirikisho na vyama vya michezo na timu ama vilabu
Kufanya mikutano ya uratibu kujadili utekelezaji wa Mkakati wa Usawa wa Kijinsia Zanzibar.	Idadi ya mikutano ya uratibu iliyofanywa.	Mikutano michche ya uratibu (hadi 2024).	Mikutano 4 ya uratibu imefanyika kila mwaka.	Ajenda za mikuta-no, taarifa, mahud-hurio.	Kila robo mwaka	40,000,000	
Kutengeneza na kufanya kazi mkakati wa kuhamasisha rasilimali kusaidea utekelezaji wa Mkakati wa Usawa wa Kijinsia nchini Zanzibar.	Uwepo na utekelezaji wa mkakati wa kuhamasisha rasilima-li.	Hakuna mikakati iliyopo (kwa 2024).	Mkakati wa rasilimali umeten-genezwa na kutekelezwa ifikapo 2026.	Nyaraka ya mkakati, ripoti za ufadhili, na mipango ya utekelezaji.	Kila mwaka	50,000,000	
Kujenga ushirikiano na wadhamini, taasisi za kifedha, sekta binafsi ili kupata fursa za ufadhili kwa ajili ya mipango ya michezo inayozingatia usawa wa kijinsia.	Idadi ya ushirikiano ulioundwa na fedha zilizopatikana.	Ushirikiano na vyanzo vya ufadhili vilivyopa-tikana ni vichache (hadi 2024).	Mashirikiano 10 mapya yameanzish-wa na shilingi bilioni 2 zimekusany-wa hadi 2027.	Mikataba ya mashirikiano, taarifa za fedha, na nyaraka za ufadhili.	Kila mwaka	30,000,000	
Kuandaa mafunzo na msaada wa kitaalamu, mikutano, warsha au majukwaa ili kuwezesha kubadilisha-na maarifa na upangaji wa pamoja wa mikakati ya ufadhili.	Idadi ya vikao vya mafunzo au warsha vilivyofanywa.	Uchache wa mafunzo juu ya mikakati ya ufadhili (hadi 2024).	Warsha au vipindi vya mafunzo 5 vinafanyika kila mwaka ifikapo 2026.	Taarifa za mafunzo, orodha za washiriki, fomu za maoni.	Mara mbili kwa mwaka	50,000,000	

Mpango Mkakati/ Shughuli	Viashiria vya Utekelezaji	Kiini cha kwanza	Malengo	Uthibitisho / Vyanzo vya Takwimu	Inatokea mara ngapi	Bajeti Pendekezwa	Wadau/ Wahusika
Kutengeneza miongozo na zana za usimamizi mzuri wa ruzuku na kuripoti.	Idadi ya miongozo ya usimamizi wa ruzuku iliyoundwa na kutumika.	Hakuna zana zilizokuwa na viwango (hadi 2024).	Miongozo ya usimamizi wa ruzuku imetengenezwa na kupitishwa ifikapo 2026.	Nyaraka za miongozo, taarifa za matumizi, na ukaguzi wa kifedha.	Mara moja (2026)	40,000,000	
Kufanya ufuatiliaji na tathmini athari za miradi iliyofadhiliwa ili kuhakikisha inalingana na malengo ya usawa wa kijinsia.	Asilimia ya miradi iliyofadhiliwa iliyotathminiwa kwa athari za usawa wa kijinsia.	Chache zilichunguzwa kwa ajili ya usawa wa kijinsia (hadi 2024).	Asilimia 80 ya miradi itatathminiwa ifikapo 2028.	Taarifa za tathmini, takwimu za tathmini na ufuatiliaji, na mapitio ya miradi.	Kila mwaka	60,000,000	
Kutetea kuingizwa kwa usawa wa kijinsia michezoni katika bajeti za kitaifa na za mitaa.	Asilimia ya bajeti za kitaifa na za mitaa zilizotengwa kwa mipango ya michezo inayozingatia usawa wa kijinsia.	Maendeleo ya bajeti ni madogo au yasiyo na uthabiti (hadi 2024).	Ongezeko la asilimia 20 katika bajeti za michezo yenye usawa wa kijinsia ifikapo 2027.	Nyaraka za bajeti, ripoti za kifedha, ripoti za utetezi.	Kila mwaka	50,000,000	
Jumla Mkakati 6						350,000,000	

KIAMBATANISHO 3: MUONGOZO WA MFUMO WA UFUATILIAJI NA TATHMINI

Eneo la Kimkakati la 7: Utafiti, Ufuatiliaji na Tathmini

Matokeo Yanayotarajiwa 7: Mfumo madhubuti wa Ufuatiliaji na Tathmini unaozingatia matokeo upo, unaohakikisha uwazi, uwajibikaji, na mafunzo endelevu kwa ajili ya kuboresha matokeo ya usawa wa kijinsia kwenye michezo.

Viashiria Vikuu vya Matokeo 7: Asilimia 80 ya mipango na miradi ya michezo inajumuisha usawa wa kijinsia inasimamiwa na mifumo ya Ufuatiliaji na Tathmini inaozingatia matokeo ifikapo mwaka 2029.

Mpango Mkakati/ Shughuli	Viashiria vya Utekelezaji	Kiini cha kwanza	Malengo	Uthibitisho / Vyanzo vya Takwimu	Inatokea mara ngapi	Bajeti Pendekezwa	Wadau/ Wahusika
Kutengeneza na kuwezesha mfumo wa Ufuatiliaji na Tathmini ulioandaliwa mahsusi kwa ajili ya mahitaji ya mipango na shughuli za michezo zinazojumuisha usawa wa kijinsia.	Kukamilika na kupitishwa kwa mfumo wa kina wa Ufuatiliaji na Tathmini	Hakuna mfumo wa tathmini na ufuatiliaji kwa michezo inayozingatia usawa wa kijinsia (hadi 2024).	Mfumo wa tathmini na ufuatiliaji kuanza kutekelezwa ifikapo 2026.	Nyaraka ya mfumo wa tathmini na ufuatiliaji, taarifa za kupitishwa, mipango ya utekelezaji.	Mara moja (kabla ya 2026)	80,000,000	
Kutengeneza zana za kukusanya takwimu na mbinu za uchambuzi ili kutoa taarifa kwa sera na marekebisho ya mipango.	Idadi ya zana za ukusanyaji wa data na mbinu za uchambuzi zilizotengenezwa na kutumika.	Zana za ukusanyaji wa takwimu zinahitaji maboresho (hadi 2024).	Zana 5 za ukusanyaji wa takwimu na mbinu za uchambuzi ifikapo 2025.	Zana, ripoti za uchambuzi, kumbukumbu za ukusanyaji wa takwimu.	Kila mwaka	40,000,000	W/michezo, W/jinsia, Idara/vyama/mashirikisho, AZAKI, washirika wa maendeleo, sekta binafsi, BTMZ, wataalamu wa tathmini na ufuatiliaji.
Kutoa mafunzo kwa wadau husika juu ya zana za ukusanyaji wa takwimu, usimamizi, na uchambuzi wa takwimu.	Idadi ya wadau waliopatiwa mafunzo katika mbinu za Ufuatiliaji na Tathmini	Mafunzo machache au hayafanyiki kwa sasa (hadi 2024).	Wadau 150 wamepatiwa mafunzo ifikapo 2026.	Taarifa ya mafunzo, maoni ya washiriki, orodha ya washiriki.	Mara mbili kwa mwaka	50,000,000	
Kufanya tathmini za mara kwa mara ili kufuatilia maendeleo dhidi ya viashiria na malengo yaliyowekwa.	Idadi na ubora wa tathmini za mara kwa mara zilizofanyika.	Tathmini chache au hazifanyiki (hadi 2024).	Kufanya tathmini mara mbili kwa mwaka.	Taarifa za tathmini, taarifa ya utekelezaji, maoni ya wadau.	Mara mbili kwa mwaka	40,000,000	
Kufanya tathmini za kina ili kutambua athari za muda mrefu za mipango ya michezo yenye usawa wa kijinsia (tathmini ya kati na ya mwisho wa muda).	Idadi ya tathmini za kina zilizofanyika.	Tathmini chache za kina (hadi 2024)	Tathmini za kati na za mwisho wa kipindi zifanyike ifikapo 2027.	Taarifa za tathmini, tathmini za athari, maoni ya wadau.	Katikati ya muda (2027) na mwisho wa muda (2029)	50,000,000	

Mpango Mkakati/ Shughuli	Viashiria vya Utekelezaji	Kiini cha kwanza	Malengo	Uthibitisho / Vyanzo vya Takwimu	Inatokea mara ngapi	Bajeti Pendekezwa	Wadau/ Wahusika
Kushirikisha wadau, ikiwa ni pamoja na mashirika ya serikali, AZAKI, na vikundi vya jamii, katika mchakato wa uhamasishaji wa tathmini na ufuatiliaji.	Kiwango cha ushiriki wa wadau katika michakato ya Ufuatiliaji na Tathmini.	Ushirikishwaji mdogo wa wadau (hadi 2024).	Ushiriki wa wadau 20 katika tathmini na ufuatiliaji ifikapo 2026.	Nakala za ushirikishwaji wa wadau, tarifa za ushiriki, fomu za maoni.	Kila robo mwaka	20,000,000	
Kuandaa na sambaza ripoti za mara kwa mara zinazoangazia mafanikio, changamoto, na masomo yaliyopatikana.	Idadi na ubora wa ripoti zilizotayarishwa na kusambazwa.	Utoaji taarifa wa mara kwa mara haupo (hadi 2024).	Ripoti 4 kwa mwaka ifikapo 2025.	Nakala za taarifa, nyaraka za usambazaji, maoni ya wadau.	Kila robo mwaka	20,000,000	
Kubuni, kujaza taarifa, na kuhifadhi takwimu kwenye mfumo na tovuti zinazohusiana na michezo.	Ufanisi na matumizi ya mfumo wa taarifa na tovuti.	Hakuna hifadhi-data/ tovuti maalum (hadi 2024).	Hifadhi-data/tovuti imetengenezwa, imejazwa angalau mara moja kwa wiki ifikapo 2025.	Takwimu za tovuti, kumbukumbu za matumizi ya hifadhi-data, na maoni ya watumiaji.	Endelevu	20,000,000	
Jumla Mkakati 7						320,000,000	
JUMLA KUU						2,260,000,000	

KIAMBATISHO

ORODHA YA KIKOSI KAZI NA WATAALAMU WALIOSHIRIKI KATIKA UANDAAJI WA MKAKATI JUMUISHI WA JINSIA KATIKA MICHEZO ZANZIBAR

Na	JINA	JUKUMU	PAHALA PA KAZI
1.	Kimwaga Muhiddin Ali	Muwezesheji	Kituo cha Ushauri cha Kimwaga
2.	Masoud Juma Haj	Mwenyekiti	Wizara ya Habari, Vijana, Utamaduni, na Michezo
3.	Ashura Suleiman Hamza	Makamo Mwenyekiti	Wizara ya Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wazee, na Watoto
4.	Mohamed Mtumwa	Mjumbe	Wizara inayo shughulikia Jinsia
5.	Hijja Mohamed Ramadhani	Mjumbe	GIZ Mradi wa Kikanda wa Michezo kwa Maendeleo barani Afrika
6.	Kristin Richter	Mtaalam	GIZ - Mradi wa Kikanda wa Michezo kwa Maendeleo barani Afrika
7.	Frankline Oluoko	Mjumbe	GIZ - Mradi wa Kikanda wa Michezo kwa Maendeleo barani Afrika
8.	Lucy Moto	Mjumbe	GIZ - Mradi wa Kikanda wa Michezo kwa Maendeleo barani Afrika
9.	Omar Juma Ali	Mjumbe	Tume ya Mipango ya Zanzibar
10.	Omar Haroub Addi	Mjumbe	Tume ya Mipango Zanzibar
11.	Sanura Mohamed Kadir	Mjumbe	Idara ya Michezo, Wizara ya Habari, Vijana, Utamaduni, na Michezo
12.	Mwanakhamisa Mzee Mwinyikombo	Mjumbe	Ofisi ya Makamo wa Pili wa Rais Zanzibar
13.	Jamila Mahmoud Juma	Mjumbe	Jumuia ya Wanasheria Wanawake Zanzibar (ZAFELA)
14.	Thneyuu Mabrouk Hassan	Mjumbe	Jumuiya ya Uwezesheji Wanawake na Utetezi wa Haki za Binadamu Zanzibar (ZAWEHA)
15.	Salha Rajab Mrisho	Mjumbe	Idara ya Michezo – Wizara ya Elimu na Mafunzo ya Amali
16.	Mohammed A. Said	Mjumbe	Jumuia inayotoa Taarifa Dhidi ya Matumizi ya Madawa ya Kulevya Zanzibar (ZAIADA)
17.	Riziki Shehe Bakar	Mjumbe	Baraza la Taifa la Michezo Zanzibar
18.	Khamis Machano Kheir	Mjumbe	Baraza la Taifa Watu Wenye Ulemavu Zanzibar
19.	Aisha Khalid	Mjumbe	Baraza la Taifa Watu Wenye Ulemavu Zanzibar
20.	Mohamed Rajab	Mjumbe	Chama Cha Msalaba Mwekundu Tanzania

Inatekelezwa na:

